

BOEM@

LIVE LITERATURE

Ianuarie, Februarie, Martie 2010 (Anul II) Nr. 1,2,3 - 48 pagini

BOEMA

Live Literature

Ianuarie, Februarie, Martie 2010 (Anul II) Nr. 1, 2, 3 - 48 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida ASPRA

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Cenaclul literar «Noduri și Semne»

Editor: S.C. InfoRapart Galați - Editura InfoRapArt

1-2-3 / 2010

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor-șef: Ion Zimbru
Redactor șef adjunct: Ion Avram, Victor Cilincă
Secretar de redacție: Stela Iorga

Redactori: Saint-Simon Ajarescu, Dimitrie Lupu, A. G. Secară, Valeriu Valegvi, Virgil Costiuc, Tania Nicolescu, Cristina Dobreanu, Alexandru Maria, Laurențiu Pascal
Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Mădălina Gruia
Colaboratori: Maria Timuc, Simona Șerban - București, Ion Potolea - Târgu Mureș

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul

www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,
inforapart@yahoo.com

Telefon: **0336 800313, 0745 324472**

ADRESA REDACȚIEI: Str. Al. I. Cuza, Nr. 45bis,
Bloc Cristal, Sc. 2, Ap. 4, Galați, 800010

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Ion Tutunea (p.5), Șerban Codrin, Maria Tirenescu – Primăvara, Haiku (p.6), Virgil Costiuc (p.15), Florin Buzdugan (p.18), Tania Nicolescu (p.20), Luminița Zaharia (p.23), Fabian Anton (p.24), Dana Potorac (p.34), Ana Maria Rău (p.36), Laurențiu Pascal (p.45), SRH Constanța – Primăvara, Haiku (p.46), Omar Khayyam, Catrene (p.49), Poeme selectate din cenaclul online “Noduri și Semne” (p.50)

Proză: Dimitrie Lupu – Gerul (p.3), Nicoleta Onofrei – Treburi filozofale (p.16), Viorel Darie – Povestea sârmanului Tragodas (p.39), Ioan Toderiță - Războiul lui Puf, fragment roman (p.47)

Eseu: Virgil Diaconu - Destinul poeziei moderne, fragment (p.9), T.B. – Basarabia din noi, III, IV (p.26)

Cronică de carte: Melania Cuc – Rădăcini împrumutate (p.7), Petre Rău – Cazemate cu ochi pentru însuflețirea noastră (p.8), Petre Rău – Cuvinte despre "Cuvinte sonore" (p.17), Cristina Dobreanu – Implacabila realitate (p.22), Petre Rău – Îngerii Sandei Panait (p.33)

Eveniment: Grigore Vieru, In Memoriam (p.14), Redacția – Concurs de haiku (p.14), Redacția – Concurs anual de haiku HexaPro (p.18), Elena-Liliana Fluture – Școala Gimnazială nr. 41, 30 de ani de la înființare (p.21), Redacția – Concursul literar "Nora Iuga" (p.25), Redacția – Concurs Național de Poezie, Caransebeș (p.35), Redacția – Concursul Național "Ion Creangă" (p.35), Redacția – Jeux Floraux des Pyrenees, concours litteraire (p.38), Redacția – Sărbătoarea lunii martie (p.40)

Cărți: Valeriu Valegvi – Trepte de împlinire artistică (p.19)

Opinii: Neculai I. Staicu - Buciumeni – Omagiu Liceului "Mănăstirea Dealu" (p.37)

Religie: Mitruț Popoiu – Anul Crezului Niceo-Constantinopolitan (p.12)

Eminesciana: Mihai Eminescu, In Memoriam (p.32), Petre Rău - Oglinda lui Eminescu, partea întâi (p.42)

Artă cibernetică: Apollo – CyberPoems (p.41)

Grafică:

Coperta I: Toulouse Lautrec – Cris Acqua

Coperta a III-a: Din activitatea cenaclului “Noduri Si Semne”

Coperta a IV-a / interior: Portret / Elena-Liliana Fluture

www.boema.inforapart.ro

Dimitrie LUPU

GERUL

Petre se opri în loc, nemulțumit; iar venise blestematul de frig. Dar nu se putea întoarce în casă, la căldură; oile, multe, puține, câte îi dăduse Dumnezeu, erau toată averea lui. Și lupii tocmai în astfel de nopți dădeau iama. În sat se vorbea de trei sau patru năpustiri; mai ceva ca iarna.

Nu trecuse nici o săptămână de când îi sfâșiaseră lui Costin Manea juninca. Asta o văzuse și el, că o ținuse Costin așa, cu cornul înfipt până la jumătate în scândura ieslei, carnea mursecată pe gât și burta spartă, ferfeniță, întinsă bucăți-bucățele în tot adăpostul, să vină inspectorii de la oraș, să vadă și să le dea dezlegare vânătorilor.

Tocmai se nimerise și el acolo, odată cu ei. Starostele vânătorilor tot arăta cu degetul pe jos ceva numai de el văzut, încercând să-i convingă pe cei de la oraș că nici vorbă nu putea fi de o haită, în plină vară, ci numai de vreo pereche tânără, la prima sau a doua puire, cu doi, trei cățelandri acolo. Spunea că numai cei tineri, ajunși întemeietori de haită de nevoie, fac asemenea greșeli; că lupul știe ce-i omul și nu se dă la el sau la strânsura lui, dacă nu-i încolțit de foame, și, oricum, nu vara, când vietățile sălbatice le stau la îndemână.

Dar lupii aștia înnebuniseră de tot, și mai aduceau și vremea rea cu ei, când atacau în sat. În noaptea când cu vita lui Costin Manea, Sofica lui Beldie, cum dormea pe prispă, cu amândouă fetele, cică s-ar fi trezit, la vreun ceas după întâiul cântat al cocoșilor, dârdâind de-i clănțănneau dinții în gură de frig, și așa s-a întâmplat și în celelalte dăți.

Inspectorii de la oraș au râs; au zis că astea sunt alunecări ale minții, păreri iscate din uluiala veștii de necrezut ori din frică, pe care apoi te convingi singur că le-ai trăit aievea, tot gândindu-te la ele și întregindu-le cu amănunte închipuite. Veterinarul Oloiu se și luase oleacă în colți cu ei: le spusese de la obraz că prea îi cred proști pe țărani. Ei încercaseră s-o scalde, zicând că nu la prostie se gândeau, și nici nu era vorba numai de țărani, ci de naivitatea, normală printre cei neinteresați de știință. Unul dintre ei, poate mai împăciuitor din fire, schimbase vorba, povestise despre o teorie nouă, a unuia Hauchin sau Mauchin, care spunea că la hotarele dintre lumi ar fi pus Dumnezeu un zid de ger năpraznic, cam ca o fâșie grănicerească de-a noastră, unde orice ar nimeri, fie om, piatră sau fier, s-ar preface pe dată în pulbere, dar Oloiu tot clonțos rămăsese.

Or fi lămurit-o ei cumva, pe urmă, la cârciumă. Însă Petre știa că veterinarul are dreptate. În două rânduri înfruntase chiar el frigul. Nu dăduseră lupii și în acele două nopți, dar asta nu însemna că prostia, naivitatea ori cum i-or mai fi zicând ei, stăpânește în voie la sate, gata să ducă la alunecarea minții pe oricine îi cășunează. Știa ce simțise: nu fusese numai o năzărire a lui, de frică sau uluire, ci chiar frig-frig. De asta își și lua bunda între umeri când ieșea noaptea la marginea tăpșanului, să vadă de oi; fiindcă știa sigur că în unele nopți frigul cădea cu adevărat măcar dincolo de marginea satului. Și-apoi, mulți săteni adevereau spusele Soficai: în noaptea aceea se lăsase frig spre zori, aproape ger, ca în nopțile când iarna se uită înapoi, peste zarzării, cireșii, prunii și toți pomii înfloriți la începutul primăverii, de te alegi cu puține fructe peste vară, iar dimineață Costin își găsisse juninca spartă de lupi. Pe de altă parte, aveau și inspectorii dreptate: numai pe vremea rea se pripășesc animalele de pradă prin preajma satelor. Le atrage mirosul de căldură și vietate de la zece și douăzeci de kilometri, fiindcă lighioanele moarte zac înghețate sub zăpadă, iar cele vii moțâie prin scorburi și vizuini. Pe când acum, vara, nu prea aveai cum să legi lupii de frigul abătut asupra satului în unele nopți.

Își strânse bunda la piept și porni mai departe. Răcoarea se întetea pe măsură ce se apropia de tăpșan. Luna împungea cerul de-a latul, cu două coarne mici, nici a secetă, nici a ploaie, cu lumină puțină; doar câteva palme de alburii în albastrul adânc. August aproape trecuse și ierburile prinseseră iz de uscăciune, foșnind mai aspru.

Oile dormeau strânse unele în altele, două pete fumurii, diforme: Câteva se îngrămădiseră mai într-o latură, în picioare, cu capetele la mijloc. Le era frig și lor. Mici pete de abur răsăreau ici și colo din boturile celor care dormeau pe pământ. „Părere, hai?!“ gândi limpede Petre, privindu-și cu duioasă îngrijorare animalele. Nu-i plăcea deloc ce se petrecea pe aici în ultimul timp. Nu dusese el vorba în sat, dar pe ridicătura stearpă de pământ din dosul ogrăzii lui frigul pica mult mai des. Hotărî să mute sălașul oilor înapoi, în ogradă, chiar dacă vor sta noaptea mai înghesuite și porni să dea ocol înțărcurii.

Străbătuse aproape jumătate din drum. Acum vârful tăpșanului, cu resturile celor trei cazemate, lăsate de nemți în urma războiului, zgâriind cerul, îi veneau pe mâna dreaptă. Muriseră destui ruși, pe toată valea, secerăți dinspre ele. Unora, mai ales copiilor și femeilor, li se făcea și acum frică noaptea; ziceau că se arată. Bătrânii spun că așa se întâmplă când pui tot sufletul în ceea ce te duce la pieire: rămâi prins între lumea de aici și cea de dincolo, fiindcă înțelegerea morții tale nu-ți mai ajunge la minte.

(continuare în pa.4)

(urmare din pag. 3)

Adică duhul bătăliei de atunci nu pierise odată cu sfârșitul ei, ci rămăsese pe loc, ascuns vederii și auzului, să se înfrunte mereu și mereu, aceiași oameni de o parte și de alta, încrâncenați, reluând la nesfârșit aceleași vorbe și fapte, doar-doar or reuși să schimbe soarta acelei fărâme de război și pe a lor.

Gândul îi atrase privirea într-acolo, dar nu mai văzu, ca în nopțile fără frig, cazematele la locul lor, nici umbra ulmului trăsniț, pe cer, nici măcar tăpșanul. Pământul se lăsase, ajunsese drept ca în palmă, sclipind fugar, ca o apă întinsă, în lumina puțină. Fiorul care îl încercă pe clipită tremura între uimire și teamă. Pielea i se adunase deja în buburuze, pe brațe și pe ceafă, dar scutură din cap și lucrurile reveniră la normal. „Ei, drăcie -își zise, supărat-, a început a mi se năzări prostii!”

Șezu un timp în loc, făcându-și ochii roată, spre încredințare că tăpșanul și toate ale lui erau la locurile lor: în stânga și ceva mai sus, culcușite în poala nopții, le distingea conturul întunecat, se aflau grajdurile de vaci ale lui Ticu Răchițel, iar dincolo de ele, ascunsă într-un clin al pământului, abia ghicită și ziua, trebuia să fie strunga lui Ilie Tomuș. În față – cazematele rânjite spre tării, și pata strâmbă a ulmului, ceva mai jos și mai la dreapta, de parcă urca spre ele, pieziș, ferit de raza ambrazurilor. Dar când își întoarse privirile spre locul copacului, să nu-i vină să-și creadă ochilor: un val de lumină turbure, cam ca a zorilor, mătura povârnișul, rostogolindu-se tăcut, fără învolburare, punând în locul tăpșanului întinderea ca de apă de adineaori.

Inima i-o zbughi din loc și respirația dădu să i se curme, dar se ținu tare, făcând ochii mari.. Pe urma rostogolului de lumină turbure venea un om pe o mașină mică, tractor după toate aparențele, un fel de calup argintiu pe șenile numai cât lanțul de la bicicletă, răsturnând brazde de argint, lungi până în zare. Trăsese deja vreo zece, drepte, frumoase ca râurile cusute de femei pe iile de sărbătoare. Însă nu părea să fie vreo legătură între lumina turbure și omul de pe mașina bondoacă. Valul luminii alerga mult mai repede. Ajunse în dreptul lui Petre, smulse înțărucirea oilor din întuneric, se întinse spre mica fermă a lui Răchițel, se prăvăli în râpa Ilioaei, mult dincolo de unde ar fi trebuit să fie vârful tăpșanului; sau așa i se păru lui, în uluiala clipei.

Inima i se cățăraseră în gât și se zbughiu ca un plop în furtună, strângându-i pieptul ca-n menghină, chircindu-l, flendură, la pământ. Gândul i se repezi, săgeată, spre Dumnezeii -Doamne Mântuitorule!... Doamne Mântuitorule!...-, și ajutorul îi sosi pe dată ori se afla deja acolo, în sufletul lui, și fusese de-ajuns doar să-și aducă aminte de El. Reuși să-și rezeme spinarea de stinghiile îngrăditurii și închise ochii. Dacă respira cu grijă, prelung, aerul rece îi domolea inima, i-o aducea încet-încet la locul ei din piept, ghinga din piept slăbea, și, poate, năzăririle se duceau pe pustii. Nu-și știa inima atât de slabă. Dar când deschise ochii și încercă să se ridice,

tractorul tocmai ajunsese în dreptul lui, la nici o sută de pași. Cel care ara pământul acela nefiresc îl descoperi după mișcare. În locul acela brazda făcu o „burtă”; probabil nici lui nu-i picase prea bine apariția lui Petre. Vasăzică nu era o vedenie, o alunecare a minții, ci un om cu sufletul supus spaimei, bucuriei, supărării sau nepăsării, ca și el. Probabil făcuse o mișcare pripită în vâlmășagul uimirii; tractorul acela mic se opri fără voia celui care îl conducea. Petre îi văzu smuncitura și cabrarea ca de cal în dârlog. Nu-l auzi înecându-se pentru că nu făcea nici un fel de zgomot, dar nu se putea înșela; mai văzuse el mașini poticnindu-se din vina celor care le conduceau. Mai prinse oleacă la inimă. Își spuse, cu încredere: „Dumnezeu este cu mine!”. Încet, cu teamă încă, dar și cu speranță, ridică felinarul și îl clătină ușor, în semn de liniște și pace. După o clipă lungă cât veacul, tractoristul își înălță o palmă în aer. O palmă deschisă, cu degetele în repaos, și imită clătinarea felinarului. Orideunde venea, era un om și înțelegea semnele omenești. Petre era sigur că în clipita următoare și-ar fi fluturat-o spre el, în semn de bunăînțelegere. Însă întunericul nopții căzu brusc, cum cade pe pământ zoaia aruncată din balie, și puse tăpșanul la locul lui, cu ierburile răscoapte, cu ulmul ciung, cazematele știrbe, și umbra fermei pitice a lui Răchițel. Parcă începuseră a se înmuia și colții frigului; nu-i mai simțea ciupindu-l de dosul palmelor. Da, sigur, frigul dispărea repede. Dispăruse.

Petre se ridică și privi în jur, îndoindu-se deja de realitatea întâmplării prin care abia trecuse. Toate se aflau la locurile lor, cum le știa dintotdeauna; oile dormeau liniștite, adunate în două grupuri mici; noaptea era albastră-albastră, ca toate nopțile înalte de august; arșița de peste zi se ogoise în bună parte. Își dezbracă bunda și și-o puse-ntr-umeri, răsucind în minte cele abia petrecute. Dacă nu îndrăznise să spună nimănui despre faptul că pe tăpșan frigul cădea mult mai des decât în sat, despre întâmplarea cu valul de lumină, tractorul de argint și necunoscutul care clătinase a recunoaștere o palmă spre el, nici vorbă nu putea fi; i s-ar fi dus buhul ca unuia „plecat cu sorcova”. Ca netotului de Fănuș al lui Blidaru, care se împreuna cu pământul, prin lanurile de semănături și pe miriști. Îl știa tot satul și îl râdea, dar el nu înțelegea ce-nseamnă să fii în rândul oamenilor, fiindcă așa se născuse, săracul, cu mintea mereu alunecată aiurea.

Ion TUTUNEA

(din cartea "Elegii tulcene" - vol.VIII
în curs de apariție)

1.
Rămân în cazemata minții tale unde se
zbat și clipe și cruci. Din vis hercinic spintecat
de nouri de unde pieptșuri aspre îmi ridici
cutremurat de vise rubinii răsfrânte-n sânge
hăituite încă de împarații împănați împăunați -
memoria s-o șteargă; ei nu înțeleg moartea
umbrelor...
2.
Neavizat de-o zare spână m-am strecurat prin
halta de cuvinte. Mă mai dureau picioarele de
aște-n frânghii prinse aprinzând un licăr de
veniri din umbre unde încă-s plecații într-o
scârboasă pândă. Și rămân eu - tânjitorul
îngrijitorul petalelor de nuferi ai sufletului
prin mlaștina de gânduri rătăcitor corsar...
3.
Mi-ai tot strivit vrejuri de gând pe miriști
cotrobăind ungherele din suflet și colțuroase
drumuri le-ai potecit cu lut să nu se mai
cunoască întristarea. Prin uliți strâmbे încă speram
spre stânci crestate în singurătatea din mine
împotriva-mi răzvrătite încă încerc idei
șerpuitoare să mă găsec dar din odaia trupului
voi fi evacuat - nu mi-am plătit chiria
pentru mai mult stat decât am stat...
4.
Prin stepele de petrol răspândit pe
pojghița apei - chipul meu răsare precum un
curcubeu de vârsta a treia prelins
parșiv din lacrima lui Dumnezeu...
5.
Mai viclenesc adeseori cuvinte născute
din ostroave de îndoieli. Eu nu mai știu fântânile de
doruri. Nu mai știu astăzi Cine Ce am fost ieri. Nu
vreau să-mi spui: ruina unui gest ești sau nu ai
înfipt cuțitul urii niciodată iubind pe alții te
urâști pe tine - nedoritul. O, arde-mă mi se topește-n
gură a șaptea stea - vârf de proțap în Ursa mare
spunându-mi: s-a mai topit în cerul gurii cosmice-o
figură; ultima stea - a șaptea dintr-o căruță sură
pură...

6.
Printre gene bâlbâite precum printr-o sită ruginită
se strecoară cuvintele - miriști pârjolite unde
mâinji sălbateci își strunesc straiul de fugă
înfrigorată unde corăbii de scâncet adastă în
lagune urâțite de politice interese. Vichinga mea
corabie de gând mai sparge ghețuri printre
ruine încremenite de idei înscrise-n cruci
incendiate
când Doamne privirea ta călătorită pe pământ mi-e
mamă...

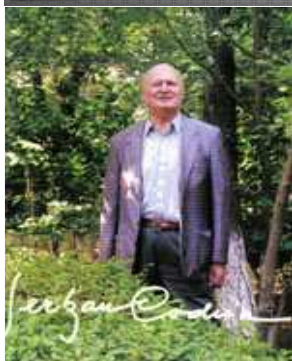
7.
Sunt răvășitul declarat cormoran îmbrăcând o
cămașă christianică piezișă într-o christianică
victorie înfrântă de o sfâșietoare răbufnire a
egretei - singurul meu prelins din ere sorbind
universul îl aspiră pentru că în așteptarea înălțării
își topește cuvintele îmbrăcate în roba dreptății
ierțați-mă...nu am putut să... mă mor;
am rămas totuși... carne... carne de gând!...

8.
Când mă descăpăcește văzduhul în mine
întreaga sevă i se prelinge prin mărunte
scorburi adăpostind zvâcniri de idei. Când
sunt acuzat de insihăstrita tăcere
Dumnezeule - șef ospătar fă-mi nota de
plată cât m-ai consumat nomad prin
stelăria mea particulară...

9.
Un crater de idei înfrunzit în tâmpile.
E liniște în putrede amiezii. Când chipul
sinucigaș își pierde marginile-n ape tulburi
mai scorburesc în mine - ochean dintr-o
corabie fantomă privindu-vă micimea de
vânturi aprige nerecunoscut - Grămăjoară de
oase adusă ofrandă ție - cotropitorul apusului...

10.
Luna-i plecată să-și alăpteze pruncii - Poeții
din născare zăvorăți în biserici pe plauri stelari
răspândite unde din când în când se întâlnește
zâmbetul marin pe obrazu-mi în crepuscul răstignit.
Un cântec frânt pe-o insulă stancoasă când trupul
tău răsfață inserarea și inși din umbră descalecă
din lacrimi și candelabrele-amintirii le aprind pe
un tărâm de gânduri însetat subt vineții luminii
de cearcăne subselenare ce mă povățuiesc
înțeleptindu-mă-n adânci întunecimi când în ochiul
destinului rămân fluture de noapte preschimbat în
armă...

Șerban CODRIN**PRIMAVARĂ**

Zori de mărtișor -
din omul de zăpadă
rămâne doar soarta

Nimeni pe stradă
nu-și încheie hainele -
ploaie cu soare

Salcie pe mal -
rugăciune în zorii
de primăvară

Dumnezeu tace -
doar această veste
a primăverii

Prima-nverzește
ramura cea mai lungă -
salcia în zori

Lângă salcia
înflorind neștiută -
Calea Lactee

Seară în verde -
până și lemnul din gard
înmugurește

Potopul de azi -
o mie de toporași
pe metrul pătrat

Oricât de săraci
dar pretudindeni
streșini cu cuiburi

Fulger în noapte -
încă o coajă de ou
plesnește în cuib

Maria TIRENESCU**PRIMAVARĂ**

Zăpadă pe munți -
în vale înflorește
liliacul alb

Cuib sub streășină -
zburând printre fulgii de nea
o rândunică

Zi ploioasă -
în plasa paianjenului
doar o petală

Noapte senină -
petale de cireș cad
pe crucea de lemn

În zorii zilei -
păpădiile-nflorind
sub mărul uscat

Tei bătrân în zori -
pupăza moțată
își drege glasul

Mii de albine
pe cireșii înfloriți -
singură mama

Printre ruine -
păpădii înflorite
și un fluture

Sub un pom uscat -
ciuboșica cucului
înflorind în zori

Leagăn de copil
atârnat de un ram de tei -
mireasma florilor

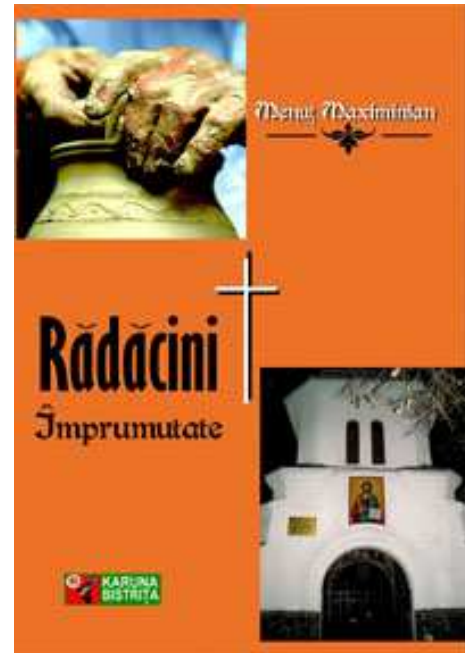
Melania CUC

Rădăcini împrumutate

Menuț Maximinian, Ed. Karuna, 2009

În volumul intitulat "Rădăcini împrumutate", care a văzut lumina tiparului în aceste zile, la Editura Karuna - Menuț Maximinian face un exercițiu de patriotism în sensul cel mai frumos al cuvântului. Într-o perioadă istorică în care, ca români în România, - celor mai mulți dintre noi ni se pare a fi desuet să ne erijăm în apărători ai românismului, preferând să pedalăm pe sloganurile unei globalizări mai mult sau mai puțin avantajoasă pentru ceea ce suntem, - Menuț Maximinian ne pune în fața unui fapt împlinit. Frust, la obiect, cu date istorice și nu doar, autorul ne arată o altă fațetă a monedei românismului pe care îl știm. Mai pregnant decât în toate celelalte cărți ale sale, în "Rădăcini împrumutate", scriitorul Menuț Maximinian se folosește de uneltele jurnalistului care este, dar și de cele ale etnologului, meserie pe care și-a ales-o și cu care iese la rampă, el fiind licențiat al Facultății de Litere, cu master în Etnologie. Seriozitatea muncii de cercetare pe terenul care, la prima vedere, nu îi oferă defel avantaj, (cercetarea fiind făcută în comunități cu marea majoritate a populației maghiarizată), puterea de discernământ în alegerea filonului de cunoaștere reală, alegerea dintre sute și mii de variante posibile a unui fragment de istorie cât mai apropiat de realitate, face ca volumul de față să întrunească preferințele mele, de cititor, într-un top adhoc alcătuit din volumele deja publicate de Menuț Maximinian până astăzi. Subiectul ales de autor este unul care nu doar azi, de-a lungul vremii chiar, a inflammat spiritele, a împărțit în două tabere beligerante chiar, istorici redevabili, politicieni puternici, oameni de rând.

Zona care ține, geografic vorbind, de ceea ce este cunoscut îndeobște sub numele de Secuime, de Bazinul Odorheiului Secuiesc, s-a aflat în ultimele decenii mai mult în atenția susținătorilor maghiarismului din România de după Trianon. Istoricii noștri, cei mai mulți, s-au mulțumit să observe fenomenul maghiarizării românilor din zona mai sus amintită, doar pe baza a ceea ce se mai află-n arhive. Colb de Istorie! O cercetare la fața locului părea pentru unii aproape imposibilă. În afară de modul literar clar, în care și-a scris lucrarea de față, M. Maximinian dă dovadă de talent jurnalistic și de

cunoaștere a unei LUMI care pentru mulți dintre noi este doar o pată de culoare pe harta României.

Cu nuanțe poetice brodată din loc în loc, cartea Rădăcini împrumutate este un fel de rugăciune pentru memoria unui popor lovit din toate părțile de hoarde, mai vechi sau mai noi, de cotropitori. Drama românului căruia străinul, pe care l-a primit în casa și la masa sa, străinul care, mai apoi devine stăpân pe identitatea românului, este redată cu date certe, cu exemplificări și cu date concrete. Biserica, în tot acest context, rămâne coloana vertebrală care reușește să adune în jurul axului său, să țină pe verticală cele câteva cuiburi de români care au mai rezistat, în timp, maghiarizării aparent implacabile.

Ciuvuri de istorii personale, altele de familie, sunt adunate cu mîgală și cunoaștere de profesionist, într-un puzzle care, pentru cei care au ochi ca sa vadă, constituie un document al diluării noastre, ca nație. Prin curajul unor intelectuali autentici, a unor clerici români sau chiar a destui oameni simpli, Limba Română încă mai respiră în susurul apelor, în șuierul vântului, în doinele noastre străvechi. Bazându-se și pe o bibliografie, la care și-au adus aportul de-a lungul anilor, nume de prestigiu național, - autorul volumului de față face o paralelă cu ceea ce el a întâlnit pe teren. Pornind de la crucile din străvechile cimitire din satele care azi, după nume, grai și port, ni se declară a fi formate din etnici maghiari, dar unde numele românești clare, sunt schișeșite în pietrele sau crucile de stejar ce țin loc de căpătâi emormânt, Menuț Maximinian ne conduce într-o veritabilă odisee istorică, folosind repere antropogice și etnologice care nu pot fi măsluite de pseudosavanții în materie.

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

Arta bisericească, slova românească, meșteșugurile și mentalitatea tipic românească, - sunt tot atât de valențe de care autorul se folosește cu tandrețe, fără ranchiună, când ne demonstrează că acel spațiu este țărână din țărâna României. Este o lucrare cu personaje reale, nu fictive. Este o altă monografie care ar trebui să facă parte din marea monografie a spațiului real al României de ieri, de azi și de mâine. "Rădăcini împrumutate" este, la urma urmei, o mărturisire, un act de identitate semnat prin exercițiul curajului de-a spune cu voce tare că... ești ceea ce ești, un ROMÂN. Fără colaborării săi din umbră, prietenii și totii pe care i-a cunoscut acasă la ei, în acest demers, timp de documentare și de naștere a cărții, Menuț Maximilian nu ar fi reușit să ne ofere decât un surrogat din adevărul absolut al spațiului Odorheiului Secuiesc. Astfel, deși este o carte de autor, volumul de față se impune, ne convinge de necesitatea prezenței sale în fiecare bibliotecă din România și nu doar.

Istoria este vie. Rămâne să citim cartea, să mergem și să stăm de vorbă cu "personajele" care o alcătuiesc prin viețile și istoria lor.

Felicitări, Menuț Maximilian!

Petre RĂU

Cazemate cu ochi pentru însuflețirea noastră

La sfârșitul anului 2009 a apărut, la editura Fundația Culturală Antares, cea de-a treia carte de poezie a poetului gălățean Virgil Costiuc, intitulată "Cazemate cu ochi".

După primele două cărți de succes ("Sanatoriul de pe mal" și "Tăcerea semnelor") - scoase cu numai un an în urmă la prestigioasa editură "Princeps Edit"

din Iași - volume de poezie care au fost primite favorabil de cititori și de critică, ar fi de așteptat ca și această a treia carte să fie întâmpinată cu același interes de către publicul iubitor al acestei arte, dar și de exegeza literară.

Redescoperindu-se pe sine de fiecare dată, autorul se înscrie, de această dată irevocabil, în tagma poeților care au cu adevărat ceva de spus în poezia zilelor noastre.

Virgil Costiuc continuă și în acest ultim volum să ne servească o poetică diversificată, dar de data asta stilul său pare mai degrabă conturat și întărit cu mijloace artistice de mare sensibilitate. El își construiește o lume constant confundată cu realitățile cotidiene. Încercările timide de desprindere din această lume a realității, în care se simte încorsetat, încheiate uneori cu invitații violente spre tărâmurii necunoscute sunt, de data asta, mai perceptibile și mai convingătoare.

Așa cum scriam într-o cronică la cartea sa anterioară (Tăcerea semnelor), aș putea să reconfirm acum că poezia lui Virgil Costiuc este o chintesență care se produce exact atunci când este lecturată.

De la volumele anterioare și până la acesta din urmă gradul de noutate al vocii sale lirice a fost, cel mai probabil, grija cea mai importantă a poetului.

Virgil Costiuc scrie dintr-o stare permanentă de revoltă, pe care se simte dator să o împărtășească și celorlalți. Este convins că sunt multe nedreptăți pe lumea asta și că rolul său nu ar trebui să fie altul decât acela de a se împotrivi sau de a-i conștientiza și pe ceilalți prin atitudinea sa de vigilență, chiar și prin furia sa, manifestate așa cum știe el cel mai bine să o facă, prin scris.

Și totuși, uneori vocea lirică a poetului Virgil Costiuc poate fi și una domolită. De pildă, îl putem surprinde uneori, în ceasurile de îmbărbătare și de entuziasm, venindu-ne în întâmpinare cu versuri pline de melancolie și suavități care să ne încânte auzul și să ne liniștească spiritul.

Este foarte curioasă metamorfoza pe care o trăiește Virgil Costiuc astăzi, după ce a depășit fizic primele două vârste biologice. A devenit dintr-odată foarte activ în creația sa poetică și abia dacă mai poate fi "strunit" din acest punct de vedere pentru că, așa cum se zice, pe unde calcă în fiecare clipă poetul răsare în urma sa câte o poezie. Și nu una oarecare, ci una care aproape că ești sedus să i-o lecturezi.

Abia după acest al treilea volum Virgil Costiuc reușește să-și contureze câteva coordonate ale universului său poetic, dar și o manieră scripturală proprie. Entuziasmul său creativ, sunt convins, mai are multe să ne ofere, așa încât, cel mai probabil, trebuie să nu ne mirăm deloc dacă aflăm că următorul său volum de poezie este, chiar în acest moment, sub tipar.

Virgil DIACONU

(Din volumul "Destinul poeziei moderne",
Ed. Brumar, Timișoara, 2007)

2. Gândirea tricefală și funcțiile ei...

În ansamblul ei, gândirea are trei dimensiuni: o dimensiune *rațională*, una *speculativă* (filozofică și religioasă) și alta *artistică*. Însă în fiecare dintre noi dimensiunile sunt dezvoltate inegal, așa încât *una* dintre ele deține (în anumite acte, desigur) controlul, subordonându-și-le pe celelalte. Ea este dimensiunea *lider*, „partea superioară a gândirii” (Plutarh); este daimonul. Cum fiecare dimensiune poate deține, așadar, postura de lider, putem să vorbim despre trei forme sau tipuri de gândire: *gândirea rațională* (comună), *gândirea speculativă* și *gândirea artistică*.

Fiecare formă sau tip de gândire are trei funcții generale: funcția *receptoare-cunoscătoare*, funcția de *comunicare* (*receptoare* și *emitentă de mesaje*) și funcția *creatoare*.

Cu privire la funcția creatoare, la *creativitate*, care face obiectul cercetării noastre, vom înțelege că ea aparține gândirii în genere și, în mod implicit, fiecărui tip de gândire în parte. Astfel, există o *creativitate a gândirii raționale*, o *creativitate a gândirii speculative* și, în fine, o *creativitate a gândirii artistice*.

Concret, gândirea rațională generează *opere materiale, științifice și sociale* (bunurile de consum, tipurile de organizare a societății, sistemul economic, instituțiile sociale etc); gândirea speculativă creează *opere speculative* (filozofia, religia, studiile și cercetările de specialitate etc), iar gândirea artistică este creatoarea *artelor*, a *operelor artistice* (poezia și proza, muzica, pictura, sculptura, dansul, teatrul și cinematografia, arhitectura). În afara naturii, totul este creația, este opera, atât de diversă, a gândirii creatoare: a gândirii raționale creatoare, a gândirii speculative creatoare și a gândirii artistice creatoare.

3.0. Gândirea poetică și opera ei

Am spus: gândirea artistică este creatoarea artelor, a operelor artistice: a poeziei, prozei, muzicii, picturii etc. De fapt, există o gândire artistică *de tip poetic, romanesc, muzical, pictural* etc. Fiecare dintre acestea are ființa ei specifică, are codul ei artistic, deci limbajul, normele și procedeele specifice, pe care le vom regăsi, concret, în operele pe care tipurile de gândire le creează. Există, așadar, tot atâtea forme/tipurii de gândire artistică câte arte sunt.

Poezia este creația *gândirii poetice*, așadar creația gândirii care își manifestă codul poetic în toate cele trei dimensiuni ale seninului lingvistic: expresie, idee, referent.

3.1. Poezia ca artă poetică. Stilistica expresiei

Nu de puține ori, poetul și teoreticianul au văzut poezia ca o aplicație a *artei poetice*. Retică, prozodia, normele artistice (norma purității lexicale, norma lexicului mixt, norma versului non-narativ liber, norma versului non-narativ „în proză” etc.) concură la realizarea *forme artistice*, la structurarea *stilistică* a limbajului, care este materia poeziei. Poezia este o *artă a limbajului*, forma lui artistică.

În faimosul său studiu *Lingvistică și poetică* (9), Jakobson ne vorbește despre cele șase funcții ale limbajului, iar între ele despre *funcția poetică*, subsidiară în limbaj, însă principală, dominantă în poezie. Ea produce seria figurilor stilistice de sunet (*Ina și Margareta*, iar nu *Margareta și Ina*, *Scârbosul de Scarlet*, iar nu *Nesuferitul de Scarlet*, *I like Ike*, *Veni, vidi, vici*, de exemplu) și versul (versificația) ca figură de sunet repetitivă. Cum toate acestea aparțin expresiei, în sensul că modifică expresia de grad zero a limbii uzuale, poeticianul ne lasă să înțelegem că poezia prezintă caracter artistic (stilistic) doar la nivelul *expresiei*, al scriiturii (hiperseminificanțului).

Pentru *funcția poetică* Jakobson ne oferă însă o definiție oarecum ambiguă: „Atitudinea față de mesaj în sine, «centrarea» asupra mesajului ca atare reprezintă funcția *poetică* a limbajului” (ib. p. 93).

Dar ce înseamnă *mesaj*? înseamnă *expresie*, sau înseamnă *semnificație, sens*! În spiritul exemplelor oferite chiar de Jakobson, *mesaj* trebuie să fie echivalent cu *expresie*, deși în mod general *mesajul* este înțeles ca *sens*. În consecință, înțelegem că funcția *poetică* a limbajului este *orientarea limbajului asupra propriei expresii*, adică *dezvoltarea*, „privilegiată”, a expresiei.

Pentru că limba în sine nu poate avea prin ea însăși o funcție sau alta, noi preferăm să spunem că tocmai poetul este acela care dezvoltă expresia, care *crează expresia poetică*. Oricum; poetul este acela care face din expresia de grad zero a limbii uzuale *expresie poetică* sau *stilistică*. Cu această postură a expresiei, putem vorbi despre *poeticitatea* limbajului poeziei.

3.2. Poezia ca desfășurare a lirismului. Stilistica ideții

Caracter artistic (stilistic) nu are însă numai *expresia* (hiperseminificanțul), ci și ceilalți termeni semiotici ai poeziei, *ideția* (hiperseminificanțul) și *referențul* (hiperreferențul).

(continuare în pag. 10)

Discursul ideatic al poeziei, de pildă, nu e un simplu discurs, ci unul *liric*. De la simbolism încoace nu mai scriem nici *poeme epice* nesfârșite, în genul *Munci și zile* (Hesiod) sau *Iliada* (Homer), nici *drame în versuri*. Din cele trei mari genuri de poezie clasică - poezia *epică*, poezia *dramatică*, poezia *lirică* -, poetul modern nu a preluat și dezvoltat decât elementul *liric*. Poezia *modernă* este, în bună măsură, ceea ce poetul (modern) a reușit să facă *din lirism* și, în fond, din exprimarea propriului lirism. Și atunci, putem spune că poezia modernă este, de fapt, poezie lirică și că ea se îndepărtează astfel de poezia epică și de poezia dramatică.

În conferința *De la Poe la Valery* (1948), T.S. Eliot apreciază că „orice poezie se naște din emoțiile pe care orice făptură omenească le-a resimțit în legătură cu ea însăși, cu semenii ei, cu ființe mai presus de om și cu lumea înconjurătoare” (7, p. 381). W. Kayser știe că lirismul „apare atunci când un *eu* resimte o stare și o exprimă”. Pentru Jean Cohen, poezia este *patetică*, expresivă, iar Biihler și Jakobson discută despre importanța *funcției emotive* a limbajului poetic.

Toți acești esteticieni recunosc o stare de fapt, un atribut esențial al poeziei: *lirismul*. Dar, cu privire la poezie, vom distinge totuși între înțelesul comun al liricului - efuziune intimă necontrolată, lacrimogenă, „poezia inimii” (Baudelaire), exces sentimental - și liricului elevat, cel prelucrat și condus de imaginația poetică. Despre acesta din urmă vom trata, pe scurt, în continuare.

Dintru început vom spune că liricului, ca și poeticului (caracterul poetic), se exprimă prin ideile poeziei. Ceea ce în poezie este calificat drept liric și poetic sunt ideile poeziei. Din punct de vedere referențial însă, liricului aparține în primul rând *celui care vorbește în poezie: eu-lui poetic*, așadar gândirii poetice, care își manifestă în limbaj dimensiunea lirică, sensibilitatea, afectivitatea, emoțiile. Această gândire se *confesează* și *problematizează*. Dacă poezia ne vorbește despre ceva - existență, lume, ființe, lucruri această vorbire ne transmite întotdeauna *fervoarea, elanul, entuziasmul, bucuria, tristețea, mâhnirea sau revolta*, sentimentele poetului, ale *eu-lui liric* vizavi de obiectul vizat. „Materialul fundamental al oricărei poezii este sentimentul, iar nu cuvântul, cum ar părea”, spune Nichita Stănescu (10, p. 216).

Lumile pe care poeții lirici le construiesc în poezie au o arhitectură emoțională, de fapt, o arhitectură ideatică sensibilă, vibrantă (liric = vibrant). Poetul modern tratează lumea emoțional-intelectual, în acest chip, liricului se arată a fi o modalitate de tratare a referentului, o modalitate care face din referent, din existența sa și a lumii o substanță cu valențe lirice. Liricului se impune ca o „tehnică” poetică, deci ca un mod de a procesa referentul și, mai departe, de a concepe însăși poezia.

Trecută întotdeauna prin cutia de rezonanță a sensibilității, a subiectivității, a sentimentelor poetului,

lumea din poezie devine *însuflețită, provocatoare, impresionabilă, cuceritoare* sau în mod voit *dizgrațioasă*. Eu-l liric amplifică, diminuează, distorsionează lumea sau anumite aspecte ale ei, așa încât ea poate să ne apară *maiestuoasă, săracă, feerică, banală, decadentă, mizerabilă, regeneratoare sau apocaliptică*.

Prin lirism, poezia se adresează percutant și „provocator” *lectorului*, de fapt sensibilității noastre. Prin lirism, poezia își cucerește, își câștigă de partea sa lectorul, îi captează atenția, îl provoacă, impresionează, seduce. Lumea prelucrată liric se află, așadar, într-un raport „incendiar” cu lectorul. În articolul „Muzica poeziei”, Eliot recunoaște zădărnicia unei scrieri lipsite de emoție: „Dacă nu ne emoționează, ea este, ca poezie, lipsită de sens” (7, p. 36). Discursul liric este opus discursului rece, rațional, hiper-intelectualizat - vezi poezia ermetică a lui Mallarmé și a lui Ion Barbu, cel puțin -, care aproape că îi întoarce lectorului spatele. Departate de a-și abandona lectorul, poezia modernă se propune, de fapt, ca un *dialog liric*: pe de o parte poezia urmărește, prin lirismul ei, să își seducă lectorul, iar pe de altă parte, ea primește răspunsul acestuia, de vreme ce lirismul ei rezonază în el (seducția se produce, are efect).

Ideile poeziei manifestă patru tipuri de lirism - *ascensional, descensional, echilibrat (homeostazic) și contestatar (protestatar)*. Acestea sunt *atitudini lirico-existențiale ale eu-lui poetic față de tema tratată*, față de referent și, în acest sens, ele aparțin viziunii poetice. Viziunea poetică are o dimensiune lirică...

Tot de natură afectivă, lirică este și *tonalitatea poeziei*. Exprimată de idei, tonalitatea poate fi *blândă, imperativă, laconică, detașată, interogativă, revoltată, admirativă, acuzatoare, hulitoare, hlestemătoare* etc.

„Sentimentele”, atitudinile lirice (tipurile de lirism), și tonalitatea afectivă (tonul liric) sunt formele sau dimensiunile unuia și aceluiași element complex, *liric*, manifestat de ideile poeziei.

Caracterul artistic al *ideilor*, al discursului ideatic mai este dat de figurile stilistice numite tropi (figurile de semnificație), de poeticitatea tropilor, de normele de procesare a ideții: *coerența poetică, originalitatea și tensiunea semantică*.

3.3. Poezia ca viziune asupra existenței. Stilistica referențială

Poezia s-a apropiat întotdeauna de viața noastră și a lumii, așadar de ceea ce, în mare, numim referentul poeziei. Cu acest obiect, tratat în diferite moduri de *imaginația poetică*, poezia se constituie ca *viziune poetică* asupra referentului, a existenței.

(continuare în pag. 11)

„Afirm că trebuie să fii *vizionar*, să te faci *vizionar*” - spune Rimbaud în scrisoarea către Paul Demeny (6), la 1871 -, iar noi trebuie să înțelegem că „trebuie să fii *vizionar*, să te faci *vizionar*” pentru că tocmai gândirea vizionară, imaginară are capacitatea de a crea lumi de factură poetică. Lumile acestea create de imaginație sunt întotdeauna *mai apropiate* ori *mai depărtate* de lumea reală, de referent. Concret, imaginația (viziunea) poetică creează fie o lume „*mimetică*”, fie una *spirituală*, fie una *ficțional-obscură*. Imaginația poetică poate să creeze o lume destul de apropiată de realitatea exterioară. Imaginația aproape că *reprezintă* realitatea - natura, viața de zi cu zi, epoca contemporană, existența. Ea *pare* că produce prin cuvânt lumea „așa cum este ea”, așa cum o percepe conștiința comună, deci *mimetic*. Aceasta este *imaginația* sau *viziunea „mimetică”*. Imaginația „mimetică” prezintă o lume pe care lectorul are impresia că o cunoaște *dinaintea* actului lecturii; o lume care nu e modificată prea mult de imaginația poetului.

Imaginația poetică poate să creeze o lume ce *transformă* și *îmbogățește* realitatea, o lume ce supune realitatea propriilor perspective și fantasmе, propriilor idei și atitudini: imaginația poetică *spiritualizează* existența. În acest caz vorbim despre *imaginația* sau *viziunea spirituală*. Pregnantă pentru lectorul acestei poezii nu este lumea pe care el o recunoaște totuși, ci viziunea pe care o are poetul asupra acestei lumi. 3) În fine, imaginația poetică poate să creeze o lume „a ei”, ce *înlocuiește* lumea, realitatea cu propriile născociri, ficțiuni, fantasmе, construind fie o lume a *eu-lui poetic*, a prefacerilor și metamorfozelor sale cu totul stranie, nefirești, fie o lume a cărei existență, raportată la realitate, pare a fi imposibilă, „inumană”. Aceasta este *imaginația* sau *viziunea „obscură”*.

Între cele trei viziuni, specific poetică este viziunea spirituală, celelalte două putând fi considerate drept abateri de la aceasta. Dar atunci când abaterile, când devierile sunt împinse până la limită -mimetism absolut și obscuritate absolută -, ele pierd poezia. Mimetismul absolut, *copierea* realității (poezia hiperrealistă, autenticistă) și obscuritatea absolută, derealizarea care cade în incoerență și obscuritate (poezia absurdului și poezia suprarealistă, de pildă) lichidează deopotrivă poezia.

Revenind, vom observa că una și aceeași viziune poetică se manifestă sub trei forme: ca *viziune „mimetică”* sau „reproductivă”, ca *viziune spirituală* și, în fine, ca *viziune „obscură”*. Cele trei forme (de manifestare) ale imaginației (viziunii) sunt, de fapt, *tipuri de imaginație*, de *viziune poetică*. Imaginația (viziunea) poetică este tricefală și ea produce, în consecință, o poezie tricefală - *poezia „mimetică”, poezia spirituală și poezia ficțional-„obscură”*.

Cele trei tipuri de poezie nu sunt, în primul rând, creația unui poet sau altul, a unei generații sau a unui curent literar, ci opera facultății noastre universale de a gândi (imagina) poetic: sunt opera tipurilor de viziune poetică.

Deși suntem creatori individuali, puternic personalizați, noi creăm, cu și (mai ales) fără voia noastră, în cele trei tipologii ale imaginarului. Există, așadar, în fiecare poet o predispoziție formal-tipologică a viziunii, a facultății de a imagina care face ca i maginația lui să se manifeste într-una dintre cele trei forme, iar poetul să fie original evoluând într-una din ele.

Cu acest mod de abordare a referentului, vedem că imaginația este de fapt o *stilistică referențială* și că cele trei tipuri de poezie sunt tocmai creația acestei stilistici referențiale: ele sunt, în fond, *tipuri stilistice de poezie*. „A stiliza înseamnă a deforma realul”, afirmă Ortega y Gasset în eseu *Dezumanizarea artei*, din 1925.

A pune în mod „obiectiv” în pagină realul, existentul (natura, viața celorlalți sau propria viață) - *viziunea „mimetică”*; a modifica, a torsiona după propriile criterii, lirice și poetice, după închipuirile și aspirațiile eu-lui realul, a-l face să semnifice și să emane lirism și emoții poetice - *viziunea spirituală*; a înlocui („toată”) realitatea cu lumea *ireală*, a propriilor ficțiuni, până la obscurizare referențială - *viziunea „obscură”*, toate acestea înseamnă a *prelucra artistic, stilistic referentul* - realitatea, existența; și în același timp înseamnă în mod implicit a crea lumi, existențe „poetice”, înseamnă a *ontologiza poetic referentul, existența*.

Poezia „mimetică”, spirituală și ficțional-„obscură” arată că nu există o singură poezie modernă, ci trei tipuri stilistice și ontologice de poezie modernă. Poezia lirică modernă nu are unul, ci trei orizonturi vizionare.

Poezia este un construct artistic, operă poetică, în sensul că cei trei termeni semiotici ai ei - expresia, ideea și referentul - sunt creați artistic, așadar conform unor principii, norme și procedee stilistice specifice, în ceea ce am putea numi forme artistice sau poetice - *expresie poetică, idee tensionată liric-poetic, viziune poetică*. Poezia ia, în acest sens, formă artistică (stilistică). Poezia ne cucerește atât prin lirism și viziune, deci prin *ceea ce spune*, cât și prin *modul* în care spune ceea ce spune, deci prin *farmecul ei formal*, prin scriitura, prin expresia ei.

Poezia modernă este născută, structurată și condusă de imaginația poetică. Poezia este în mod fundamental viziune, imaginație, este viziunea întreită, originală, tensionată liric și poetic asupra adevărilor și misterelor noastre profunde, a existenței, a raporturilor noastre cu ceilalți și cu universul. Poezia este răspunsul sensibil, sugestiv pe care îl dăm la marile provocări ale lumii în care trăim, ale existenței în genere, și nicidecum o joacă cu cuvintele, un simplu text, cum se spune adesea. În acest fel, poezia se acoperă de sens și de emoție, în loc de a fi lipsită de ele.

Mitruț POPOIU

Anul Crezului Niceo-Constantinopolitan

Anul 2010 este celebrat de Biserica Ortodoxă Română ca „Anul Crezului Niceo-Constantinopolitan” și „anul Autocefaliei Bisericii Românești”. Se împlinesc mai precis 1675 de ani de când Părinții de la primul sinod ecumenic de la Niceea au stabilit textul oficial prin care ne mărturisim credința creștină, respectiv 85 de ani de când Biserica Ortodoxă Română a obținut recunoașterea oficială a celorlalte Biserici Ortodoxe din lume, ca biserică autocefală, cu dreptul de a se conduce singură din punct de vedere administrativ, fără vreun amestec din afară.

Nu este prima dată când la apelul Patriarhiei se face o celebrare generalizată pe parcursul unui întreg an a unui eveniment sau al unui simbol sacru al creștinismului. Anul 2008 a fost Anul Bibliei, iar anul 2009, anul Părinților Capadocieni, care au pus bazele teologiei ortodoxe în forma ei sistematizată, pe care o avem astăzi. Motivația unei asemenea celebrări constă în nevoia actualizării importanței unor bogății vechi în viața noastră de creștini. Se simte nevoia conștientizării a ceea ce avem, dar nu mai valorificăm.

Acum un secol nu toți creștinii aveau o Biblie în casă, însă cei care o aveau, o prețuiau ca pe un odor sfânt. Astăzi mai mult sau mai puțin toți posedă o Biblie sau au acces pe diferite căi la textul Scripturii. Important însă este nu numai să avem mijloacele, ci să le și folosim. Acesta este scopul celebrării propuse de Biserică.

Ca și Biblia și Crezul este atât de uzual, încât s-a banalizat. Îl auzim la fiecare Liturghie, mulți îl știm pe dinafară, însă chiar uneori nici nu e nevoie, căci îl găsim pe verso-ul multor iconițe pe care fie le cumpărăm dintr-o biserică, fie le primim de la rude ori prieteni. Textul aparent copilăresc de simplu, care vorbește despre Tatăl Creatorul, Fiul Care s-a coborât pe pământ, Duhul Sfânt, Biserică, nu spune mai nimic la prima citire. Cine înțelege însă semnificația cuvintelor „aștept învierea morților” din final? Aceasta nu e nici mai mult nici mai puțin așteptarea cu dor a sfârșitului lumii, sau cel puțin al lumii în forma ei actuală. Astăzi dimpotrivă anunțurile apocaliptice, în ultima lor variantă, care se opresc la anul 2012 după popularizatul calendar mayaș, ne înfricoșează. Câți dintre noi, care ne numim creștini, chiar așteaptă acest sfârșit al lumii, este greu de zis, însă cu siguranță nu prea mulți. Acesta este încă unul dintre motivele a reflecta la sensul Crezului pe care avem nevoie nu să îl învățăm pe dinafară, ci să îl înțelegem, pentru a ne cunoaște propria credință.

Simbolul de Credință Ortodoxă, cum mai este numit Crezul, este cea mai concisă expresie existentă a învățăturii de bază a credinței creștine ortodoxe. Îl rostim la fiecare oficiere a Sfintei Liturghii și îl citim deseori împreună cu rugăciunile noastre personale. Această mărturisire de credință a fost elaborată în secolul al patrulea, la primul Sinod Ecumenic, ținut la Niceea în 325 și la al doilea Sinod Ecumenic, ținut la Constantinopol în 381 și se bazează pe mărturisiri mai vechi de credință datând încă din timpurile apostolice.

Cei 318 episcopi din întreaga lume adunați la Niceea au adoptat fiind inspirați de Dumnezeu o mărturisire de credință comună pentru întreaga Biserică. Ce se mărturisește în crez? În primul rând fundamentul credinței, anume Dumnezeu cel Unul și Întreit în Persoane, apoi învățătura despre Biserică, despre Botez, Învierea Morților și viața veșnică. În cele ce urmează vom comenta fiecare dintre cele 12 articole pe rând.

1. “Cred într-un Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, văzutele tuturor și nevăzutele”

Credința în Dumnezeu cel Unul ne definește ca dreptcredincioși. Însă unicitatea lui Dumnezeu este mai presus de înțelegerea omenească, fiindcă mărturisim deodată unitatea Lui după ființă, dar și faptul că Dumnezeu e întreit în Persoane. Prin această afirmație aparent paradoxală nu spunem nimic decât că Dumnezeu este dinamic: Firea lui Dumnezeu este una a comuniunii dintre persoane, una a dialogului, iar noi oamenii, fiind făcuți după chipul Lui, împărtășim același dar: suntem chemați la un dialog al iubirii unul față de altul.

Îl numim pe Dumnezeu **Tată**, după cum ne-a învățat Mântuitorul Iisus Hristos, atunci când a rostit rugăciunea “Tatăl nostru” (Matei 6,9-13 și Luca 11,2-4). Mărturisindu-L drept Tată, pe de o parte afirmăm iubirea Sa părintească față de noi, iar pe de alta, faptul că suntem nu simplă creatură, ci copiii Săi. Dumnezeu este **Atotțiitorul**, adică nu doar Creatorul lumii, ci și Cel care are grijă de creația Sa, îndreptând-o către scopul ei, anume desăvârșirea prin iubire.

Cerul și pământul, respectiv **cele văzute și cele nevăzute** sunt cele două părți ale creației, anume cea spirituală, nevăzută, adică lumea cetelor îngerești, respectiv cea pământească, văzută. Ele nu sunt create ca două lumi separate, ci toate într-o unitate armonioasă, în care omul se situează la mijloc, fiind în același timp o ființă cerească, spirituală și una pământească, materială. Îngerii sunt ființe spirituale, care slujesc lui Dumnezeu, însă și oamenilor. Știm că fiecare om primește un înger păzitor care îl veghează și îl îndrumă întreaga viață. De asemenea, întreaga creație pământească este zidită de Dumnezeu spre folosul omului. “Potrivit credinței creștine, lumea a fost creată de Dumnezeu ca un dar pentru oameni”, afirmă Părintele Dumitru Stăniloae în Teologia sa Dogmatică¹. “Ea e necesară pentru om nu numai întrucât are trebuință să-i fie dată, ci și întrucât are trebuință de ea ca să o dăruiască, la rândul lui, pentru creșterea lui spirituală. Ea își vedește prin aceasta din nou caracterul ei educativ pentru om. Acesta se folosește de ea și prin faptul că o dăruiește la rândul lui. Și el n-o pierde total prin actul dăruirii, ci se îmbogățește prin ea și mai mult prin faptul că o dăruiește...” așadar omul, stăpân al creației, trebuie să se îngrijească de folosirea ei înțeleaptă, spre zidire.

(continuare în pag. 13)

2. „Și întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut; Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut.”

În al doilea articol al Crezului mărturisim că Mântuitorul nostru Iisus Hristos este însuși Fiul lui Dumnezeu, egal întru toate cu Dumnezeu - Tatăl, veșnic ca și El și una cu El, după ființă și slavă, deosebindu-Se de Tatăl numai prin aceea că e Fiul, fiind născut din El din vecie.

Crezul este un simbol al unității de credință a creștinilor. De aceea, mărturisind la fel ca Sfântul Apostol Pavel **“un Domn, o credință, un botez”** (Efeseni 4,5) afirmăm cu tărie faptul că El singur este Calea pe care trebuie să o urmăm, Adevărul în care credem și Viața cea adevărată (Ioan 14,6). Ne numim creștini de la numele Lui și de la botez viața noastră este unită cu Hristos: “Nu mai visez eu, ci Hristos viază întru mine” spunea Apostolul neamurilor (Galateni 2, 20).

Numele **Iisus Hristos** nu e un nume obișnuit, ci el are un înțeles profund simbolic. În limba ebraică “Iisus” înseamnă Mântuitor. Îngerul Gavriil, venind la dreptul Iosif i-a vestit nașterea cea minunată a Fiului lui Dumnezeu din Fecioara Maria și l-a sfătuit să pună Pruncului acest nume, “Că Acesta va mântui pe poporul Său de păcatele lor” (Matei 1, 20-21). Iar numele Hristos, în limba greacă înseamnă “Uns” și are aceeași semnificație ca și numele “Mesia”. Altfel spus, Iisus Hristos este Mântuitorul așteptat încă de Adam și de Patriarhii Vechiului Testament și vestit de Prooroci.

Hristos însă nu a venit în lume ca un simplu prooroc. El este **Fiul cel unic al lui Dumnezeu**. Deși a viețuit pe pământ ca om adevărat, El este în același timp Fiul lui Dumnezeu. Sfânta Scriptură îi numește uneori și pe oameni fii ai lui Dumnezeu, pentru că ei sunt făcuți de El, iar alteleori îi numește astfel pe cei născuți la o nouă viață, prin Botez. Hristos nu e însă fiu precum o creatură, nici după har, în urma Botezului, ci e **unicul Fiu** după fire al lui Dumnezeu. Nașterea Sa din Tatăl ne arată pe de o parte deoființimea Sa cu El, adică firea Sa dumnezeiască întru totul la fel cu firea lui Dumnezeu Tatăl, iar pe de alta, nașterea Sa **din vecie**. Omul este chemat Dumnezeu de la neființă la ființă în timp și are un început și un sfârșit, însă n-a fost nici o vreme în care Fiul să nu fie Fiul și Tatăl să nu fie Tatăl. Cum Tatăl este veșnic, așa și Fiul este veșnic.

Mântuitorul Iisus Hristos fiind **“Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”**, are aceeași ființă, aceeași dumnezeire și toate celelalte însușiri dumnezeiești ca și Tatăl din Care S-a născut, așa cum o lumină este asemenea luminii din care s-a aprins. Cuvintele **“Lumină din lumină”** sunt numai o exprimare omenească privind taina nașterii Fiului din Tatăl, care nu poate fi pătrunsă pe deplin de mintea omenească.

Cuvintele **“prin Care toate s-au făcut”** arată că Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, participă împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt la crearea lumii, a tuturor celor văzute și nevăzute. Sfântul Evanghelist Ioan spune că toate s-au făcut prin Fiul (Ioan 1, 3), nu ca și cum Tatăl s-ar fi slujit de Fiul ca de o unealtă, ci că Tatăl lucrează împreună cu Fiul. Părintele Dumitru Stăniloae afirma deseori că lumea este creată de Tatăl, prin Fiul, în Duhul Sfânt, după o formulă care vine de la Sfântul Grigorie de Nyssa¹.

3. “Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara, și S-a făcut om”

Dacă în articolul al doilea al Crezului se vorbește despre dumnezeirea Mântuitorului Iisus Hristos, în cel de-al treilea Sfinții Părinți ne spun cum anume a avut loc întruparea Sa, în chip mai presus de fire.

Însuși Domnul Iisus Hristos descoperă lui Nicodim motivul venirii Sale în lume, anume **mântuirea oamenilor**: *“Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică.”* (Ioan 3,16). Tainica Sa **pogorâre din ceruri** și întruparea Sa ca om e numită de teologia ortodoxă *chenoză*, acest cuvânt grecesc însemnând micșorare, deșertare. Aceasta înseamnă că Fiul lui Dumnezeu, Cel Atotputernic, fără început și sfârșit, Se smerește pe Sine și ia firea noastră omenească limitată și supusă stricăciunii ca să o mântuiască (Filipeni 2,7).

După întrupare Hristos este atât Dumnezeu deplin, cât și om deplin. *“Fiul lui Dumnezeu primește a Se face și a Se numi Fiu al Omului, nu ceea ce a fost (Dumnezeu) schimbând, că este fără de schimbare, ci ceea ce nu a fost (om) luând, că este iubitor de oameni”*, spune Sf. Grigorie Teologul¹. Așadar firea lui Dumnezeu nu suferă vreodată alterare din pricina firii omenești, însă firea omenească este ridicată din starea sa neputincioasă, stricăcioasă. În acest sens Sfântul Atanasie cel Mare spunea că *“Dumnezeu S-a făcut Om ca pe noi să ne îndumnezeiască”*¹. Era nevoie ca Mântuitorul să fie totodată Dumnezeu și Om ca să ne mântuiască. Numai pentru că a fost cu adevărat Om, a putut pătimi cu adevărat pentru noi și numai pentru că a fost tot același și Dumnezeu adevărat, patima Lui a fost mântuitoare și El a înălțat firea noastră.

Prin cuvintele **“S-a întrupat”** Sfinții Părinți care au alcătuit Simbolul de credință, au ținut mai ales să spună cu hotărâre că Fiul lui Dumnezeu Și-a luat trup adevărat, nu numai unul aparent – după cum spuneau unii eretici - și de aceea n-a venit cu el din cer, ci l-a luat din Sfânta Fecioară Maria. Iar prin expresia **“S-a făcut om”** au ținut să sublinieze faptul că Fiul n-a luat numai un trup fără suflet sau fără cugetare – după cum spuneau alți eretici - ci S-a făcut Om deplin, cu trup și suflet. *“Întru toate Se face om, afară de păcat”*, adaugă Sfântul Grigorie Teologul în Cuvântul său la Sfintele Paști.

(continuare în pag. 14)

Menționând pe **Duhul Sfânt** la întruparea Fiului lui Dumnezeu **din Fecioara Maria**, Părinții au vrut să arate conlucrarea Persoanelor Sfintei Treimi pentru mântuirea oamenilor. Dacă mai devreme am văzut că nu doar Tatăl este Creator, ci și Fiul și Duhul Sfânt participă la facerea lumii, tot așa nici numai Fiul este Mântuitor, ci și Tatăl, care îl trimite în lume și Duhul Sfânt, prin care El ia trup din Maica Sa, după cum binevestește arhanghelul Gavriil: *"Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri..."* (Luca 1, 34-35). În aceeași măsură, firea omenească este și ea lucrătoare la întruparea Fiului lui Dumnezeu, prin ascultare pe care Fecioara Maria o arată, atunci când primește Buna Vestire de la îngerul Domnului: *"Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!"* (Luca 1,38)

Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos ca om este cu totul altfel decât nașterea obișnuită a oamenilor, care nu participă cu nimic la propria venire în lume. El voiește întruparea Sa din dragostea Sa nemărginită pentru oameni și participă El însuși la întruparea Sa, de aceea în Crez spunem **"și S-a făcut om"** și nu "a fost făcut om".

(va urma)

Concurs de haiku

Colectivul de redacție al revistei de interferențe culturale româno-japoneze HAIKU organizează concursul anual de poeme haiku în formă fixă în primul trimestru al anului 2010. La concurs pot participa toți poeții români și străini care vor trimite pe adresa domnului Constantin Stroe, Șoseaua Giurgiului nr.125, Bloc 4^a, Scara 1, Etaj 8, Ap.31, Sector 4, București, Of.Poștal, România. sau pe adresele de e-mail: valentin.nicolitov@yahoo.fr (pentru franceză) și vasilemoldovan@yahoo.com (pentru engleză), un număr de șase poeme haiku în formă fixă (5-7-5) până la data de 31 martie 2010.

Nu se vor accepta decât poeme haiku originale, nepublicate în ziare sau reviste, plachete sau volume de autor până la data concursului. Nu se vor accepta texte scrise de mână, textele ce se vor trimite trebuie să fie cel puțin dactilografiate, cu semnele diacritice corecte și semnate. Cele trimise prin e-mail trebuie redactate în Times New Roman 12 cu diacritice românești..

Textele autorilor străini trebuie scrise în engleză sau franceză precum și în limba țării de origine și, de preferință, să fie trimise prin e-mail.

Un juriu stabilit de redacția revistei Haiku va analiza poemele primite, va acorda note și va stabili poemele premiate. Rezultatele concursului vor fi publicate în revista HAIKU nr. 43 - semestrul I-2010, iar diplomele și premiile vor fi trimise câștigătorilor prin poștă. Poemele de calitate trimise, chiar și cele care nu vor câștiga premii, vor fi selecționate pentru a fi incluse în *Antologia internațională de haiku 2010*, ediția a II-a. *Colectivul de redacție al revistei Haiku.*

In Memoriam

Grigore VIERU

Cuvântul Mamă

Pruncii îl zuruie.
Bătrânii îl visează.
Bolnavii îl șoptesc.
Mușii îl gândesc.
Fricoșii îl strigă.
Orfanii îl lacrimă.
Răniții îl cheamă.
Iar ceilalți îl uită.
O, Mamă! O, Mamă!

Făptura Mamei

Ușoară, maică, ușoară,
C-ai putea să mergi călcând
Pe semințele ce zboară
Între ceruri și pământ.
În priviri c-un fel de teamă,
Fericită totuși ești
Iarba știe cum te cheamă,
Steaua știe ce gândești.

Buzele Mamei

Iar buzele tale sunt, mamă,
O rană tăcută mereu,
Mereu presurată cu țărână
Mormântului tatălui meu.
O, buzele ce sărutară
Al tatei mormânt
Mai mult ca pre dânsul,
Pre tata, -n
Puținii lui ani pre pământ.
Acuma când nu te poți, mamă,
De sarea din șale pleca,
Cine ridică mormântul
Spre gura uscată a ta?!

Virgil COSTIUC

Cuplu în rotații

a fost la război
 unul anume
 nu știi dacă a fost un erou sau anonim
 nu sunt fotografii
 nici oameni care să-și mai amintească
 nu a pus întrebări
 când i s-a dat din rastel ultima pușcă
 trebuia să fie doar primul
 o căra ca pe-o coasă
 o ascuțea pe roata de căruță
 ori îi înfunda țeava cu pământ
 suna metalic
 a bici și înjurătură
 înfășa fierul ca pe-o păpușa
 o alinta legănând-o
 îi dădea bună-dimineaua
 o învăța să vorbească
 nu știi ce s-a pierdut
 dar tocmai astăzi
 pe soclul din ebonită
 pasărea dă semne de viață
 îi fac semne cu o pușcă din lemn
 când
 gleznelor-i sunt anchilozate

Saga

trebuie să văd chiloți de femeie
 spre nord
 obturează un sân,
monte Veneris
 mă oprea apa
 un munte,
 urechelnița
i pak
 am găsit cartea
 nu am cheia tipăriturilor de scoică
 colțuri de metal stalactite
 bat în ea o țigară
 filtrul e o altă tipăritură
 iarăși la drum
 tutun în plămâni
 cheia e o limbă forjată
 omenește e un șarpe; linge văzduhul
 un adevăr nu se îndoiaie într-o limbă omenească
i pak
 nu vreau să spun adevărul

prin palmele mele trec mii de ace
 orbii trag o targă
 primul ori ultimul
 deschizând cartea îți trebuie scule
 pistol
 câine
 ori conștiința unui concasor

Suntem niște oameni

a murit calul
 cine va duce ulcelele și vinul
 a murit stăpânul
 cine va mai da cu biciul
 a murit câinele
 cine mai apără frica și frigul
 cine se mai rostogolește
 împreună cu saliva transpirată pe buze
 la rând vin păsările cu ochii roșii
 plâng scândurile din gard
 aerul de pe casă
 ce nu făceau
 și atunci au spus
 vrem alt stăpân care trebuie să ne bată
 să ne înfometeze nu trebuie să fim îngrijorați
 așa a plecat dimineața
 hartă de sperma ejaculată la est
 urmașul omului este Dostoievski
 pe de-a întregul
 osul drept fluieră o doină
 sunați și vă sărutăm într-o mulțime de vietăți
 ascultă
 sună o fanfară degeaba tâmpitule
 și-o auzi drept poezie

O trecere spre creștinism (lui S.V.)

mi-am băgat țigara în mânecă
 în capelă se cânta la nicovală
 lume
 lume în pomul de sărbători
 un mort în capelă
 în capelă o țigară fumegă a Dunăre
 gura plină de ceară
 ghirlanda fumului bate în plămâni
 agățați de duminică noduri și noduri de
 oameni pe sârmă
 pălării maro blochează mortul din capelă
 să nu fumez spune un baston înclinat
 s-a culcat afară cu spațiul
 planeta se închină și ea în jurul axei
 prin geamul drapat cu fier beton
 mici copii se bat cu zăpadă
 un bulgăre trece prin geam
 nu știi dacă el m-a lovit
 sau
 din jumătatea de sicriu
 omul de Zăpadă.

Nicoleta ONOFREI

Treburile filozofale

Soarelui îi ies, prin ochii roșii de nesomn, sfori, iar dinții, spartii de lupta cu întunericul, abia se văd de după un zâmbet tâmp de șoricel studios. Minimarțienii trag de sfori poate, poate îl fac pe Soare de durere să ardă mai tare, mai puternic, să trimită câteva raze în plus față de numărul celor ce erau planificate, câteva raze dure să străpungă întunericul. Să biciuiască nelegiurile ce și-au făcut rost prin zonă în perioada asta. O doză de sfori sunt aruncate orb către alte lumi prăjindu-le, alte sfori nu ajung deloc în locurile mai dosnice și care nu au locuitori destul de dibaci încât să se prindă de funie și să tragă ca de un clopot mântuitor de frig. Lasourile sunt făcute numai pentru unii se pare.

Așa își explica Alexuțu dăinuirea sau moartea unor planete. Și așa îl vedea pe soare, cam orb, poate din cauza sforilor. De asta, se gândea el, vara e prea cald, iar iarna e prea frig, cu toate că lui îi place și nici nu i se pare atât de frig, dacă își pune mănușile cu un deget, îmblănite, bocănceii maro cu tălpică groasă, - că așa zicea bunica, nu știe dacă era doar o scorneală de-a ei sau era adevărat, dar cică bocănceii cu talpă plină și groasă țin mai cald, că te țin mai sus de nivelul zăpezii, și nu ajunge până acolo umezeala și frigul, - și pantalonii aia „impenetrabili” prin care nu trece apa și foșnesc ca frunzele toamna. Și geaca, la fel. Că e costum.

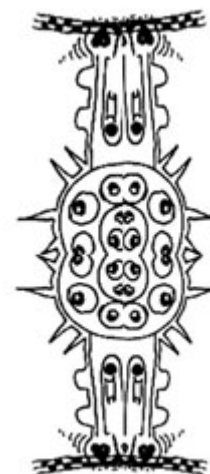
Toți ăia mari se plâng. Bunicii, vara, îi crește tensiunea, i se înfundă urechile și nu mai aude deloc, iarna e prea curent și își pune vată în urechi și iar nu aude. *Și îi și gheați și Doamni-Doamni dacă îi fug chișoarili și chici jos!* Tata înjură pe ăia de la primărie că nu curăță străzile. Mama, ce să mai zică! E friguroasă rău. Iarna umblă cu 2 pulovere de lână pe sub cojoc și după aia zice că nu se poate mișca și pare că-i grasă iar vara face insolajie și dacă mergem la mare i se văd șuncile. Dar lui, cum ziceam îi place și vara și iarna. Acum se dă pe derdeluș, face om de zăpadă și are și posibilitatea să dea și el câte o scatoalcă de bulgăre lui taică-su.

Când te dai cu sania nu prea ai timp să te gândești. Dar când vine seara, trebuie să te duci acasă...și zăpada care reflectă luna, și aburii se văd și mai bine cum ies din gură. Sunt ca un balaur.

Seara, luna învinge soarele. E și ușor de învins pe cineva care nu vede. Deci, am putea zice că cineva trișează. Cred că i se face milă de el mai apoi. Sau îl mustră conștiința. Așa se întâmplă când faci ceva rău, te mustră conștiința. Îți pare rău. Hmm...până la urmă cred că așa s-au înțeles. Ziua stă soarele, noaptea stă luna. Totuși se mai bagă unu peste altul. Se numesc eclipse atunci. De fapt poate doar se îmbrățișează. Da, sigur se îmbrățișează, altfel unu' dintre ei ar fi rănit, și ar țipa sau ar sângera, sau ar arunca mingi de foc sau de gheață spre pământ, roșii. Îmi place de ei, amândoi. Nu cred că e rău nici unul din ei. Fac zilele frumoase. Și noaptea.

Oare ceilalți copii ce gândesc când tac?
Când nu se joacă cu nimeni?

Mă cheamă la masă....

desene de Elena Liliana Fluture

Petre RĂU

Cuvinte despre "Cuvinte sonore"

Azi, când nimeni nu mai știe cu siguranță încotro se îndreaptă poezia, când nu mai aflăm din poezie subiect, idee sau mesaj, este o plăcere să întâlnești o colecție de versuri aparținând unui statut pe care poezia a reușit să-l dobândească în timp de secole. O astfel de colecție este volumul "Cuvinte sonore", aparținând poetei Dana Potorac și apărut la editura Alma din Galați.

Versurile Danei Potorac evocă realități poetice și magice care reușesc să resusciteze memoria dar, mai ales, emoția. Mai întâi, avem de-a face cu o carte îngrijită, în care se observă conștiinciozitatea unei poete cu respect pentru cuvântul pe care îl aduce în fața cititorului. Dar, în același timp, avem de-a face cu o poezie, în speță, de factură modernă, cu accente lirice care par să atingă concretețea. Natura lirismului pare a fi, cel puțin în prima parte a cărții, iubirea. Desigur, volumul cuprinde și alte teme majore, existențialiste, cu profunzimi filozofice, în care trăirea poetică este intensă. S-ar putea spune că poezia Danei Potorac este o privire profundă adresată proximității unui real mereu în mișcare. Poeta se lasă des sedusă de teme pur umane, spirituale. Și totuși, tema dragă autoarei pare a fi iubirea, multe din poeme reușind să inducă sentimentul de dragoste, să înduioșeze deopotrivă inimi triste sau fericite.

În poezia de dragoste a Danei Potorac iubirea se desăvârșește într-o perspectivă amplă, fără a depăși sfera teluricului, trecând prin ipostazele deprinderii și desprinderii, departe însă de afectivitatea cuplului arhetipal, fără individualizare și, mai ales, fără patimă. Poeta decantează esențe pe care le oferă celor ce simt gustul inconfundabil al iubirii: "*Numai iubirea ne asculta / Împrăștiată în toate punctele cardinale*" (Puncte cardinale, p.16).

Dana Potorac pare o sentimentală generoasă, pe care cultura și gustul o ocrotesc de banalitatea expresiei. Ea preia din mers modelul rafinamentului și-l expune în versuri sublime: "*Tenul tău / Infidel închis / Pasul meu / Peste timp întins*" (Joc II, p.19). Potrivind cu exactitate verbele la locul lor și ferindu-se cu fermitate de dramatisme simulate, eroina lirică surprinde în arome de epos dulceața dragostei îmbietoare: "*Crepusculă secundă de iubire / M-ademenești cu-aroma ta otrăvitoare*" (Nuntă târzie, p.22). Se simte o apăsare pe expresia intimistă, eul liric putând suferi din dragoste, dar putând fi surprins și în ipostazele unor sublime clipe de beatitudine.

Poeta pare perfect conștientă de zicerea că, pe unde trece cuvântul, locul se sfințește. Ea ne induce grațios într-un spațiu hipersensibil, fragil ca o oglindă, un spațiu așezat undeva la limita dintre rugăciunea celestă, cea care împacă atât de frumos spiritul nostru, și memoria care ne suscită în permanență îngenunchierea în fața veșniciei: "*Ne-om întâlni și dincolo de moarte / Într-un exil al vieții de acum / Și-ntr-o copertă devenită scrum / Eu fi-voi un cuvânt, iar tu o carte*" (O carte, un cuvânt, p.69).

Într-un frumos poem intitulat "Ecuatii inevitabile" (p.78) eul poetic, urcând la limita celestului spre a descoperi lumi care reflectă universul terestru, rostește peste spațiu și timp, cu iz de ars poetica: "*Se văd oceane reci de timp și spații / De-abia de le cuprind prin galaxii / Și-n mirosul stelar de pădăii / Ascult cuvinte așezate-n fracții*" (Ecuatii inevitabile, p.78).

Poeta se recunoaște pe sine în multe ipostaze. De aceea, întâlnim în volum mai multe poeme cu ecouri de artă poetică, chiar dacă tema este alta. Sincretismul iubire-poezie pare ostentativ evidențiat, cel puțin până la limita minimă a vizibilității: "*Sunt un cimitir de cuvinte... // O liră albastră / cântă insomniilor mele, / iar eu îmi pregătesc cu nepăsare / rugul altor gânduri, / mai abstracte...*" (Cuvinte sonore, p.41).

Răstălmăcind uneori aparențele pentru a descifra filonul spiritual, poeta are propriile ei întrebări pe care le adresează fără retenție, din dorința de a-și limpezi propriile gânduri: "*Sunt ploii care vor să ne spună ceva / Și-i dulce amarul din șoapte. / E clipa ascunsă-n lumina de stea / Sau ziua născută din noapte?*" (Interogații, p.46).

Când tema lirică devine gravă, se simte o anumită tandrețe a tonului care aureolează discursul, înlănțuindu-i suflul dramatic: "*Crezusem în pescărușii / Cu zboruri învinse / De marile mele iluzii*" (Veneau furtuni, p.12).

Dar întâlnim și stări deprimante, unele poeme abordând latura pesimistă, a iubirii neîmplinite, sau poate a unei dezamăgiri: "*Eu mă desprind de trupul tău, secundă / Și-ncep să dor cu fiecă celulă, / Orice idee mi se pare nulă / Atâta timp cât moartea mea abundă*" (Recurs II, p.55). Sau, când e vorba de mărturie lirice asupra poeziei, cu rezonanță luminoasă poeta desemnează: "*Măine nu va exista niciodată / așa cum eu nu pot exista fără cuvinte...*" (Cuvinte sonore, p.41).

(urmare în pag. 18)

Însăși poezia îi dă suflu poetei, ea, poeta, dându-se cu generozitate unei imanente stări de inefabil: "Mai bine ai fi lăsat vioara acestui vis / Să cânte insomniilor mele" (Nunțile albe, p.13).

Poeme integrale întâlnim presărate peste tot în volum. Iată doar câteva menționate aici: Mărturisire (p.47), Ninge surd (p.49), Noapte de sâmbătă (p.51).

De-a lungul întregului volum avem de-a face cu o lirică temperată în toată desfășurarea ei. Uneori, însă, poeta pare a ne vorbi în mai multe timbre, oferind varietate lecturii: "Am gândit clipa cu gânduri / Și-am semnat câteva rânduri" (Yang, p.29).

Poezia afectivă a Danei Potorac are calitatea de a spori sentimentul ființei. Izvorâtă, se pare, din apele venusiene ale poeziei, poeta Dana Potorac s-a obligat spiritual față de noi, cititorii, dar ne obligă și pe noi să-i așteptăm cu interes următoarele volume de versuri.

Concursul anual de haiku HEXAPOD organizat de Muzeul de insecte NCSU (UNIVERSITATEA DE STAT CAROLINA DE NORD)

Haikul este un mijloc amuzant, în mod tradițional focalizat pe schimbările de sezon și pe natură (inclusiv insecte sau alte artropode terestre sau de apă dulce!) cu un format relativ standard care-l face mai ușor de judecat/jurizat. Desigur, acceptăm abateri minore de la „regulile” haikului tradițional (5-7-5 onji). De asemenea, ne-ar plăcea să vedem mai multe HAIGA (haiku însoțit de imagine) și SENRYU (poem scurt despre slăbiciuni umane sau, în cazul insectelor, despre ciudățeni).

Se oferă trei premii pentru locurile I, II și III.

Informații necesare: haikul dvs., numele complet, date de contact (orașul, țara), vârsta (dacă este mai mică de 13 ani).

Vrem să știm, de asemenea, dacă sunteți sau nu de acord să vi se folosească numele în cazul în care poemele dvs. vor apărea în vreo pagină Web sau materiale ale NC State University.

Oricine poate trimite poeme cu excepția juriului. Se acceptă între 3 și 15 haikuri până la data de 20 martie, ora 11.59 pm, prin mail la adresa

ncsuinsects@gmail.com.

Mai multe, pe adresa:

<http://insectmuseum.org/haiku.php>.

Florin BUZDUGAN

A murit

A murit muzica în seara
în care Enescu a fost răpit
de extraterestri, iar
Strauss a uitat să-și scrie partiturile.

Acum se folosesc osemintele
lui Beethoven și Mozart
pentru a fabrica sunete
parvenite din pictura lui Tiziano...

Cum se face-o poezie

Se ia o foaie de hârtie,
se așează în direcția gândului
care prin unda albastră a
liniei de stilou -
îți creează un univers placid
care te înghite și te asimilează.

Cu un stilou se creează
marginea unui tărâm
paradoxal și plin de animale fermecate,
exact ca în povestea lui Oblio...

Vrem...

Vrem să vedem și noi
cum parfumul tău pătrunde-n sânge
și te face să fii mai frumoasă
ca Venus din Milo, și mai senzuală
decât Venus însăși.

Trec pe lângă tine și
ții în brațe copilul apusului Soare,
dar nu te doare sufletul oare

de la atâta dragoste ucisă de trandafiri?

Valeriu VALEGI

TREpte DE Împlinire ARTISTICĂ

Poetul TRAIAN ARHIP-ZELETIN își continuă cu acribie periplul artistic și în cea de-a 2-a carte intitulată „DUMNEZEU ÎN NATURĂ” (Editura Terra, Focșani - 2009, 77 pag. - preț neprecizat). Cu această nouă apariție autorul demonstrează că se află într-o perioadă fastă, de ascensiune a propriului timbru, acest lucru neînsemnând că fiorul liric nu mai trebuie temperat și pus într-o matcă firească. De altfel, deși aflat la o vârstă septuagenară, poetul vedește o râvnă și o hărnicie demne de invidiat, iar pofta pe care și-o configurează în fiecare text împlinire ne dă speranța unor realizări poetice depline.

Sunt 7 motive de admirație pe care le semnalăm, șapte motive pentru ca un cititor de poezie să parcurgă cu interes noua apariție editorială a poetului Traian Arhip-Zeletin.

Primul lucru care-ți atrage atenția atunci când îi deschizi cartea este motto-ul ("Am să trăiesc până ce moartea va muri"), făcut să ne certifice tăria și caracterul crezului artistic ale autorului.

Al doilea și al treilea motiv pentru o lectură adecvată sunt susținute de coperta și grafica cărții înfăptuite de pictorul gălățean Nicolae Einhorn (martor de suflet al atâtor scriitori ai arealului dunărean). Acest înveliș al semnelor conținute dau o eleganță netrucată cărții de față (poate par puțin exaltate aceste considerații, dar ele au o reală bază afectivă...).

Un alt motiv de apreciere este legătura organică, firească, între cele trei secțiuni (capitole, cum le intitulează autorul) ale cărții: "Divinitate(a) există"; "(Cred în) Dragoste"; "(Îndemn la) Libertate". Aceste trei realități, spre care poetul aleargă transfigurându-l, alcătuiesc propria-i trinitate.

Există și un alt motiv de admirație și anume tentația enunțului direct, fără înflorituri ("Am început să iubesc / Născându-mă odată cu dragostea" - Odată cu dragostea; "Alerg alerg singur prin mine / să mă cunosc cine mai sunt" - Vreau să mă cunosc; "Trebuie ceva / Să se-ntâmples / Iisus să ne mântuie" - Iisus).

Un motiv, ce atestă continuitatea cu prima sa carte ("Vuiesc de dragoste în patimi și sărut"), este și freamătul interior ce înfrăgezește versul, o neliniște stranie ce înseninează chiar și unele pasaje mai puțin logice ("Am să trăiesc mai mult decât moartea /... Mi-o spune spune prin simțire Divinitatea" - Viața continuă; "Fără culoare / Nu putem curge-n ce-i viu" - Culoare; "Trupu-ți de nici o floare atins / C-un sentiment virgin și l-am cuprins" - Regina sentimentelor).

Și nu în ultimul rând, un alt motiv de apreciere este consecvența cu care autorul se apleacă asupra formulei (în)cifrate a versului clasic.

Important este ca poetul Traian Arhip-Zeletin să creadă în veridicitatea demersului său, nelipsindu-i atâtea virtuți...

desene de Elena Liliana Fluture

Tania NICOLESCU

Înserare

Timpul s-a chircit
 în imagini mototolite
 cu arici amuțiți
 ghemuindu-se-n iarbă.

Amurgul bolnav
 boltindu-se peste deal
 în unde își cufundă
 palma-nsângerată
 topind zăpada lebedei
 rătăcite pe lac.

Nocturnă

Pasul neuzit...
 se mai leagănă doar
 umbra bătrânului ulm
 purtând în coroană
 înțepenit
 condurul lunii...

Caii de foc

Păsări
 în bătaia vântului
 pe ramuri
 scrânciob.

Neliniști
 în cascadă
 de polifonice
 triluri.

Sub arșița soarelui
 o pală de vânt
 țârâna uscată-a mușcat
 risipind-o
 în palmele-mi goale.

Și-aud din depărtări galop;
 caii de foc
 ai deșertului
 vin să pască.

Gândul

Depărtări...
 în zori privind
 cum soarele se scaldă-n
 aprinsele ape
 gândul meu furișat
 în hățișul viselor tale
 îți înflorește pe buze
 bobocul de zâmbet
 cules doar de razele lunii.

Tăcerea

Sinusoidale sunetului
 desenate-n consistența tăcerii
 Eu
 o bătaie de inimă
 Tu
 foșnetul aripii de fluture
 Noi
 trăsnetul vuid în prăpăstii
 și-apoi din nou tăcerea
 doar atât
 Ea.

Alb nesfârșit
 prin ninsoarea-nțețită
 peștrițele cortegii funerare
 pe-același drum
 împotmolite

Așteptând

Cer fără nori
 puț de ape golit
 de care
 croncănitul ciorilor
 cu ecou s-a lovit
 lunecând
 răsucit pe tăișul
 fierbinte
 al luminii,
 peste pământ
 doar
 lacrimi de petale-a
 risipit.

Elena-Liliana FLUTURE

Școala Gimnazială nr. 41 "Grigorie Teologul" 30 de ani de la înființare

25 ianuarie 2010 apare timid printre fulgii de zăpadă care nu mai conțin de zile în șir. Galațiul are acum mantie regală, călduroasă și strălucitoare, păcat că nu ne oprim din treburi să ne bucurăm de frumusețile trimise de Dumnezeu pe pământ.

Sfântul Grigorie Teologul aduce cu el puțin soare și multă bucurie în inimile dascălilor și școlarilor de la Școala Gimnazială nr. 41 "Grigorie Teologul" din Galați la sărbătorirea a 30 de ani de la înființare (1980 – 2010).

Și cum totul începe cu Dumnezeu, părintele paroh Postolache George alături de un sobor de 4 preoți aduce slavă și mulțumire celui de Sus, sfințind sălile de clasă și sufletele actualilor elevi și dascăli, ale foștilor elevi și dascăli prezenți la sărbătoare, neutând nici pe cei trecuți în lumea de dincolo.

După 30 de ani de la înființare, tinerețea e triumfătoare iar rezultatele muncii dascălilor se văd acum prin copiii de ieri, adulții de azi, realizați profesional, care își aduc în școală urmașii.

Absolvenții au în dascălii lor modele de urmat, unii dintre aceștia îmbrățișând chiar cariera didactică. După ani de zbor în toate direcțiile și colțurile țării, chiar și pe meleaguri străine, elevii școlii se întorc la

locul copilăriei lor, al adolescenței lor, pentru o CLIPĂ.

Prin mâinile dascălilor de aici au trecut cei care acum sunt medici, economiști, absolvenți ai academiei de poliție, ingineri, preoți, jurnaliști.

La moment de bilanț prof. Elena Diaconu, directorul actual al școlii, e înconjurată de colegi, părinți și elevi care privesc cu inima deschisă și cu bucurie, realizările, reușitele și visele împlinite.

Cadrul didactic are în mâini copilul pe care părinții încrezători și dornici de mari reușite îl încredințează.

Aluat fraged și ușor de modelat, copilul se formează cu greu, dar sigur, la căldura mâinii dascălului.

Corul școlii a încântat auditoriul cu vocile cristaline și pure. Iar în final au cântat "La mulți ani" profesorilor, părinților și celei care până acum a fost al doilea lor cămin: Școala Gimnazială nr. 41 "Grigorie Teologul". **LA MULȚI ANI ȘI VIAȚĂ LUNGĂ!**

Cristina DOBREANU

Implacabila realitate

“A doua întoarcere din Nam” (Ed. Centrul Cultural Dunărea de Jos, Galați, 2009), cartea de poezie a Stelei Iorga, ne dă în primul rând de gândit, nu ne poartă pe tărâmurile inefabilului, nu ne răpește într-un ‘dincolo’, fiindcă sufletul poetei se zbate dureros între zidurile acestei lumi. Tot ce ține de lumea din afară pare să fie împotriva acestui suflet, să-i rezeze orice avânt, aducându-l implacabil cu aripile pe pământ, acutizându-i în schimb privirea pentru a nu uita nici o clipă cruzimea lumii și tristețea propriei vieți.

Înlănțuit pe fundul unor ape tulburi, mizere, precum îngerul de pe coperta cărții, sufletul poetei se zbate, nu capitulează, lupta devenind aproape fizică; pe cât de dură se arată a fi realitatea pe atât de neînduplecat devine tonul poemelor, îmbrăcând armura unor sentințe: “*Evit să fac confesiuni / despre mine / și viața mea / ca tu să nu simți milă pentru mine. // sau să nu fiu tratată ca un barbar / și într-o zi / să găsesc în palma mea / bănuțul tău norocos / pus acolo din milă creștină*” (Cum trebuie să moară soldații)

Revolta se manifestă când printr-un sarcasm la adresa societății ca în poemele Miss Nobody, First class (“*Istoriei nu i se poate opune decât un copil / sau un picior ridicat / yeah!*”) când printr-o ironie amară, tristă, și de puține ori sprintară, detașată ca în Original Strong Taste: “*un’ ți-e casa melcule / în vise domnule / ce sunt alea vise domnule / made in Romania / omule*”. Întâietate câștigă însă constatarea lucidă, crâncenă, fără replică, a mutilării sufletului: “*Rareori pot fi văzută / și cu greu vrobesc / dar oamenii încă mă acuză / pentru încurcăturile lor sentimentale imaginare / voi dispărea curând / lăsând în urmă / inima mea predicând / împotriva cruzimii umane*” (Părăsind zeii)

Cutremurătoare este priveliștea unei ființe peste care realitatea a trecut cu violența unui taifun, și căreia i-a rămas doar luciditatea de a înregistra urmele devastării, fără putința, încă, de a se regăsi, de a-și reface integritatea; echilibrul care pare să se adune, e unul fals, e o asamblare greșită, ceva pare să se fi frânt iremediabil:

“*Continuă să strângi mâini / să împarți săruturi / și îmbrățișări / să suflă în lumânări / să fotografiezi / de parcă nu ai fi fost niciodată dezasamblat / și greșit pus la loc / vreodată*” (Tort).

Un astfel de suflet nu poate fi privit de aproape, ci doar cu discreția pe care ți-o dă înțelegerea că drumul spre adevăratul chip este întotdeauna dureros, violent: “*nu să fi fost privită de aproape / în timp ce-mi schimb pieile / și să fiu închisă pentru asta ca un monstru*” (Vivarium).

Apar și scurte răgazuri, când soldatul își îngăduie să răsufle, să se reculegă și atunci îmi închipui că s-au născut poemele care respiră un aer de posibilă împăcare, poeme care amintesc atât de bine de desenul fin al haikurilor: “*Nesăbuiț- / a crengii de cireș / înflorind spre / un om / într-o iarnă care / există!*” (P.S.).

De altfel titlul cărții este unul vizionar având tăria și limpezimea unei realități spirituale, vestind o a doua naștere a sufletului. Trecerea prin infern este proba de foc, obligatorie pentru sufletul chemat spre lumină, este un act de cunoaștere dramatic, o luptă decisivă pe care poeta Stela Iorga încă o poartă cu sine, întrezărind însă *A doua întoarcere din Nam*, din infernul personal.

În pofida iernii ce există, nesăbuita creangă de cireș înflorește. Și dacă această nesăbuită înflorire este singura realitate cu adevărat?!

Luminița ZAHARIA

La nouvelle poëtesse

Ea trăia, să zic așa,
din:
îndrăgostiri fanatice și dese
cum îi stă bine unei poetese...

Se-ndrăgostea
de:
un frumos semizeu
cu șoșonii-n antreu
semiluna de vară
ce ofta în cămară
un sfios semicerc
să pricep nu încerc
un timid semiton
de culoare sau ton
de o semivocală
amintire din școală
semispațiul din vis
ca un rai mult promis
o seminție de cucu
guguștiuci / eunuci...

Și ținea seminar
ca să vadă mai clar
printre semiperdele
de ce sunt toate rele –
lucrurile, măi frate,
de-s doar pe jumătate...
de-s așa... și așa...

Des se-ndrăgostea ea
sincer, fără perdea,
și platonice și-absurd
de un zeu muto-surd
de un vers zigzagat
de-un bărbat deghizat
într-un Verde-mpărat...
Ce păcat! Ce păcat...

Ea se-ndrăgostea, așa,
de eroi din mucava
tare trist și tare des...

Voilà
la nouvelle
poëtesse!

Viteză

Secolul vitezei a trecut.

Sentimente din hârtie creponată
fac sluj în fața sufletului-rege
(sau era împărat?...)
dar el se face că nu înțelege
și le trimite la depilat.
Mă joc de-a primăvara,
mă joc apoi de-a ghilotina
(de nu s-ar stinge lumina!)
codul pin al inimii l-am pierdut.
Să ne grăbim altfel –
hai, de la început:
oul, găina...

Invenție

Când n-au mai putut suporta
oamenii au inventat
dragostea
ca pe o altfel de școală
unde poți învăța
că A nu e A,
că durerea e o stare normală.

Când lacrimile lumii
s-au terminat
cineva, un zeu pesemne
a observat
că poți muri privind un om
în adâncime
și-atunci, nechibzuitul
m-a inventat
pe mine.

Ca să te-ntorc

eu n-am știut cum să te pierd
frumos
din implozia ta gheizere
am făcut
tu ți-ai frânt ieri un strigăt
eu mi-am rupt azi un os
mâine-n zori reculeși
în sărut

Și dacă iarăși vei voi
să pleci
spre ceața grea a blânelor coline
am să mă vând chiar iadului
pe veci
ca să te-ntorc
să te salvez
de tine

Fabian ANTON

Iryl 2

Viața e un ceas de perete
 îmi spui
 și uite
 n-am deloc chef
 să trăiesc între
 unu și doi
 sau
 între cinci și șase
 pentru că vreau să pot
 să apar în fața ta
 cu buzele murdare
 dacă așa am chef
 să-mi pun rochia cu buline
 și apoi să o dau naibii jos
 și să o înalț
 peste blocuri și peste
 toate parcurile
 orașului ăsta gri
 ca pe un zmeu
 ca pe un plic de mătase roșie
 cu aroma trupului meu

Mic tratat de colorare a nopții 68

Hai să cumpărăm oțet
 să ne tamponăm la tâmple,
 puf, puf...
 să vedem ce-o să se-ntâmple:
 Vor veni iar melci scorțoși
 în fracuri de mandarine
 cloș cloș
 – din pădurea de afine –
 să-ți sărute trupul trist
 și apoi duios să-și lase
 țoc țoc
 pe sâni dungi de-argint băloase
 de care o să te despoi
 cu o lene infinită
 când vin îngerii convoi
 oi oi
 noaptea
 să te compromită.

Mic tratat de colorare a nopții 73

Geaba guler de dantelă, geaba fracul
 iată, moartea zâmbitoare-ntinde arcul
 și săgeata-i pregătită și prin soare
 cercetează trupu-mi palid de răcoare
 Geaba deci dovleci și fluturi, geaba cântec
 simt buchete de săgeți înfipte-n pântec
 și le ud, și le-ngrijesc, le pun în glastră
 să miroasă a sânge fraged în fereastră
 iar în zori voi adormi visând pepit
 și-o să crezi că sunt doar trist nu c-am murit
 și-or ieși încet-încet la porți vecini
 să admire crinii morții prin grădini.

Iryl 4

Trei rânduri mai jos
 lângă tine
 urma buzelor ei
 și toate cuvintele
 cele nerostite și cele
 transformate deja în culoare
 bucătăria improvizată
 cu arome ascunse
 în bulgări incolori
 zece degete fosforescente
 îmboldind orele ca un aluat
 până se transformă totul
 în amintire
 și tu
 pendulînd pe firul ăsta
 îngrozitor de subțire
 spunându-ți că încă
 e bine
 că așa se cuvine
 să fii cald
 ca o cană cu ceai
 peste care un flutur
 cădelnițează

Concursul literar Nora Iuga Onești, 2 februarie 2010 – 2 iulie 2010

Regulament și precizări necesare:

1. **Concursul se desfășoară în perioada 2 februarie 2010 – 2 iulie 2010.** Textele primite după data limită nu vor mai fi acceptate în concurs.

2. **Concursul literar Nora Iuga se desfășoară pe două categorii de vârstă:**

a. **pentru scriitorii cu vârsta de maximum 35 de ani**, indiferent dacă au debutat sau nu. Dacă au debutat în volum, autorii trebuie să trimită câte 3 exemplare din acesta. Adresa pe care vor fi trimise cele 3 volume este mai jos, la punctul 7.

b. **pentru scriitorii cu vârsta de peste 35 de ani**, indiferent dacă au debutat sau nu. Dacă au debutat în volum, autorii trebuie să trimită câte 3 exemplare din acesta. Adresa pe care vor fi trimise cele 3 volume este mai jos, la punctul 7.

3. **Concursul se desfășoară pe două secțiuni: poezie și proză scurtă, fără tematică** (așa cum a fost la prima ediție). Participanții pot trimite texte pentru ambele secțiuni. Se vor trimite 4 poezii (fiecare poezie să nu depășească 3 pagini A4) și / sau 2 proze scurte (fiecare proză scurtă să nu depășească 5 pagini A4).

4. Textele vor fi editate în Word, caractere Corbel, litera cu mărimea de 16, **și vor fi scrise cu diacritice.**

5. **Textele vor fi trimise cu sistem motto prin e-mail la adresa:**

haisafurampepeni@yahoo.com.

Textele vor fi însoțite de o fișă de participare care va conține câteva date personale: nume și prenume, adresa, telefon, vârsta, o fotografie de rezoluție mare, motto, e-mail, etc. Motto-ul trebuie să apară pe fiecare pagină din concurs. Se va preciza secțiunea la care se participă (până în 35 de ani, peste 35 de ani).

6. **Taxa de participare este de 20 lei pentru fiecare secțiune în parte. Dacă participați și la poezie și la proză scurtă, taxa de participare este de 30 lei.**

7. **Banii vor fi trimiși prin mandat poștal pe numele Gabriela Gîrmacea, la adresa: Centrul de Experiențe Pedagogice și Culturale, strada Republicii, nr. 58, ap. 194, cod 601025, Onești, județul Bacău.** Pe mandatul poștal există o rubrică numită "Loc pentru corespondență". Această rubrică va fi completată cu mențiunea "Pentru Concursul literar Nora Iuga". Întrebați la oficiul poștal cum se completează corect mandatul poștal și rugați să verifice corectitudinea acestuia.

8. După ce trimiteți banii, veți primi confirmare de la noi. **Așadar, adăugați id-ul de messenger al lui George Chiriac: haisafurampepeni**

9. Premiile vor fi anunțate ulterior, în funcție de banii strânși. Vor fi premii în bani: premiul I, premiul II, premiul III la fiecare secțiune (poezie și proză scurtă). Noi sperăm să ajungem la:

Premiul I	–	1500	lei
Premiul II	–	1000	lei
Premiul III – 500 lei.			

Pentru fiecare secțiune se vor anunța câte 6 nominalizați, care vor fi invitați la Onești la premiere.

10. Juriul va fi alcătuit din 4 scriitori. Numele scriitorilor din juriu va fi precizat mai târziu pe blogul concursului. **Nora Iuga va reveni la Onești, este unul din cei 4 membrii ai juriului și va asista la toate manifestările organizate aici.**

11. Premiera va avea loc la Onești, la sfârșitul lunii iulie. Câștigătorii vor fi invitați la un festival de 2-3 zile în care vom organiza lansări de carte, lecturi publice, workshop cu scriitori care au jurizat și alte manifestări culturale, etc. Data exactă a premierii va fi precizată ulterior.

12. **Nerespectarea regulamentului duce la excluderea textelor din concurs.**

13. **Dacă trimiteți texte pentru concurs adăugați pe mess id-ul haisafurampepeni, pentru eventuale stiri, informații, confirmări, etc. informații oferite de:**

George Chiriac & Gabriela Gîrmacea

Basarabia din noi (III)

Declaraarea limbii române ca idiom oficial în Republica Moldova provoacă noi controverse în interiorul coaliției de guvernare de la Chișinău, scrie Deutsche Welle. O dezbatere cu implicații politice și sociale profunde animă spiritele guvernanților de peste Prut. Povestea are rădăcini adânci. În perioada regimului comunist al lui Vladimir Voronin, Chișinăul a făcut tot ce i-a stat în putere pentru a ridica ziduri între vocabularul moldovenesc și cel românesc. Stimularea sentimentelor rusofone și încercarea de a nuanța statalitatea Moldovei prin impunerea artificială a unor diferențe lingvistice motivau deplin demersul administrației comuniste. La mijlocul anului trecut, victoria electorală a coaliției democratice de la Chișinău dădea primele semnale de normalizare politică. După mulți ani, liderii moldoveni declarau că vorbesc limba română și că nimeni nu poate anula legătura istorică dintre România și republica de peste Prut. Constituționalizarea idiomului românesc ca limbă de stat provoacă însă primele tensiuni majore în interiorul coaliției aflate la putere. Diferendul e cu atât mai ciudat cu cât însăși Declarația de Independență a Moldovei din 1991 stipulează clar că "limba oficială este limba română". Douăzeci de ani mai târziu, problemă rămâne una extrem de sensibilă. "Președintele interimar al Republicii Moldova, Mihai Ghimpu, a propus ca limba română să fie declarată prin Constituție limbă de stat. Premierul Vlad Filat, un alt lider al Alianței pentru Integrare Europeană, sprijină inițiativa de oficializare a limbii române în Republica Moldova. De partea cealaltă, liderul PDM, ex-comunistul Marian Lupu, insistă ca 'limba moldovenească' să rămână limbă oficială în Republica Moldova, dar propune o variantă de compromis: 'Eu cred că o variantă prielnică ar fi următoarea: Menținem „limba moldovenească” în Constituție, dar scriem în paranteze că ea este identică cu limba română", scrie Deutsche Welle (citată în „Evenimentul zilei", ediția on line). În aceeași ediție electronică (ambele citări sunt din a treia săptămână a lunii ianuarie 2010) găsim și următoarele:

Mihai Ghimpu, președintele interimar al Republicii Moldova, s-a pronunțat ferm pentru reluarea negocierilor cu Transnistria și îndeplinirea angajamentelor asumate la summitul OSCE din 1999, privind retragerea completă a forțelor militare ruse.

Mihai Ghimpu a făcut această declarație, citat de Jurnal de Chișinău, în ediția on line, cu prilejul unei întrevederi cu reprezentanții Grupului pentru Republica Moldova al Adunării Parlamentare a OSCE, care se află la Chișinău într-o vizită de documentare privind situația politică, economică și socială din țară.

"Democratizarea și demilitarizarea regiunii transnistrene constituie premisele necesare și indispensabile în vederea soluționării definitive a conflictului și dorim o implicare mai activă a partenerilor noștri externi pentru atingerea acestui scop", a declarat Ghimpu. El i-a informat pe oficialii OSCE despre necesitatea implementării reformei constituționale în Republica Moldova în vederea depășirii crizei alegerii președintelui și a realizării parcursului de integrare europeană a țării..." Pe portalul Hotnews aflăm că dincolo de podurile de flori și de cărți, se vor construi (nu numai simbolic!) și poduri reale (la Ungheni dar și la Leova, după cum se anunță în altă știre):

Republica Moldova: Sârma ghimpată de la frontiera cu România va fi topită și va fi construit un pod peste Prut. Sârma ghimpată de la granița dintre Republica Moldova și România va fi topită, iar din metalul obținut va fi construit un pod între cele două țări, a declarat joi ministrul moldovean al Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Anatol Salaru, citat de Jurnal.md. Autoritățile locale din raionul Ungheni dezbăt joi (n.n. 21 ianuarie) planul concret de acțiuni pentru înlăturarea sârmei ghimpate de la frontiera cu România. Primari ai localităților de pe malul Prutului, consilieri ai Consiliului raional Ungheni, precum și reprezentanți ai Procuraturii, Politiei, Serviciului de grăniceri, Asociațiilor vânătorilor și pescarilor și ai altor servicii și organizații locale vor decide modalitățile prin care va fi pusă în aplicare această măsură, decisă de guvernul Filat în luna decembrie(...) Vlad Filat consideră ca păstrarea gardului de sârma ghimpată la frontiera cu o „țară prietenă", în secolul 21, când granițele întregii Europe sunt transparente și oamenii pot circula liber, ar reprezenta „o rușine". Cu doi ani în urmă, membrii Consiliului raional Ungheni au elaborat un proiect de modernizare a sistemului de supraveghere la graniță și renunțarea la sârma ghimpată, care a fost aprobat de autoritățile din România, dar refuzat de fosta guvernare comunistă de la Chișinău."

Iată un portret dedicat lui Sberea Chiril, realizat de către **RADU MOȚOC**.

SBEREA CHRIL (1893 - 1973)

După mai bine de 90 de ani de la înfăptuirea idealului național, România Mare, Unirea Basarabiei cu țara-mamă face parte din evenimentele istorice cele mai interesante ale poporului român.

Un martor, chiar participant activ al acestui mare eveniment, este și basarabeanul **SBEREA CHRIL**.

(continuare în pag. 27)

Aceste însemnări se doresc o completare a efortului depus de **Iurie Colesnic** de a aduna mărturiile referitoare la personalitățile care au marcat viața culturală și politică a Basarabiei.

Sberea Chiril se trage dintr-o veche familie de răzeși moldoveni din sudul Basarabiei. Tatăl lui, Stelian Ioan Sberea, născut la 1860, a fost preot în satul Colibași, jud.Cahul, căsătorit în 1891 cu Ana Dimitrieva Iambulov, din Bolgrad. Preotul Stelian Sberea moștenise de la părinții săi o frumoasă proprietate de pământ arabil în zona Colibași, la locul numit Vadul lui Isac. Sunt documente care atestă încă din 1889 (1), faptul că această moșie era arendată de Stelian Sberea până în anul 1910, când decedează (2). După această dată moșia a fost cultivată sub îngrijirea Anei D.Sberea până în anul 1912, când se îmbolnăvește și este nevoită să o arendeze, la rândul ei, preotului Sofroneanu din Colibași ca procurator. Documentele indică valoarea de arendare la acea perioadă de 7 ruble/disetina, iar prețul de vânzare era de 65 ruble/disetina.(3,4). Soția preotului, mama lui Chiril, supraviețuiește încă 5 ani de la moartea soțului, decedând și ea în anul 1915, la 20 septembrie, în vârstă de numai 41 ani, după o căsnicie de 24 ani (5).

Din această căsnicie se va naște, la 14 ianuarie 1893, singurul fiu, cu numele de **Chiril Sberea**. Studiile primare Chiril și le face la școala eparhială din satul Colibași, urmează gimnaziul „Împăratul Alexandru III” din Bolgrad și obține diploma de absolvire în anul 1913. Notele cele mai mari le primește la limba latină, religie și istorie (6).

În perioada 1913-1914 urmează cursurile Școlii de Agricultură din Petrograd (7) în dorința familiei de a deveni un specialist în exploatarea terenului agricol. Intervine mobilizarea de război și este obligat să se înroleze în armata țaristă, efectuând ca subofițer războiul până la începutul anului 1917, când izbucnește revoluția.

În acea perioadă România nu fusese înfrântă de germani, dar era înconjurată acum din toate părțile de dușmani. Revoluția și defectiunea rusească aruncase și mai mult România la picioarele adversarului. La 18 februarie 1917, în palatul Știrbei de la Buftea începeau tratativele între Averescu și Mackensen, ca la 5 martie 1917 să se semneze pacea preliminară.

Răpită printr-un act de silnicie, străină ca compoziție etnografică, ca suflet și ca trecut istoric, provincia dintre Prut și Nistru, împarte din 1812 soarta provinciilor neruse din imperiul rus. Cu o populație de 129 mil.de locuitori, Rusia, conform statisticilor oficiale din 1897, număra numai 43.3% ruși; restul erau 107 popoare care vorbeau 147 de limbi și dialecte (8). După 1812, autoritățile rusești și-au stabilit ca obiectiv pe termen lung integrarea provinciei în structura administrativă generală a imperiului.

Perioada de „autonomie”, când au fost păstrate instituțiile și legile moldovene, a luat sfârșit în 1828. Această administrație de după 1828, bazată pe modele rusești, nu a luat în seamă tradițiile autohtone. Rezistența românească față de dominația rusească a fost sporadică și ineficientă.

Pe măsură ce se consolida stăpânirea rusească, proprietatea pământurilor se destrăma și acestea erau oferite străinilor care erau înnobilați. Astfel, în 1911, din 468 de familii nobiliare din Basarabia, doar 138 mai erau românești (9).

Anexarea Basarabiei a afectat profund și compoziția populației. Potrivit recensământului din 1817, 86% din locuitori erau români, iar în 1897 numai 56% erau români, 18,9% erau ucraineni și ruși, iar 11,7% evrei (10).

Timp de un secol, Biserica din Basarabia a fost supusă unei neîncetate centralizări și rusificări, care a dominat și politica în domeniul învățământului și culturii. În mijlocul anilor 1860 în Basarabia funcționau în parohiile rurale circa 400 școli, cu 7000 elevi, dar în 1880 mai rămăseseră doar 23 de școli; principala cauză a fost, se pare, insistența autorităților bisericești ca predarea să se facă în limba rusă, în condițiile în care nici preoții și nici elevii nu știau rusește (11).

În aceste condiții era firesc ca literatura română din provincie să stagneze. La început, intelectualii din Basarabia mențineau contacte regulate cu Iașul și Bucureștiul.

Trebuie să amintim câteva personalități basarabene din acea perioadă: **Alexandru Hașdeu** (1811-1872), un spirit enciclopedic; **Constantin Stamate** (1786-1869), poet și traducător; **Teodor Vârnăv** (1801-1860), care a scris o încântătoare autobiografie” Istoria vieții mele” etc. (12).

O mișcare politică națională românească nu a existat în această provincie înainte de 1905, când Moderații conduși de către **Pavel Dicescu**, mare moșier, doctor în filosofie de la Universitatea din Heidelberg, au înființat “ **Societatea pentru Cultură Națională**” Aceștia au pledat pentru introducerea limbii române ca limbă de predare în Învățământ (13).

În 1906 apare revista “**Basarabia**” sub conducerea lui **Constantin Stere** (n.b.1) care revine la Chișinău pentru a sprijini mișcarea reformatoare împotriva țarismului. Organizarea editării la Chișinău a primului ziar în limba română a impus lui **C.Stere** procurarea unei tipografii cu litere chirilice și care edita numai titlul cu litere latine.

În mijlocul haosului din Rusia anului 1917 și a războiului mondial, procesul despărțirii popoarelor subjugate de Rusia s-a desfășurat firesc și destul de rapid. Finlanda se eliberează în aprilie 1918, Estonia la 28 noiembrie 1917 își manifestă suveranitatea, Lituania ocupată de Germania își pronunță independența la 18 martie 1917, Belorusia, de asemenea, își proclamă independența la 17 decembrie 1917, Ucraina la 17 noiembrie 1917 se proclamă Republică Autonomă izolând Basarabia de Rusia țaristă. Același proces de eliberare o parcurg și alte popoare din compo-

(continuare în pag. 28)

nența Rusiei; tătarii din Crimeea, armenii, georgienii, azerbaidjenii etc.

Dacă un popor ca Belorușii (rușii albi), legat prin tradiție istorică cu rușii, înrudit cu ei prin limbă, își reclamă dreptul la o viață liberă, putea oare poporul român din Basarabia, cu însușiri etnice și o cultură atât de deosebită, să rămână nepăsătoare față de aceste evenimente din Rusia?

Poporul românesc din Basarabia și-a păstrat în sufletul său comoara neprețuită de obiceiuri și datini vechi, de amintiri istorice, și-a păstrat limba, obârșia, și-a păstrat instinctul de rasă, el întotdeauna s-a simțit străin în mediul rusesc, ne spune un basarabean cultivat cum este **Ștefan Ciobanu** (14) (n.b.2).

Moldovenii, care au fost mobilizați în proporție de 12 % din întreaga populație, s-au întors acasă cu alte mentalități și alte sentimente după război, văzând descompunerea armatei, răscoale militare, greve și revolte agrare, mitinguri.

Cu mult înainte de primul război mondial, nucleul luptei pentru ideea națională l-a constituit cei ce s-au adunat în jurul lui **Em.Gavriliță** și au format "**Grupul Național Democrat Moldovenesc**" (1905) (15). Acest grup se va transforma ulterior în Partidul Național Moldovenesc avându-i în frunte pe **Pan Halippa** (n.b.3), **Ion Pelivan** (n.b.4).

La 14 ianuarie 1907 apare „**Moldoveanu**” (până la 15 oct. 1908), gazetă în limba română, iar la 22 aprilie 1907 „**Viața Basarabiei**”, prima gazetă cu litere latine sub conducerea lui **A.Nour**. Revista „Viața Românească”, fondată la Iași, tot de **C.Stere**, împreună cu **G.Ibrăileanu**, avea încă din 1906 o rubrică specială „Scrisori din Basarabia”, alături de cele din Bucovina.

Din luna iulie 1913 la Chișinău apare timp de 4 ani revista literară bilunară „**Cuvânt Moldovenesc**” condusă de **N.N.Alexandri** (n.b.5). Redacția acestei reviste este preluată în 1914 de către S.G.Mutafa, care publică pentru prima dată poezia lui **Alexei Mateevici** „**Limba noastră**”.

În data de 5 martie 1917 sosește la Chișinău o telegramă oficială de la Petrograd, prin care se anunță că Basarabia nu mai este sub imperiu și faptul că de acum înainte se poate bucura de libertate. Reacția apare abia la 10 martie când se improvizează și la Chișinău prima manifestare de stradă, cu steaguri roșii, muzică, nelipsita Marseilieză, discursuri. Manifestau soldați, funcționari, dar și autoritățile guberniei.(16).

Cei peste 300.000 de soldați și ofițeri moldoveni aflați sub arme la acea dată alcătuiau majoritatea populației active a românilor din Basarabia. În Chișinău, la 22 martie 1917, se constituie Sovietul soldaților și ofițerilor. Cum trupele cele mai numeroase care conțineau elemente moldovenești erau la Odesa, Statul major al ținutului militar Odesa al teatrului de acțiune militară, la data de 24 martie 1917, adresează un ordin cu nr. 2684, sublocotenentului **Sberea Chiril**, de numire în regimentul de infanterie român nr.48 al orașului Odesa, cu obligația de a se deplasa imediat la primirea acestui ordin. Semnează Comandantul Statului major și Șeful Operațiunilor Militare (17).

Dacă asupra altor revendicări politice, agrare, administrative, din justiție ori armată, existau soluții diferite, asupra necesității școlilor moldovenești nu exista nici o divergență, toate forțele erau de acord.

Note:

1. Documentul nr. 1228 din 17 august 1889.
2. Actul de deces nr. 29 din 1910
3. Documentul nr. 84 al Comisiei Județene de Expropriere și Împroprietărire Cahul, din 5 martie 1921.
4. Documentul nr.5652 din 5 martie 1916.
5. Actul de deces nr. 342 din 1915.
6. Certificat de absolvire al gimnaziului “Împăratul Alexandru III” din Bolgrad cu nr. 544 din 17 mai 1914.
7. Document eliberat de Comitetul Cursurilor de Agricultură din Petrograd cu nr.7148/27/1925.
8. **Petre Cazacu**, *Moldova dintre Prut și Nistru*, Chișinău, 1992, pag. 35.
9. **Keith Hitchins**, *România 1866-1947*, București, Ediția II, 1998, pag 242.
10. **Keith Hitchins**, *România 1866-1947*, București, Ediția II, 1998, pag. 243.
11. **Keith Hitchins**, *România 1866-1947*, București, Ediția II, 1998, pag.247.
12. **Gh. Bezviconi**, *Profiluri de ieri și de azi*, Chișinău, 1992, pag. 137,141, 147.
13. **Petre Cazacu**, *Moldova dintre Prut și Nistru*, Chișinău, 1993, pag.212.
14. **Ștefan Ciobanu**, *Unirea Basarabiei*, Chișinău, 1993, pag. 32
15. **Alexandru Bobeică**, *Sfatul Țării*, Chișinău, 1993, pag. 8..
16. **Petre Cazacu**, *Moldova dintre Prut și Nistru*, Chișinău, 1993, pag.237.
17. **Ștefan Holban**, *Evenimentele premergătoare congresului ostașilor moldoveni 1917*, Memorii, Patrimoniul nr. 1, Chișinău, 1991, pag. 9.

Basarabia din noi (IV)

Continuăm în acest număr prezentarea lui Sberea Chiril, un important patriot român, dar și a evenimentelor din 1917, prezentare realizată de către **Radu Moțoc** (T.B.):

SBEREA CHIRIL

(episodul 2)

La 3 aprilie 1917 se constituie la Chișinău **Partidul Național Moldovenesc**, care, prin cele 10 puncte, consfințește: limba română în școli, biserică și administrație, autonomia bisericească, oprirea colonizării, drepturi egale pentru moldovenii de peste Nistru, etc.

Trebuie amintit și faptul că în Basarabia veniseră în refugiu și o pleiadă de intelectuali ardeleni, printre care **Onisifor Ghibu** și **Octavian Goga**. Încă de la sosire, în data de 12 martie 1917, **Onisifor Ghibu** se implică cu trup și suflet la mișcarea națională din Basarabia. La evenimentul de înființare a Partidului Național Moldovenesc îl

(continuare în pag. 29)

găsim alături de **Pavel Gore** - președinte, **Vasile Stroiescu** - președinte de onoare, **VI. Herța** - secretar general, **P. Halippa**, **generalul Donici**, **părintele Gurie Grosu**, **S. Murafa**, **I. Pelivan**, și **avocatul Moțoc** (din Cetatea Albă) (18).

Vasile Stroiescu, ales președinte de onoare în absență, expediază celebra telegramă cu această ocazie: "**Eu sunt la dispoziția Tării mele, cu mintea atât cât mi-a dat Dumnezeu, cu toată inima și cu toată averea**" (19). Și, într-adevăr, acest mecena pentru întreg spațiu românesc, finanțează imediat un vagon de hârtie pentru propagandă în revistele naționale din Basarabia.

La primul Congres al învățătorilor, din 10 aprilie, și la cel de al doilea, din 28 mai 1917, vocile lui **P. Halippa**, **S. Murafa**, **P. Gore** și **A. Mateevici** au entuziasmat sufletele celor peste 350 învățători moldoveni. **Ion Buzdugan** propune ca învățământul să se facă cu litere latine, iar doamna **dr. Elena Alistar** propune să se aducă cărți de peste Prut.

În perioada 19-25 aprilie 1917 are loc, la Chișinău, Congresul preoților basarabeni care reunește peste 250 de preoți și laici care reclamă convocarea Sfatului Țării (20). Pavel Gore, printr-o simțită cuvântare, care a emoționat până la lacrimi pe sensibilitatea preoților, a culminat cu recitarea versurilor din G.Sion: "*Mult e dulce și frumoasă / Limba ce-o vorbim*".

Cât și chemarea profetică a lui Andrei Mureșan de la 1848: "*Preoți, cu crucea-n frunte! / Căci oastea e creștină...*" (21).

Tot în această perioadă au loc Congreșele cooperativelor, la 6 aprilie și 9 mai 1917, și a studenților din 20 mai 1917.

În sate, autoritățile sunt gonite și înlocuite cu comitete. La Chișinău, începând cu data de 20 mai 1917, se deschide primul Congres al țăranilor din Basarabia, dar pentru că majoritatea delegaților erau bulgari și ruteni, moldovenii au decis să facă un congres aparte (22). Al doilea Congres va avea loc în 27 august 1917 tot la Chișinău. Acesta stabilește să se desființeze proprietatea pe pământ, distribuirea și administrarea lui să se facă de către comitete fără răscumpărare.

Marea Adunare Națională de la Odesa din 18 aprilie 1917 a fost un adevărat triumf. După congres, toată suflarea românească din Odesa, estimată la peste 10.000, în principal soldați și ofițeri din garnizoană dar și studențimea, preoți, profesori și proprietari, au defilat cu steaguri naționale prin fața hotelului Londra unde era bolnav **V. Stroiescu**, președintele de onoare al Partidului Național Moldovenesc (23). La acest miting au participat **Pan Halippa**, **Ion Pelivan** și **S. Murafa**.

Numărul soldaților români ardeleni și bucovineni refugiați în țară se estima la 15.000, iar al prizonierilor din Rusia trecea de 100.000 (24). Începând cu luna iunie 1917 ardelenii prizonieri au renunțat la cetățenia austro-ungară și s-au înrolat voluntari în armata română, pentru a-și elibera ținuturile natale.

În ziua de 6 iunie 1917 la ora 5 d.a. sosește în gara Chișinău un tren împodobit cu verdeață, steaguri tricolore și accente de cântece naționale care transporta pe cei 1200 prizonieri ardeleni spre Iași. **Onisifor Ghibu** mărturisește: "**N-am pomenit în viața mea un tren care să mă fi mișcat atât de puternic, încă înainte de a se opri**" (25). Cei peste 1200 voluntari ardeleni, conduși de maiorul Albescu, se înșiră pe companii care poartă steaguri cu devise ardelenesti: *Valea Mureșului*, *Munții Apuseni*, *Maramureșul* etc.

Soția și copiii lui **Onisifor Ghibu** purtau frumoasele costume din Săliște, care au produs în sufletele voluntarilor sibieni un dor nemărginit de cei de acasă, după trei ani de prizonierat. Momentul culminant a fost când căpitanul S. Murafa, în numele moldovenilor, le-a dat soldaților ardeleni un admirabil steag tricolor spunându-le să-l împlănte, în numele lor, pe cetatea de la Alba Iulia. Corul ardelenilor, cu peste 100 de persoane, condus de Aurel Medrea, intonează cele mai dragi melodii: *Deșteaptă-te Române*; *Pe-al nostru steag e scris unire*; *Vin dorobanții*, etc. În încheiere, boierul moldovean **Vladimir Herța** a oferit icoana Mântuitorului, cu destinația de a fi pusă în Catedrala din Sibiu în numele moldovenilor (26).

La 1 iulie avea să apară la Chișinău gazeta săptămânală "Ardealul", sub conducerea lui **Onisifor Ghibu**, destinată românilor ardeleni din Rusia. Apariția acestei reviste a fost susținută de **V. Stroescu** dar și de oierii sibieni împrăștiați prin ținuturile rusești. Tot la inițiativa lui **O. Ghibu** se înființează la Chișinău, în vara anului 1917, o bibliotecă publică care a fost alimentată cu peste 10.000 volume aduse de la Iași, care constituiau dublete în Biblioteca Universitară. Un mare succes îl constituie și deschiderea la Universitatea din Odesa a două catedre românești, prima de Istoria Românilor, cu profesorul **Ion Nistor**, și catedra de Limbă și Literatură Română cu profesorul **N. Bănescu**.

Tot în această perioadă, la inițiativa lui **O. Ghibu**, au loc două cicluri de pregătire a învățătorilor la Chișinău, începând cu data de 17 iunie 1917, la care au participat câte 400 cursanți. Cursurile au fost deschise de preotul **A. Mateevici** care a recitat vestita sa poezie "Limba noastră":

„Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară,
Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i foc ce arde
Într-un neam ce fără veste
S-a trezit din foc de moarte
Ca vitezul din poveste”

La prima lecție de istorie, **prof. Tofan** a repetat celebrul discurs introductiv al lui M.Kogălniceanu la cursul de istorie națională de la Academia Mihăileanu din Iași. Cursurile au fost susținute de profesori din Basarabia, Ardeal, Bucovina și România, printre care

(continuare în pag. 30)

(urmare din pag. 29)

amintim: **Ștefan Ciobanu, Popovschi, Scodihor, Tofan, Țopa, O. Ghibu.** Cursurile din prima serie s-au încheiat la 15 august, cu o manifestație națională înălțătoare. Corul învățătorilor condus de **părintele Berezovschi** a cântat compoziții de G. Muzicescu, Ciprian Porumbescu și T. Flondor, care au impresionat până la lacrimi învățătorii care ascultau pentru prima dată aceste melodii. Noi cursuri s-au ținut în toamnă la Chișinău, Bălți și Soroca, dând încă 400 de elemente pregătite pentru învățământ. N. Iorga afirma în "Neamul românesc", la Iași, în 10 noiembrie 1917, referindu-se la românii basarabeni: "**Un popor fără școală, fără carte, fără biserică națională, fără îndemnuri de la cei de un sânge cu dânsul, se ridică întreg, pentru a-și cere un drept, pe care – o, minune! – cu toată tăcerea lui resemnată, el nu l-a părăsit niciodată**".

La 8 septembrie 1917 o tipografie cu litere latine este adusă de O. Ghibu de la Iași, cu care se tipografiază o parte din ziarele naționale și mai ales broșurile de propagandă națională scrise de Pelivan, Bogos, Toncu și alții, care paralizază într-o oarecare măsură propaganda rusească.

După exemplul altor neamuri, ostașii moldoveni de pe front și din interiorul Rusiei se organizează în comitete sau societate ale deputaților. Astfel, se constituie comitete militare la Odesa, Tighina, Bolgrad, Sevastopol, Cherson, Iași și pe frontul românesc (27).

Comitetul Executiv moldovenesc al Sovietului deputaților soldaților și ofițerilor din orașul Odesa eliberează o dovadă, cu nr. 299 din 23 iunie 1917, sublocotenentului **Sberea Chiril** prin care "este însărcinat să adune soldații moldoveni, să le explice sensul actualelor evenimente în limba lor natală, să organizeze companii moldovenești și să ceară de la comandamentul 48 listele soldaților și ofițerilor moldoveni".

Hotărârile Sfatului ofițerilor și soldaților moldoveni din Odesa din 25 iunie 1917 prevedeau printre altele și alegerea unui delegat la 200 de oameni care să constituie Sovietul. În legătură cu lipsa învățătorilor moldoveni se propune să se numească români din Ardeal, Bucovina și România. Ca urmare a acestor hotărâri, prin dovada nr. 310 din 26 iunie 1917, sublocotenentul **Sberea Chiril** din regimentul 48 de infanterie este numit în Sovietul Moldovenesc al soldaților și ofițerilor ținutului militar Odesa. Același Comitet Executiv, după numai o zi, la 27 iunie, confirmă prin documentul nr. 322 alegerea sublocotenentului **Sberea Chiril** ca făcând parte din Comisia de separare națională a companiilor și bateriilor în unități militare din garnizoana orașului Odesa. Se formează astfel regimente moldovenești combatante și un corp de jandarmerie rurală națională. La Chișinău ia ființă Sfatul Central al deputaților soldaților și ofițerilor moldoveni compus din împuterniciții de la toate organizațiile militare moldovenești.

Se impunea necesitatea unui Congres al delegațiilor moldoveni, care va avea loc în data de 18 oct. 1917 la Chișinău.

Îl găsim și de această dată pe **Sberea Chiril** din regimentul pușcași nr. 23 "Moartea" ca unitate activă, împuternicit cu adresa nr. 5023 din 17 oct. 1917, să participe, însoțit de 2 soldați, la acest congres militar și să aducă la cunoștință hotărârile luate. Cei peste 600 de delegați din toate unitățile militare pe unde fuseseră împrăștiați basarabeni, alături de alți 300 delegați civili, reprezentanți ai partidelor, organizațiilor și mișcărilor existente, erau adevărații reprezentanți ai Basarabiei. Impresionanta manifestare de ordine și disciplină, în sunetele fanfarei militare, cu drapele tricolore, condusă de colonelul Furtună, pătrunde în cea mai frumoasă sală a Chișinăului - Sala Eparhială. A fost ales un prezidiu sub președenția maiorului **V. Cijevschi** și a lui **Gherman Pântea**, secretar fiind ales **Ion Buzdugan**.

Congresul votează în unanimitate bazele de viață viitoare ale acestei provincii. Au luat cuvântul **Ion Inculeț**, în calitate de ajutor de comisar al guvernului Basarabia, **Pan Halippa** din partea revistei "Cuvânt Moldovenesc", **Pantelimon Erhan** din partea Sovietului țăranilor, **Sberea Chiril** din partea ostașilor de pe frontul românesc (28), **dr. Elena Alistar** din partea femeilor moldovene, **Toma Jalbă** din partea moldovenilor de peste Nistru, etc. Hotărârile congresului sunt decisive pentru viitorul provinciei:

- autonomie teritorială și politică pentru Basarabia
- naționalizarea armatei moldovenești
- constituirea Sfatului Țării pentru administrare cu o componență de 120 deputați, din care 70 % moldoveni, 30 % alte naționalități; 44 deputați moldoveni se vor alege la congres, 30 vor fi aleși de țăranii moldoveni, 10 de la organizațiile și partide, și 10 locuri pentru românii transnistrieni.
- tot pământul este proprietatea poporului și oprirea colonizării
- naționalizarea învățământului.

În încheierea congresului se proclamă **AUTONOMIA BASARABIEI**, în ședința din 22 oct. 1917, și se alege un birou pentru organizarea **Sfatului Țării**. Președintele acestui birou a fost ales sublocotenentul V. Țanțu, iar printre membrii săi îl găsim și pe **Sberea Chiril** (29) alături de **Ion Buzdugan** și **Gh. Pântea**. Ulterior au fost cooptați în acest birou și **N. Alexandri, Ion Pelivan, Pan Halippa, Dan Ciugureanu, P. Erhan, N. Codreanu** și **Ion Inculeț**.

Congresul a mai stabilit, în final, ca din cei 44 deputați în Sfatul Țării, să fie aleși 32 deputați militari din partea județelor, iar restul de 12 din partea unităților militare. Din partea județului Ismail este ales subofițerul **Sberea Chiril**, în data de 30 octombrie 1917, prin dovada nr. 862 semnată de Gh. Pântea.

(continuare în pag. 31)

Biroul de organizare a **Sfatului Țării**, constatând că totalul de 120 plus 10 deputați este mai puțin reprezentativ decât un total de 150 plus 10, a lansat imediat o circulară către toate organizațiile să-și majoreze corespunzător numărul reprezentanților. Singurul organism care a rămas cu același număr de 44 de deputați a fost Congresul militarilor. Aceste evenimente s-au precipitat și din cauza faptului că Ucraina adoptase și ea deja autonomia națională, dar fără să precizeze granițele. De fapt, Ucraina intenționa să anexeze Basarabia. Rezultatele congresului au pus în gardă reacțiunea din Basarabia, dar și guvernul din Petrograd care ordonă comisarului gubernial să-i aresteze pe organizatorii congresului, lucru care nu s-a realizat deoarece conducerea guberniei era compusă din basarabeni. Hotărârile congresului din oct. 1917 de la Chișinău au marea lor importanță prin decizia punerii lor în practică, lucru înlesnit prin descom-punerea gradată a imperiului rus, la sfârșitul lui octombrie 1917, favorizate și prin războiul civil început la Petrograd și de anarhia din Rusia. Basarabia era acum izolată de Rusia prin autonomia Ucrainei.

Biroul de organizare al Sfatului Țării a decis convocarea lui pe 21 noiembrie 1917. Solemnitatea de deschidere începe la Catedrala din Chișinău cu un serviciu divin, oficiat de episcopul **Gavril al Akermanului** în limba română, la care asistă deputații Sfatului Țării, cei mai mulți din ei purtând cocărzi și pamblici tricolore. La ieșire din Catedrală are loc o paradă militară a regimentului 1 de infanterie și a regimentului 1 de tunari. Sediul Sfatului Țării a fost fixat la Liceul de băieți din Chișinău unde, în paraclisul liceului, **părintele Gurie** ține o slujbă și o cuvântare.

Prima ședință se deschide sub președinția celui mai bătrân deputat, **N. N. Alexandri**, în ovații și cântându-se "Deșteaptă-te Române". Cei 95 deputați prezenți aleg președinte pe **Ion Inculeț** din considerente tactice, ca fiind reprezentantul puterii centrale care, indirect, acorda o recunoaștere oficială a noi instituții și care se bucura de simpatia elementului străin din Basarabia. Au luat cuvântul cei mai de seamă deputați: **P. Halippa**, **P. Erhan**, **E. Alistar** în costum național, **I. Pelivan**, **părintele Gurie**, etc, în total peste 50 de vorbitori (31). De remarcat faptul că discursurile minorităților erau marcate de frica unei decizii de unire cu România și din această cauză solicitau federalizarea Rusiei. Singurul care este convins că va exista o înțelegere între moldoveni, stăpânii țării și celelalte minorități este reprezentantul comunității polone, distinsul om de cultură Pomorosky.

Reprezentantul Partidului Național Moldove-nesc, **Ion Pelivan**, în cuvântarea ținută reflectă sentimentele moldovenilor după 100 ani de ocupație rusească: "**Este drept, turcii luau a zecea parte din munca poporului, dar turcu' era cinstit, el ne prăda, dar nu-și băga cizmele murdare în sufletul nostru.**"

Turcu' ne dădea voie să ne rugăm lui Dumnezeu în limba noastră și în bisericile noastre, de care el nu se atingea. Turcul ne-a lăsat școala în forma în care am moștenit-o de la bunici, cu predarea în limba natală, el nu ne forța să învățăm turcește.... Rușii ne-au pocit numele, au schimbat denumirile de orașe, sate și alte lucruri care puteau servi ca dovadă că aici a trăit un popor independent" (32).

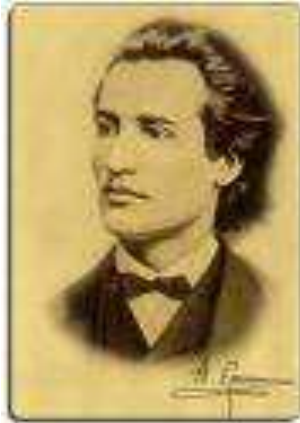
Note:

18. Onisifor Ghibu, *Pe baricadele vieții*, Chișinău, 1992, pag. 111.
19. Gh. Bezviconi, *Profiluri de ieri și de azi*, Chișinău, 1992, pag. 205.;
20. Antony Babel, *La Bassarabie*, Paris, 1926, pag. 246.
21. Onisifor Ghibu, *Pe baricadele vieții*, Chișinău, 1992, pag. 139.
22. Petre Cazacu, *Moldova dintre Prut și Nistru*, Chișinău, 1992, pag.250.
23. C. Kirițescu, *Istoria războiului pentru Întregirea României*, vol II, București, 1989, pag. 201.
24. Onisifor Ghibu, *Pe baricadele vieții*, Chișinău, 1992, pag. 171.
25. Onisifor Ghibu, *Pe baricadele vieții*, Chișinău, 1992, pag. 220
26. Onisifor Ghibu, *Pe baricadele vieții*, Chișinău, 1992, pag. 223.
27. Anton Moraru. *Istoria Românilor*, Chișinău, 1995, pag.144.
28. Petre Cazacu, *Moldova dintre Prut și Nistru*, Chișinău, 1992, pag. 291.
29. Anatol Petrencu, *Mărturii ale unui tragic destin*, Patrimoniu nr. 1, 1990, pag. 155.
30. Alexandru Chiriac, *Patrimoniu*, nr.2, din 1991, Mic dicționar, pag. 72.
31. Sfatul Țării, *Proces vernal nr. 1*, Patrimoniu nr. 1, 1990, pag. 161.
32. Ștefan Cazacu, *Unirea Basarabiei*, Chișinău, 1993, pag. 165.

(va urma)

desen de Elena-Liliana Fluture

In Memoriam**La steaua**

La steaua care-a răsărit
E-o cale-atât de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

Poate de mult s-a stins în drum
În depărtări albastre,
Iar raza ei abia acum
Luci vederii noastre,

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie:
Era pe când nu s-a zărit,
Azi o vedem, și nu e.

Tot astfel când al nostru dor
Pieri în noaptea-adâncă,
Lumina stinsului amor
Ne urmărește încă.

(1886, 1 decembrie)

Și dacă?

Și dacă ramuri bat în geam
Și se cutremur plopii,
E ca în minte să te am
Și-ncet să te apropii.

Și dacă stele bat în lac
Adâncu-i luminându-l,
E ca durerea mea s-o-mpac
Înseninându-mi gândul.

Și dacă norii deși se duc
De iese-n luci luna,
E ca aminte să-mi aduc
De tine-ntotdeauna.

(1883, 13/15 noiembrie)

Mai am un singur dor

Mai am un singur dor:
În liniștea serii
Să mă lăsați să mor
La marginea mării;
Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Pe-ntinsele ape
Să am un cer senin.
Nu-mi trebuie flamuri,
Nu voi sicriu bogat,
Ci-mi împlețiți un pat
Din tinere ramuri.

Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet,
Doar toamna glas să dea
Frunzișului veșted.
Pe când cu zgomot cad
Izvoarele-ntr-una,
Alunece luna
Prin vârfuri lungi de brad.
Pătrunză talanga
Al serii rece vânt,
Deasupra-mi teiul sfânt
Să-și scuture creanga.

Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte.
Luceferi, ce răsar
Din umbra de cetini,
Fiindu-mi prieteni,
O să-mi zâmbească iar.
Va geme de patemi
Al mării aspru cânt...
Ci eu voi fi pământ
În singurătate-mi.

(1883, decembrie)

Petre RĂU

Îngerii Sandei Panait

Precum un cuceritor de absolut, **Sanda Panait** se apleacă, prin cea de-a doua sa carte de versuri, spre limbajul suprem pe care doar poezia îl mai rostește și rostuieste astăzi. Se apleacă asupra inefabilului prin cuvinte, chiar dacă uneori printr-o sensibilitate de tip autarhic sau poate prin estetizarea trăirilor, evocând realități poetice și magice și revitalizând în memoria noastră sublimul din străfundurile conștiinței umane.

Prin volumul "**Fără îngeri**" (apărut la sfârșitul anului 2009, la Fundația Culturală Antares din Galați) poezia Sandei Panait își întoarce fața - de la natura vie și nevie pe care o explorează cu o finețe fără seamăn, căutându-i afunzimile, de multe ori cu voluptate nedisimulată - către noi, cititorii.

Poeta pare să fie animată de tendința personalizării lumii înconjurătoare, de luarea ei în posesie, fără să depindă decât de imaginația datorată inspirației și experienței cu care se simte îmbogățită, și de sentimentul profund angajat de estetizare a lucrurilor și fenomenelor din universul teluric sau din cel celest.

Fără a fi un vânător de sintagme, cum des se întâmplă prin poezia modernă de azi, poeta are grijă să-și aleagă atent cuvintele împreunate în unități semantico-sintactice stabile, dar mai ales simple, fără nici cea mai mică urmă de constrângere: "culoarea minunii", "sânge cuminte", "iarnă cu genunchii la gură", "zâmbetul filozofiei".

Versul Sandei Panait curge lin, natural, nu definește, nu descrie și nici nu explică, ci doar emoționează direct prin simplitatea și curățenia lui. Iată, de pildă, o mulțime de concepte majore, toate cuprinse într-un poem, fără însă a fi "discutate", ci doar sugerate: timp, efemeritate, curgere, viață, exprimate sublim, într-un mod cât se poate de poetic:

"Se-ntoarce Octombrie.

*Când îl zăresc, gonind peste colinele înecate-n
orizont*

Nu mi se pare deloc tânăr.

Are mereu o cocoașă de clopote...

...După ce-l voi fi văzut depărtându-se

Inevitabil -

Simt o greutate în plus,

Și nu-s ploile lui,

Ci cocoașa de clopote cu care mă înzestreză"

(Aniversare, p.6).

Ca volum, avem de-a face cu o carte îngrijită, în care se observă dovada că poeta lucrează conștiincios, aplecat, cu respect pentru cuvântul pe care vrea să-l înfățișeze cititorului.

Într-o apreciere în adaos, în exces, s-ar putea spune că versul Sandei Panait se prezintă precum o lumânare aprinsă, arzând unic și dorind prin lumina ei să devină martoră veșniciei.

Într-o apreciere, de data asta prin lipsă, s-ar putea la fel de bine să se spună despre poezia Sandei Panait că este una pesimistă, care vorbește despre "*tristeți școlite*", care cuprinde atmosfere sumbre, care nu acordă aproape nicio șansă ludicului, care desemnează preferința eului poetic pentru toamnă sau iarnă, poezie în care predominant este teluricul încordat:

*"O altfel de singurătate, cu muguri veșnic vii
Rostogoliți pe brațele orelor mele
Îmi umple casa"* (Cerșetorul zeilor, p.17).

Cu toate că poeta păstrează la mare distanță definiția în versul său, pe care parcă o ocolește cu ostentație, întâlnim totuși o încercare de excepție, acolo unde s-a văzut nevoită să ne mărturisească crezul ei în legătură cu poezia însăși. O face în poemul "Cine?" de la pagina 21, definind poezia "*Ca jocul unui fum de țigară*".

De fapt, întregul volum este caracterizat de frumoasele versuri din poemul "Haiku" (p.33): "*Împietrită privesc propria-mi viață: / Se deșiră ușor... ca flanela veche a tatei!*"

Vom observa că poemele sale pendulează adesea între palpabil și abstract, cu o voce lirică atingând concretețea. Dar ele, poemele, se află dincolo de conținutul și forma pe care le-o conferă textul, înduioșând minți și inimi triste sau fericite deopotrivă. În fond, așa cum se mai susține, rolul poetului nu poate fi altul decât să aducă, prin metaforă, blândețea poetică printre lucruri.

Asta face și Sanda Panait în recentul ei volum de poezie, lansat joi, 4 martie 2010, în cadrul Salonului Literar "Axis Libris" al Bibliotecii V. A. Urechia din Galați.

Dana POTORAC

(din volumul în curs de apariție "Cronică de cafea")

despre superioritate. pur și simplu*domnului bono*

nu erau flori
când s-au desocotit zeii de mine
și-atunci ai apărut tu
binecuvântată făptură
în hăinuța ta neagră
tu ești dascălul desăvârșit
ție îți sunt până la capăt recunoscătoare
pentru că tu nu m-ai vrut nici mai blondă
nici mai naivă nici mai ignorantă
nici mai scundă nici mai înaltă
tu m-ai vrut exact cum sunt
bunul meu învățător
tu nu cântărești niciodată prea mult
și toți aceia ce se prefac că mă iubesc
își închipuie că te iubesc
și pe tine
la pachet
însă amândoi știm
că ei nu ne iubesc
pentru că nu au nici timp nici chef nici organ
să o facă

joc IV

adorabil spuse și clipi nervos
timpul ce ajunge dincolo de os

pietrele sub apă cântă până când
tu cu nenăscuta mi te muți în gând

calc lumina-n vârfuri înc-o dimineată
cu frison de iarnă învelită-n ceață

pe covoarele albe
pașii mei trec
prin stiloul
mereu violet

joc V

mă târăsc spre fereastră
cu toate zilele agățate
ca ghiulelele de picioare
mă sprijin de mine
și-mi ating privirea
de un copac

dincolo de geam
dincoace se prelungeste
soare de iarnă
câini fără stăpâni
re
a
li
ta
tea
tăcerea

joc VI

când se pornise plânsul morții mele
îngerii jucau șah
cu piesele negre
câștigasem partida
te trăisem
cu taină cu tot
te văzusem cu ochii proaspăt spălați

tu nu ești doar un pion
nu ai nevoie de cabina de machiaj
intră și joacă-ți rolul
regină
mi-ai spus
binecuvântează-ți cărarea pe care
timpul
încă
nu a trecut

joc VII

într-un picior
sar peste noapte

și
totuși
tace
luna
și
bine face

despre păpuși

în spatele ușii
ha ha păpușile moarte cad
ceașca de cafea au vărsat-o

(urăsc păpușile
nu le-am suferit niciodată)

necunoscuți
indecizi
dureroși

Concurs Național de Poezie, ediția a XVII-a

Primăria și Consiliul Local Caransebeș
Casa Municipală de Cultură
„George Suru” Caransebeș

ORGANIZEAZĂ

CONCURS NAȚIONAL DE POEZIE
„SUB SEMNUL DE TAINĂ - GEORGE SURU”
Ediția a XVII-a, CARANSEBEȘ, 16 aprilie 2010

Concursul se organizează în municipiul Caransebeș în semn de recunoaștere a operei scriitoricești și a contribuției poetului George Suru (16.02.1940 - 30.05.1979) la viața culturală a orașului de pe Timiș, cât și pentru promovarea și afirmarea unor talente literare de perspectivă.

La concurs pot participa creatori din toată țara, fără limită de vârstă, care nu au publicat în volum.

Concurenții vor trimite, pentru concurs, un număr de maximum 10 creații originale, obligatoriu editate la PC, sau dactilografiate, în 3 exemplare.

Lucrările nu vor fi semnate ci vor purta un motto de identificare, ales de autor.

Creațiile literare vor fi însoțite de un plic sigilat, purtând același motto de identificare, în care se vor găsi datele de identificare (nume, prenume, adresa, adresă de e-mail, nr. telefon), la care poate fi contactat concurentul.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Lucrările se trimit până la data de 06 aprilie 2010 (data poștei) pe adresa: Casa Municipală de Cultură „George Suru” Caransebeș, str. M. Viteazu, nr. 6, cod 325400, jud. Caraș Severin.

Se vor acorda 3 premii și un premiu special, în bani.

Poeziile premiate vor fi publicate în revista literară „Interferențe” a Casei Municipale de Cultură.

Premianții vor fi anunțați telefonic pentru a fi prezenți la Caransebeș, la premiere, în ziua simpozionului, asigurându-li-se masa, cazarea și transportul.

În caz de neprezentare a câștigătorilor, la Caransebeș, în ziua de premiere, organizatorii își rezervă dreptul de a redistribui premiile.

Relații suplimentare se pot obține la tel. 0255-514609; 0724-235876; 0727-718153 și 0721-941290

Redacția

Concursul Național "ION CREANGĂ"

Creație literară - POVEȘTI / Ediția XVII, 2010

Data: 17.04.2010 - 18.04.2010

Loc: Muzeul Literaturii Române Iași

Organizator: MUZEUL LITERATURII ROMÂNE IAȘI

Telefon: 0232 410340 Fax: 0232 213210

Email: muzeul_lit_iasi@hotmail.com

Site: <http://www.muzeulliteraturiiiasi.ro>

Adresa: Muzeul Literaturii Române Iași, Str. V. Pogor Nr. 4, 700110 - IAȘI - România

Ion Creanga - (1837 - 1889)

Muzeul Literaturii Române Iași, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor - Filiala Iași, organizează la Muzeul „Ion Creangă” (Bojdeuca), în zilele de 17 - 18 Aprilie 2010 - Ediția a XVII-a a Concursului Național „Ion Creangă” de creație literară - Povești.

La acest concurs pot participa, indiferent de vârstă, creatorii care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor (inclusiv din Basarabia și Bucovina, precum și românii care trăiesc pe toate meridianele).

Manuscrisele (maximum 15 pagini), dactilografiate la 2 rânduri, în 5 exemplare, vor fi însoțite de un motto. Numele autorului, vârsta, adresa, numărul de telefon se vor afla într-un plic sigilat - pe care va fi scris același motto și mențiunea „Pentru Secțiunea copii” sau „Pentru Secțiunea adulți”.

Textele care nu se vor încadra acestor rigori nu vor fi luate în considerație.

Concurenții vor expedia lucrările până la data de 27 martie 2010 (data poștei) pe adresa: Muzeul „Ion Creangă” (Bojdeuca), str. Simion Bărnuțiu, nr. 4, Iași, cod 700118 -Tel. 0747499488 sau 0232-272944.

Juriul, format din membri ai Uniunii Scriitorilor din România, va acorda următoarele premii în ziua de 18 aprilie 2010, în cadrul manifestărilor organizate de Muzeul Literaturii Române Iași, la împlinirea a 92 de ani de la inaugurarea BOJDEUCII ca prim Muzeu Literar Memorial din România !

Informații suplimentare la telefon: 0232 410340; 0232 213210 sau la adresele:

muzeul_lit_iasi@hotmail.com -

www.muzeulliteraturiiiasi.ro

Redacția

Ana Maria RĂU

Maraton

Sunt singură la linia de start
 m-am antrenat pe brațul ursitoarelor
 și nu cunosc sunetul nici unui început

mi-am dezbrăcat inima de cuvinte
 să pot simți pulsul omenirii
 am desenat un fermoar sufletului purtat pe dos

cu speranța în căușul palmei
 voi alerga la unicul meu maraton
 să prind un loc sub talpa demiurgului
 doar lipsită de umbrele umanității
 pot măsura destine

Vals

Atârnată de zalele timpului
 valsez cu pantofii pe jumătate tociți
 prea grăbită să mai pot asculta
 ritmul vieții

nu mai pot ascunde răni
 deschise prin obloanele deșertăciunii
 nu mai sunt ani să-mi înțeleg destinul
 dansul său învechit îmi fură colecția de zale

ringul tocit în cercuri sub greutatea pasilor de vals
 așteaptă compania orologiului
 clipele se derulează în si bemol major
 învățând să respir din nou sângele purității

încă o venă-n minus lăsată azi dar timpului
 marioneta din mâinile păpușarului refuză
 să mai valseze cum îi dictează așele

nu mai e timp pentru iubirea ce îmi porți
 secunde-mi sunt note muzicale
 minutele îmi sunt viori ceasuri trecute spectatori...

Speranță la marginea lumii

E noapte afară și luna e plină...
 E stins focu-n vatră, nu-i nici o suflare,
 Pustiu e întinsul și-o tristă chemare
 suspină!

E-o noapte adâncă, trecută-n nefire...
 E mut universul și surdă tăcerea,
 E sufletu-n ceață și crudă durerea
 din vine!

E noaptea eternă, e noaptea cea moartă...
 Și inima-i piatră și piatra e-n vine,
 Iar cruda durere și trista chemare, spre sine
 te poartă!

Te cheamă, te-ndeamnă... e tot mai aproape
 Abisul. În ochi îl privești, în loc te țintește
 Și ghiara și-o-ntinde de parcă dorește
 adânc să te-ngroape!

Descătușare

Copleșitoare
 ceața amurgului
 îți poartă pe aripi
 suferința...

Sub pleoapa nopții
 răstignit
 obosit de a lumii deșertăciune
 sufletul a-mpietrit...

Născut sub aripa cerului
 din roua dimineții
 cuvântul tău plouă
 peste amintirea lumii...

Concert pentru singurătate

În surdină prăfuită
 claviatura tremură
 mâini ceruite
 frământă trupuri de plastic
 strune-nvechite

Ecou...
 simt vioara în mine
 goală...

Un flaut de piatră
 răsuflă greu
 bolnav...

Trăiri halucinante
 alături Bach
 partenerul tristeților
 uitate

Ecoul bate...
 Unde ?

În sala de concert
 în mine
 acolo unde
 singurătatea
 refulează...

**Neculai I. STAIKU -
BUCIUMENI**

OMAGIU LICEULUI „MĂNĂSTIREA DEALU”

Între anii 1940 - 1950, mi s-a vorbit, emoționant, despre celebrul Liceu Militar de la „Mănăstirea Dealu”, înființat în anul 1912 de către marele om politic „ardent-filoromân” Nicolae Filipescu. De fapt, Colegiul Militar „Nicolae Filipescu”, care a funcționat la Predeal între anii 1940-1948, este aceeași instituție de grad secundar cu cea care - de la înființarea sa și până la teribilul cutremur din anul 1940 - a funcționat la Mănăstirea Dealu. Abia în ianuarie 1929, imediat după împlinirea a 10 ani de la realizarea „României Mari”, pentru care Nicolae Filipescu a militat îndelungă vreme, școala nouă din preajma străvechei cetăți de scaun Târgoviștea Basarabilor a primit numele întemeietorului ei, devenind Liceul Militar „Nicolae Filipescu”.

„Acestui liceu - cunoscut în epocă foarte bine și - n mari centre de cultură din vestul european - generalul de brigadă în retragere Neculai Staicu-Buciumeni i-a închinat volumul Colegiul Militar „Nicolae Filipescu”. În ceea ce mă privește, nu pot să nu recunosc că formarea mea de compozitor o datorez muzicienilor de eternitate Liviu Rusu, Mihai Jora, Teodor Rogalski și, nu în ultimul rând, dirijorului, compozitorului și întemeietorului școlii moderne de dirijat din secolul al XX-lea - l-am numit pe nemuritorul Dumitru D. Botez, care a fost un vestit magister al Colegiului Militar „Nicolae Filipescu”.

În postfața cărții sale s-au consemnat:

„Cu ocazia lansării uneia din cărțile sale la Galați, generalul în retragere Neculai Staicu-Buciumeni a mărturisit că în viață - pășită de mult peste opt decenii - a iubit cu totală dăruire satul natal, Liceul Militar „Nicolae Filipescu” de la Mănăstirea Dealu - care l-a pregătit pentru viață - și Patria - pentru care a participat la al doilea război mondial, pe care a slujit-o cu devotament, fără să facă vreun compromis, chiar dacă această atitudine i-a creat și necazuri, nu numai bucurii și împliniri.

Cartea Colegiului Militar „Nicolae Filipescu” este a noua lucrare închinată vetrei sale spirituale - cum îi place să numească ctitoria marelui român Nicolae Filipescu. Cu siguranță, este și ultima - deoarece,

până în 2012, când elevii strălucitei școli de la Dealu ar putea comemora un secol de la apariția Cuibului de Șoimi din jurul Mănăstirii din Deal, înălțată de cucernicia Radu lui Vodă, unde doarme somnul de veci capul lui Mihai Viteazul, prim întregitor de neam, mai sunt patru ani (2 ani, n.n.), care vor fi tot mai greu de parcurs, atât datorită bătrâneții, cât și condițiilor tot mai grele pentru viață, deoarece, după 40 de ani de muncă la stat, cu înalte studii superioare, guvernării de ieri și de azi, pretinzând că nu sunt bani, îi asigură doar o pensie de subzistență, veniturile mergând pe lefuri mari aleșilor țării, pentru mașini luxoase, cabinete de vis, avantaje cu duimul, iar din ce rămâne, se umflă conturile celor dornici de îmbogățire”.

Volumul este scris cu o foarte bună cunoaștere a limbii române, de un general cu o cultură vastă și de un patriotism vibrant. Ni se prezintă - în cele peste 300 pagini - activitatea Colegiului și a unor distinși elevi care, cu toții, au contribuit, după absolvire, la acel enescian „mers spre mai bine” al României Mari.

Mai întâlnim portretele minunate ale lui Petre Pandrea, Nicolae Filipescu și ale altor „oameni între oameni”, precum și descrierea unor perioade senine, dar și altele tragice din istoria Colegiului, încât putem spune că răscolitoarea carte a generalului erou ar putea avea ca motto cuvintele sculptorului-poet Pavel Mercescu: „românul este ca nicovala ce rabdă / până cad cozile ciocanelor...” Doru POPOVICI

Desen de Elena-Liliana Fluture

JEUX FLORAUX DES PYRENEES

34ème Concours littéraire international 2010

Le concours est ouvert à tous les poètes et à tous ceux et celles qui aiment l'écriture et la beauté des mots. Prenez votre plume et participez.

Catégorie 1: poésie classique (toutes formes acceptées) prix « Lucile Imbert » - offert par Josette Granier – Castres (81)

Catégorie 2: poésie néo-classique prix offert par Mme Ginette Fioré-Florens – Brignolles (84)

Catégorie 3: poésie libre prix offert par la Municipalité de Montferrier-le-Lez (34)

Catégorie 4: Haïkus (5 par page)

Catégorie 5: Nouvelles (attention une nouvelle est une histoire courte pour être lue d'une seule traite. Elle raconte une histoire de quelqu'un ou un événement qui affecte le héros .Sa conclusion doit déboucher sur le mystère (ce n'est pas un simple récit) – 4 pages maximum prix offert par Mme Fernande Bertrand – Toulouse (31)

Catégorie 6: prix du conte pour enfants (4 pages maxi) prix « Adelin Moulis » offert par Simone Pons - Verniolle (09)

Catégorie 7: langues régionales; occitan - catalan - provençal - poèmes - récits - joindre la traduction

Catégorie 8: Jeunes poètes (scolaires et individuels) - âge: moins de 18 ans (nous acceptons aussi les textes (poésie-nouvelles) en Espagnol – catalan - provençal)

Catégorie 9: Dis-moi dix mots dans tous les sens (poésie – récit – jeux ...) Les dix mots 2010 ne sont plus liés à la « semaine de la langue française ». Manifestation supprimée. Ils auront lieu toute l'année / Pour 2010 voici ces 10 mots:

Baladeur - cheval de Troie - crescendo-escagasser - galère - mentor - mobile - remueméninges - variante - zipper.

Catégorie 10-Prix «Troubadour des Pyrénées»

Poème (s) ne dépassant pas 12 vers ou 12 lignes – poésie classique ou libre, ou neo-classique.

Sujet imposé: Dans le sillage des Troubadours d'antan. Le mot Troubadour nous ramène au temps médiéval de la joie de vivre, du printemps éternel, des fleurs épanouies, des jolis mois de mai....Tel Raymond de Miraval, pauvre chevalier du Comté de Toulouse, qui chante un art d'aimer et l'amour-amitié:

«...Il me plait de chanter et d'être aimable puisque l'air est doux et le temps gai et que par les vergers et par les haies, j'entends gazouillis et bruissements des oisillons qui se serrent»...

Le poème primé sera imprimé sous forme de carte postale en 50 exemplaires. De plus, son auteur se verra décerner un diplôme spécial de « Troubadour des Pyrénées » pour 2010

Mêmes conditions de présentation et droits que les autres catégories.

EXCLUSIVITE DES JEUX FLORAUX DES PYRENEES

Une Reine et un Prince des poètes seront choisis par le Jury parmi les meilleurs envois. Un diplôme spécial leur sera décerné.

REGLEMENT

Aucun thème n'est imposé sauf pour le prix « Troubadour des Pyrénées ». Chaque œuvre, devra être dactylographiée ou écrite à la main très lisiblement, et sera impérativement inédite, non primée dans un autre concours, non signée, et présentée en 4 exemplaires.

Noter, en haut et à droite, la catégorie choisie
L'anonymat sera établi par le secrétariat.

Les œuvres ne seront pas rendues.

Le dossier comportera :

1) droits de participation :

5€ pour 2 poèmes dans une même catégorie - ou 1 nouvelle ou 1 conte pour enfant

2) 1 fiche avec: nom, prénom, adresse du candidat - téléphone - e.mail

- titres des œuvres

- les textes en 4 exemplaires

- le règlement par chèque libellé au nom de: « Association culturelle »

CCP 3751-98 R Toulouse - ou, pour l'étranger: billet en euros + Pour la France: 2 enveloppes affranchies au tarif en vigueur à l'adresse du candidat + Pour l'étranger: 2 enveloppes libellées à l'adresse du candidat + 1 billet de 5€ (pour l'affranchissement postal).

Jeunes poètes (- de 18 ans)

- même dossier que ci-dessus - ajouter l'âge

Pas de droits de participation, mais joindre fiche et les 2 enveloppes timbrées.

PRIX ET DIPLOMES

La remise des prix s'effectuera uniquement par voie postale. Les prix seront remplacés par leur valeur en chèque + diplômes. Des diplômes d'encouragement seront aussi décernés.

Le Palmarès sera expédié à tous les participants. Si vous le pouvez, affranchissez votre envoi avec des timbres philatéliques qui seront donnés à une Association caritative. - merci.

Les décisions du jury sont sans appel. Les textes ne seront pas rendus.

La publication d'une Anthologie des premiers prix est prévue. Les conditions seront jointes au Palmarès. **Dossier à envoyer avant le 15 juin 2010.**

Adresse: Mme Arlette HOMS-CHABBERT

34ème concours littéraire

54 rue Maurice Ravel

81100 CASTRES

e-mail: arlettehoms@yahoo.fr - tel: 05 63 59 96 89

Viorel DARIE

Povestea sărmanului Tragodas

- Fragment -

Hoinărind prin amărâtele sate înșirate de-a lungul colbuitelor drumuri ce duceau spre Atalya Tragodas își dădea seama că a început să se apropie de măreața cetate a lui Agatos. Treburile cerșitului îi mergeau prost, de multă vreme, iar acum când satele fuseseră jefuite și pârjolite de perși, nu mai era de găsit vreun codru de pâine, chiar de colindai zile întregi. Iar cei care odinioară obișnuiau să-i dea o ulcică cu apă sau o coajă de pâine, acum erau de negăsit, pesemne părăsiseră căsuțele lor sărăcăcioase ca să-și scape sufletele oriunde prin lume.

Se îndrepta spre Atalya. Ca să păstrăm întreg adevărul, trebuie să dăm în vileag faptul că el, Tragodas, prefera să-și ducă zilele în lumea mai umilă și mai înțelegătoare a satelor de câmpie, decât în cetatea fastuasă a regelui Agatos, unde mai fusese el de câteva ori dar unde treburile cerșitului i-au mers nespus de prost, căci de cum răsărea în cetate, ba era luat la bătaie de alții din breasla lui, ba era amenințat să fie prins de paznici în timp ce cerșea în fața ușilor templelor. Nu se temea că va fi prins și aruncat în temniță, unde ar fi avut adăpost și hrană asigurată, dar se temea că, odată închis în hrubele temniței, s-ar fi dus pe copcă cea mai mare plăcere a vieții lui, aceea de a umbla haihui, dintr-un loc într-altul. Trebuie, deci, ca, ajungând în marea cetate, să fie cu multă băgare de seamă.

Aflase câte ceva despre asediul cetății de către oștirile persane. Totuși, zărind în fața sa zidurile înalte și cenușii ale cetății și văzând puzderia de corturi strălucitoare ale păgânilor umplând câmpia, inima i se făcu cât un purice, îl apucă un tremur cumplit de la genunchi iar pielea de pe spinare începu să i se zgâlțâie de frică.

Se aruncă numaidecât la pământ, privind înspăimântat în jur și târându-se până în vecinătatea unui boschet de măceș. Simți că-l sfâșie foamea, iar ca s-o mai astâmpere, băgă mâna în traistă să-și scoată merindele agonisite. Dar de data asta traista nu-i oferă nici măcar o fărâmă de pâine. Amarnice zile a ajuns!

Îi trecu prin minte că trebuia să se ridice și să încerce ceva. Poate era bine să pătrundă în cetate, cu orice preț. Dar cum să facă? Și dacă nu va reuși?

Până la asfințitul soarelui nu îndrăzni să se dezlipească de măceșul din față. Dacă ar fi apărut un călăreț prin preajmă probabil că ar fi înghețat de spaimă.

Se lăsă întunericul, iar Tragodas își mai veni în fire. Încercând să se ridice în picioare, reuși în cele din urmă, puse traista goală în dreptul pieptului drept pavază și cuteză să se apropie, din ce în ce mai mult, de corturile din fața sa. Întunericul nopții cuprinse, puțin câte puțin câmpia, colinele și vâlcelele din jur. Se aprinseră și focurile din tabăra perșilor - roșii, înalte, pălăitoare. Tragodas era însă speriat de toate aceste lumini, dar și de boscheții întunecați de pe coline, și n-ar fi îndrăznit să se arate în câmp deschis, nici tras de căpăstru!

Odată cu răsăritul Lunii, mari și arămii, întunericul se mai risipi, iar Tragodas simți că inima îi reînvie și că este în stare să se îndrepte într-acolo unde se îndrepta și Luna. Și cum aceasta se îndrepta înspre zidurile crenelate ale cetății și el va încerca să meargă cot la cot cu ea.

Cu pași șovăielnici ajunsese în preajma corturilor din tabăra păgână, ascunzându-se de mai multe ori printre scaieți și tufe de măceși. Ce va face însă mai departe? Se vedeau aproape corturile mari și întunecate ale păgânilor. Mai încolo, spre dreapta, exista, pare-se, o viroagă adâncă, o râpă cu maluri lutoase, săpate mai demult, în timpul inundațiilor. Se gândi să ajungă acolo pitulându-se după fiecare tufă din drum. Se ascunsese în hățișul lăstărișului de deasupra virogii înguste și înspăimântătoare. Nici nu făcu zece pași prin lăstăriș când se prăbuși, pe neașteptate, în râpa adâncă, zgâriindu-se pe față și pe mâini, și gata-gata să-și scrântească un picior. Traista i se răsturnă peste cap. Se dezmetici cu greu din căzătură. Sperietura a fost groaznică. Dar după ce-și mai reveni, se târî în mâini pe albia sălbatică a râpei.

Nu știa unde se află. Se vedeau, sus de tot, printre ramuri încălcite, malurile galbene, luminate de Luna pe care n-o mai vedea, dar știa că este acolo sus. Cum să se cațere înapoi, până sus, printre pietre, mărcini și crengi de salcâm?

Simți că nu mai e în stare să ajungă înapoi, pe malul înalt, de unde se prăbușise. Trebuia să mai încerce drumul pe albie. Cel puțin, traseul ales oferea avantajul că riscul de a fi văzut de perși era mai mic. Pornise deci înainte, folosind mersul în mâini și împingând din picioare, învățând să înainteze astfel cu greutate, dar sigur.

Dar iată că o nouă spaimă avea să-i întrerupă drumul său spre necunoscut. Mâinile sale care băjbâiau prin țărână, atinseră ceva ca de postav moale. La un pas de el, pe malul rece al râpei, atârna, sprijinit, un trup de oștean. Rămase încremenit! Privea perplex la vedenia din fața lui, fără grai. Oșteanul de lângă el stătea nemișcat, rezemat cuminte de mal, părând că nici măcar nu respiră. Tragodas ar fi încercat să se strecoare pe lângă el, dar nu avea loc. Oșteanul acela era nemișcat. Îi atinse încet fața și se convinse că era mort.

He-hei, frățioare! își zise Tragodas, dă-mi încoace hăinuțele tale, că tot nu-ți mai folosesc la nimic! Îl zgâlțâi pe cel adormit pe veci, ca să se convingă că era într-adevăr mort, apoi îl întoarse pe

(continuare în pag. 40)

o parte și pe alta până reuși să-l dezbrace de manta. O îmbracă el peste cămașă, își atarnă de gât traista sărăcăcioasă și porni cu mai multă convingere prin viroagă.

A mers așa până a ajuns într-un loc unde malurile se îndulciră și râpa se sfârși. Simți apa rece mușcându-i picioarele goale, care-l dureau de atâtea lovituri și înțepături. Încercă să se lămurească unde a ajuns și tresări văzând zidurile impunătoare ale cetății ridicându-se în fața sa. Oare pe unde mai era acum tabăra perșilor, se întrebă uimit.

Nici n-apucă să se bucure de izbânda sa că și auzi pași prin preajmă. Era o strajă care trecu pe lângă el mormăind ceva într-o limbă păgână, fără să-l observe.

Tragodas mai stătu pitulat o vreme în buză râpei, neîndrăznind să se ridice de la pământ. Abia când se încredință că s-a făcut liniște deplină cuteză să ridice capul și să scruteze în jur. Acum părea că era singur. Se ridică în coate și se târi până aproape de un trunchi scorburos de salcie. Din umbra ei căută să se dumirească unde se află.

Minunat! Locul în care ajunsese i se păru cunoscut! Chiar pe lângă el trecea o cărare pe care o cunoștea. Și zidurile cetății din acea parte îi erau cunoscute. Ah, de-ar putea să ajungă măcar până la malul acela! Acolo ar fi ca și salvat!

Puțin mai târziu se convinsese că reușise! Dintr-un salt a ajuns pe malul mult râvnit. Acolo știa o intrare tainică printr-o adâncitură, precum o vizuină, care dădea într-o galerie întortochiată, pe sub pământ, ce ajungea chiar înăuntrul zidurilor cetății. Mai folosise și-n vremurile bune această cale ca să ajungă în cetate, căci pe poartă era mai greu de intrat, având de ocolit toți paznicii care, dacă l-ar fi observat, l-ar fi izgonit, sau chiar ar fi aruncat în el cu pietre, hăituindu-l ca pe orice cerșetor pripășit pe-acolo.

Intrând în vizuina de sub mal Tragodas regăsi gura galeriei care pornea de acolo și începu să se târască prin hruba subterană în plină beznă. Trudi mult - târându-se prin lutul umed, mai-mai să-l înăbușe - ca să ajungă la suprafață. Se pomeni la capătul galeriei, într-un șanț, din adâncimea căruia zări pe cer strălucitorul disc al rumenitei Lune.

Într-adevăr, izbutise! Răsufli fericit. Totuși, nu știa încotro să se îndrepte acum, în miez de noapte. Cine va catadicsi să se trezească din somnul lui dulce ca să-i dea lui Tragodas ceva de-ale gurii? Hotărât lucru, cel mai înțelept ar fi să aștepte zorii zilei pentru a-și începe treaba pentru care făcuse atâta drum!

S-a întors în galeria întunecoasă, acolo unde știa niște cotloane mai largi în care și-ar fi putut construi un așternut din mantaua împăturită, dobândită cu atâta trudă în viroagă.

Casa de Cultură a Sindicatelor

Sărbătoarea lunii Martie

În ziua de 9 martie, la Casa de Cultură a Sindicatelor din Galați s-au desfășurat, sub directa coordonare a cunoscutei poete și consilier cultural **Angela Baci**, mai multe evenimente. Cele mai semnificative dintre acestea au fost: Cenaclul Artelor "Ion Chiric", lansarea unor reviste culturale și, nu în ultimul rând, sărbătorirea scriitorilor gălățeni născuți în luna martie. La manifestări au participat iubitorii de poezie și arte, scriitorii gălățeni și tecuceni, elevi ai Colegiului "M. Kogălniceanu" și ai Școlii Generale nr. 28 din Galați ș.a.

Foto: Criatian Năstase

Prima parte a programul a cuprins amintiri și evocări ale operei și personalității poetului Ion Chiric.

Apoi, elevii Colegiului "M. Kogălniceanu", însoțiți de prof. coordonator Vali Crăciun, au lansat noua revistă a școlii, intitulată "Sui generis".

Cu același prilej au fost lansate și revistele de cultură "Boema" din Galați și "Tecuciul literar și artistic", revistă care apare în municipiul Tecuci.

Scriitorii sărbătoriți ai lunii martie, ca de altfel și elevii prezenți au recitat din creațiile proprii.

Partea mult așteptată a evenimentului a cuprins sărbătorirea "scriitorilor lunii martie", invitați de onoare fiind: **Angela BACIU**, **Dana POTORAC**, **Eleonora STAMATE** **Simon AJARESCU**, **Paul SÂN-PETRU** și **Petre RĂU**. Ei au împărțit celorlalți din preocupările lor și au susținut o după-amiază de lecturi publice dedicate "zilei femeii și primăverii". Cei prezenți au avut prilejul să dialogheze cu scriitorii invitați.

Cu această ocazie au fost înmânate diplome de excelență pentru poezie, proză, jurnalism, promovare și activitate culturală.

Redacția

CyberPoems**Ziua ca o ninsoare**

ziua se lasă ca o ninsoare
îmi vine să mușc de drag din nepoțelul meu de o lună
am de ce să trăiesc de ce să mor
am cui lăsa averea mea
câștig tot mai puțin dar pierd mai rar
merit de la viață măcar un troc de flori mirifice
cu miliarde de tare
precum avioane prăbușite pe suflete
niște zei în altare de păsări

Plânsul castaniu

timpul umblă cu umerii goi
strecurând pe sub streșini șoapte de femeie
rădăcini de nori își ascut mirosul
de abur din noua poveste
un nebun indecent trece pe drum
nedumerit privind-și degetele
sufletul meu caută gâlceavă
în vârful peniței adormite pe coada ultimei litere
dar mai bine o dau într-un plâns
castaniu

Ultima noapte cu Bernoulli

e ora la care se vine străine
doar tu poți descreți curburile frunții
izbind în trecutul meu cu neliniști absurde
și păcălind santinele ascunse
la porți de cetate
neunse și nepătrunse de nimeni
ca-ntr-o gară străvezie
unde se strâng mulțimi
adiacente de suflete
și ades acolo înțepenesc
pe când axa lui Bernoulli se ceartă cu lumea
nemaivând niciun sprijin
cercurile se unduiesc rar
în noapte
când alte aventuri se petrec
pe dinafară de exact
cu pletele tale m-am iubit
pe ascuns
în cercul acela universal și rece
dătător de viață
cu centrul la mine în palmă

Mama mea

mama mea
cea mai perfectă dintre țărăncile lumii
mereu cu ochii în pământ
trecând prin mine

dacă nu ți-aș fi revăzut chipul
în singura mea însingurare
în dorul meu orb așternut
iarăși aveam să uit
că mai ești
că mai sunt

Stele în balconul poetului

poetul ieși în balcon
era a doua-ncercare în noaptea aceea
dezamăgire era
trei stele pe cer
răcoare perfidă de ciuturi venea
prin copaci asimetrici precum einstein călare
îi păru rău că nu le-a surprins mai demult
stelele acelea din colțul grădinii
ar fi putut fi cornul și laptele generației sale
vai ce păcat

că nu le-a surprins mai demult
acum aleargă una după alta
fiecare pe drumul celeilalte

poate altădată să fi fost mai puțin aburit
cerul e departe acum
mereu cu aceleași trei stele
formând singurul său triunghi apoteic
unul singur și nerătăcitor
adevărat adică perfect
din toate unghiurile de vedere
ce șansă enormă putea risipi
în noaptea aceea

numai trei stele pe cer
numai el să le vadă
celelalte poate erau ascunse pe undeva
pe partea dedesubt a pământului
sau pitite poate
tremurând în beznă

de cum intră în culcuș
o idee încolți ca o lumânare în minte
o bănuială care nu-l părăsea de multă vreme
s-a limpezit
lângă triunghiul acela
apoteic
trebuia să mai fie unul
cel puțin o stea trebuia să mai fie acolo
altfel echilibrul s-ar fi rupt
fără sprijin etajera
s-ar fi prăbușit
chiar în balconul poetului

Apolo

Petre RĂU

Oglinda lui Eminescu

Cu toții știm ce este o oglindă: un obiect din metal sau sticlă, de diferite forme, având o față acoperită cu un strat metalic ce formează o suprafață netedă și lucioasă care are proprietatea de a reflecta razele de lumină și de a forma astfel, pe partea lucioasă, imaginea altor obiecte. Oglinda poate fi reprezentată și de suprafața unei ape curate și limpezi, de o gheață netedă și lucioasă sau de o placă de marmură, precum și de multe alte obiecte cu însușirile descrise mai sus.

Oglindirea este un fenomen natural și el există de când lumea. Ptolemeu a fost primul care a expus o teorie a oglinzilor și a refracției luminii, iar despre Arhimede se spune că ar fi aprins corăbiile dușmane cu ajutorul unor oglinzi care concentrau razele soarelui. Experiența a fost dovedită prin anul 1747 de către învățatul Buffon, în preajma Parisului, dar și infirmată de câteva experimente recente.

În legătură cu fenomenul de oglindire există o mulțime de lucruri cunoscute, dar și multe întrebări care nu și-au găsit niciodată răspunsul. Oglinda inversează stânga cu dreapta, dar nu și susul cu josul. Acest fenomen paradoxal a născut vii controverse, mai ales că pot fi construite și oglinzi care să nu inverseze imaginea. Matematicianul american Martin Gardner a descris în articolul său "Stâng sau drept?" din volumul "Amuzamente matematice" o cale simplă de a confecționa o oglindă "ciudată": se așează două oglinzi obișnuite astfel încât să formeze un unghi drept. Dacă se rotește acest sistem cu 90° imaginea va inversa partea de sus cu cea de jos.

Sub diferite forme oglindirea este considerată un fenomen uimitor, pentru că însăși lumina este încă un miracol. Unele considerații filozofice au legătură cu acest fenomen iar înțelegerea lui ar putea aduce multe lămuriri.

Alice din țara minunilor spunea despre imaginea obiectelor din oglinda sa că "merg pe cealaltă cale". De-a lungul timpului, toți marii scriitori ai lumii s-au inspirat cu prisosință din acest izvor.

Julien Eymard, în ampla sa lucrare intitulată "Tema oglinzii în poezia franceză", distinge două mari perioade: evul mediu, când oglinda metalică avea dimensiunile feței umane, și romantismul, când oglinda de sticlă capătă statura umană. Autorul studiului

descoperă și unele coincidențe care îl determină să-și pună întrebarea dacă tehnica sticlei a contribuit la orientarea poeziei clasice spre exactitate și claritate. Între cele două epoci de cultivare asiduă a temei oglinzii a existat un interval de trei secole "clasice" în care oglinda este reflectată în literatura franceză doar în scurta perioadă a barocului.

În poezia românească, mitul oglinzii ocupă un loc central și apare sub cele mai rafinate forme la Mihai Eminescu. În poezia sa, oglinda este prezentă cel mai des într-o perspectivă cosmică. Rolul ei este acela de a reduce dimensiunile cosmice, de a împreuna spații și de a transpune ca un obiect de apropiere.

Lentilele nu există sau nu sunt importante, ci doar fenomenele de reflexie și refracție ca atare sunt cele vizate. Oglinda apropie lumi separate de distanțe enorme, atât spațial, cât și temporal.

Cât știa Eminescu despre fenomenul fizic de oglindire? George Călinescu spunea că: "Eminescu nu era însă, hotărât, un om de știință și nici măcar un cunoscător sistematic al vreunei discipline, ci numai un amator vag de profunditate". Totuși, fenomenul ca atare este foarte des întâlnit în poezia sa.

Eminescu, "sfântul preacurat al ghiersului românesc" cum îl numește Tudor Arghezi, este conștient de puterile magice ale oglinzii. De aceea el le regăsește și le multiplică în fiecare obiect luminat din jurul său.

Oglinzile preferate ale lui Eminescu sunt: lacul, izvorul, apa în general, dar și luna, marmura, gheața și, desigur, oglinda propriu-zisă. În același timp poetul vizează și lumi duale, simetrii și asimetrii, jocuri de umbre și lumini care transpun imagini paralele deosebit de sugestive.

(continuare în pag. 43)

În perioada iluziilor și idealurilor tinerești poetul s-a exprimat prin tonalități majore, culori vii și lumini curate. Poezia tinereții - tânjind după bucuria clipei de dragoste și împlinirea iubirii desăvârșite - abundă de vegetație și veșnice scipiri de ape. Prezența constantă a apei în ipostaza de lac sau de izvor este caracteristică acestei perioade. Apa joacă un dublu rol în imagine: unul coloristic, sprijinind jocul de valori plastice, plin de lucire fină și tremurătoare în întunericul pădurii, și unul sonor, de acompaniament al stărilor sufletești.

Lacul reprezintă probabil cel mai mirific obiect al oglinirii în poezia eminesciană. Cu apa sa liniștită, el participă în mod aproape firesc la reflectarea cerului senin: *“În lacul cel verde și lin / Resfrânge-se cerul senin,”* (Frumoasă-i - 1866).

În *“Crăiasa din povești”* apa aduce noi virtuți plastice: *“Lângă lac, pe care norii / Au urzit o umbră fină, / Ruptă de mișcări de valuri / Ca de bulgări de lumină...”*. La fel și în poemul *“Lacul”*, în care sentimentul iubirii se îmbină cu venerația pentru frumusețile naturii, sub unduirea apei barca dragostei mult vizitate este transpusă într-o percepție tulburătoare: *“Lacul codrilor albastru / Nuferi galbeni îl încarcă; / Tresărind în cercuri albe / El cutremură o barcă”*.

Lacul scipește adesea, oferind un miraculos joc de lumini, iar unduirile apei sale par un leagăn al întregului univers: *“Tresărind scânteie lacul / Și se leagănă sub soare...”* (Freamăt de codru - 1879). Stelele nu se văd întotdeauna pe cer, ci direct pe pământ, aproape de eroi, mereu reflectate de apele lacului: *“Ce mi-i vremea, când de veacuri / Stele-mi scânteie pe lacuri”* (Revedere - 1879).

Lacul poate fi adânc, dar mereu neted și prezent într-un decor feeric. Forța sa de reflectare se exercită chiar și în prezența unor zâne închipuite: *“În lacu-adânc și neted, în mijlocul de lunce / Părea că vede zâne cu păr de aur ros”* (Codrul și salon).

Ce poate fi mai potrivit decât un lac pentru a oferi imaginea oglinidă a unui castel? *“În lac se oglindește castelul. A ierbii / Molatece valuri le treieră cerbii”* (Diamantul nordului - Capriccio). Conform unui principiu care spune că drumul razei de lumină nu depinde de sensul ei de propagare, cunoscut în fizică sub denumirea de principiu de reversibilității drumului razelor de lumină, imaginea poate fi privită ca izvor și invers, izvorul ca imagine. Eminescu oferă rețete proprii cu privire la magia apelor unui lac. Pentru a întrevădea un chip e nevoie să privești cum apa se rotește continuu, sugerând unde subtile. Această subtilitate este surprinsă de poet în special în apa lacurilor, mereu limpede și curată, purtătoare permanentă a minunatei proprietăți de a oglini lucrurile: *“Ca să vad-un chip, se uită / Cum aleargă apa-n cercuri, / Căci vrăjit de mult e lacul / De-un cuvânt al sfintei Miercuri”* (Crăiasa din povești-1876).

Refracția luminii este un fenomen des surprins în poezia eminesciană. Cerul se răsfrânge în apa lacului până în adâncul acestuia: *“Ca cerul ce privește-n lac / Adâncu-i surprinzându-l”*

(Să fie sara-n asfințit - 1882). Luceferii din ceruri sunt prieteni adevărați ai eului poetic și sunt părtași la iubirea acestuia împreună cu undele lacului: *“Din cerurile-albastre / Luceferi se desfac, / Zâmbind iubirii noastre / Și undelor pe lac.”* (Din cerurile-albastre). Lebăda, asociată uneori cu lacul, plutește admirabil pe undele acestuia. Undele sunt asemuite cu niște oglinzi care potențează cromatic superbul peisaj: *“Aripile-i albe în apa cea caldă / Le scaldă, / Din ele bătând, / Și-apoi pe luciul, pe unda d-oglinde / Le întinde: / O barcă de vânt”* (Lebăda).

După cum susține Ion Slavici, poemul *“Scrisoarea IV”* (1881) a fost inspirat de lacul de lângă castelul Oteteleşanu, la care ieșea poetul cu Maiorescu, Slavici și alții. Acest lac aduna pe atunci apa din câteva izvoare domolite în fântâni și mici cascade. În prima parte a poemului cadrul este bogat în jocuri de umbre și lumini întâmplătoare între castel și lac, în mișcări molcome tăiate de lebede pe unde, în respirarea apelor. Luminile lunii sunt însoțite de su-nete delicate, apele, pădurile și luceferii participă la aventura îndrăgostiților porniți în plimbarea liniștită pe lac. Razele prin care se petrece refracția luminii prin undele lacului poartă cu ele veșnicia imaginii: *“Stă castelul singuratic, oglinindu-se în lacuri, / Iar în fundul apei clare doarme umbra lui de veacuri. / Se înalță în tăcere dintre rariștea de brazi, / Dând atâta întunec otitorului talaz”*.

Dualitatea imaginii pe care o reprezintă oglin-da este întâlnită aproape pretutindeni. Deși dincolo de oglinidă se află o lume virtuală, ea este simetrică lumii reale în care trăim iar imaginea reflectată este adeseori cea care ne arată exact așa cum suntem, dar ne oferă și perspectiva unei construcții noi. Shakespeare spunea într-un sonet: *“Privindu-te-n oglinidă spune-i celui / ce te repetă, că e timpul-acuma / alt chip s-aducă-n lume, ...”*.

Izvorul, veșnicul prieten al poetului, este și el un obiect al reflecției luminii, prin intermediul căruia poți desluși imaginea proprie prin oglinidă: *“Și Narcis văzându-și fața în oglinda sa, izvorul, / Singur fuse îndrăgitorul, singur el îndrăgitorul. / Și de s-ar putea pe dansa cineva ca să o prindă, / Când cu ochii mari, sălbateci se privește în oglinidă, / Subțindu-și gura mică și chemându-se pe nume / Și fiindu-și și e dragă cum nu-i este nime-n lume...”* (Călin - file din poveste - 1876). Izvorul participă direct la împlinirea iubirii, îmbiind el însuși iubita la oglinidă în apa sa limpede pentru a-și admira frumusețea și a-și reflecta visătoare sentimentul: *“Se întrebă trist izvorul: / Unde mi-i crăiasa oare? / Părul moale despletindu-și, / Fața-n apa mea privindu-și, / Să m-atingă visătoare / Cu piciorul?”*.

În *“Freamăt de codru”* (1879), izvoarele pot fi și zgomotoase, dar soarele, ale cărui raze pătrund undele acestuia, îmbie la o plăcută imagine de vis: *“Din izvoare și din gârle / Apa sună som-noroasă; / Unde soarele pătrunde / Printre ramuri a ei unde, / Ea în valuri sperioasă / Se azvârle”*.

(continuare în pag. 44)

Apa, din orice sursă ar proveni - izvor, râu, lac, ploaie - apare ca fiind cel mai sugestiv obiect care deține proprietatea de oglindire. Lucirile argintii ale acesteia sunt completate de culori intense. Trecerea de la o imagine la alta se face treptat, într-o cadență care inspiră liniștea și apăsarea, atenuate de culori îmbietoare. De exemplu, floarea de tei - cu sugestia căderii ei în ploaie - face trecerea de la sclipirea argintie la un vegetal colorat. De altfel, ea este o prezență aproape permanentă în poezia eminesciană de tinerețe, sugerând elemente croma-tice, dinamice și olfactice.

În "Egiptul" (1872) legenda bătrânului fluviu este purtată în timp, într-o împreunare dintotdeauna cu oglinda: "Nilul mișc-a lui legendă și oglinda-i galben-clară / Către marea liniștită ce îneacă al lui dor". Magul asistă la spectacol prin intermediul unei oglinzi de aur, cerul îngrămădește mii de stele. Deși mic în raport cu dimensiunile cosmice în care se integrează, magul scrutează căi tainice iar varga sa fermecată trasează drumuri descoperite numai de el, "sâmburul lumii", frumusețea, bunătatea și dreptatea: "În zidirea cea antică, sus în frunte-i turnul maur, / Magul priivea pe gânduri în oglinda lui de aur, / Unde-a cerului mii stele ca-ntr-un centru se adun. / El în mic privește-acolo căile lor tănuite / Și cu varga zugrăvește drumurile lor găsite: / Au aflat sâmburul lumii, tot ce-i drept, frumos și bun". În "lungile unde" ale Nilului se reflectă tulburate stelele, în timp ce "luna argintește" frumusețea întregului imperiu stră-vechi. E nevoie de o suprafață netedă și lucioasă dar și de o sursă de lumină pentru ca proprietatea de reflectare să se întâmple. Argintul este considerat metalul cu cele mai bune proprietăți de reflectare, de aceea strălucirea sa este asociată adesea cu fenomenul de oglindire: "Dar ș-acum tulburând stele pe-ale Nilului lungi unde, / Noaptea flamingo cel roșu apa-ncet, încet pătrunde, / Ș-acum luna argintește tot Egiptul antic".

Tot o oglindă dinamică, purtătoare de magie, întâlnim și în poemul "Diana": "În cea oglindă mișcătoare / Vrei să privești un straniu joc".

Noțiunea de simetrie este strâns legată de oglindire. O structură este simetrică dacă rămâne neschimbată atunci când o reflectăm într-o oglindă obișnuită. Ea se distinge de o structură asimetrică prin aceea că poate fi suprapusă peste oglindirea ei. Pentru a deosebi două forme gemene ale unor obiecte asimetrice se obișnuiește să li se atribuie denumirile de "dreaptă" și "stângă". Deși cele două forme sunt foarte diferite, oricât le-am cerceta sau le-am măsura nu vom putea descoperi la una vreo proprietate pe care să nu o aibă și cealaltă. Acest paradox l-a intrigat pe Immanuel Kant care a spus: "Ce poate semăna mai mult cu mâna mea și să fie mai identic în toate privințele, decât imaginea ei în oglindă? Și totuși nu pot să pun mâna pe care o văd în oglindă în locul originalului ei".

Un fluviu cu apa sa limpede poate deveni un uriaș cumul de oglinzi, care fixează pe o suprafață extinsă imagini astrale, iar stelele, privite ca niște icoane, se prelungesc prin refracție până în fundul apei. Imaginea se transpune mirific și inversată, ca și cum ai privi

întreaga bogăție a cerului prin prisma apei limpezi a fluviului. Viața însăși poate părea astfel mai inconsistentă, mai asemenea substanței visului. Vastul poem eminescian "Memento mori", publicat postum, oferă spiritului reflexiv al eroului un șir de tablouri grandioase ale marilor civilizații antice și ale unor momente din istoria mai apropiată, întoarse fatalmente în neant, prin simetrii și asimetrii, fără rost din perspectiva umană, prilej de dureroase comentarii asupra lipsei de finalitate a lumii: "Iară fluviul care taie infinit-acea grădină / Desfășoară-în largi oglinde a lui apă cristalină, / Insulele, ce le poartă, în adâncu-i nasc și pier; / Pe oglinzile-i mărețe, ale stelelor icoane / Umede se nasc în fundu-i printre ape diafane, / Cât uitându-se în fluviu pari a te uita în cer". Aceeași vastă apă curgătoare din poem devine fluviu al cântării, care străbate în drumul său codri semeți și luminează ca o oglindă uriașă, formând un lac gigantic. În același timp lumina zilei, în plenitudinea ei, umple și desăvârșește natura. Claritatea imaginii este atât de reală încât și culorile se pot vedea pe fundul apei: "Prin pădurile de basme trece fluviul cântării / Câteodată între codri el s-adună, ca a mării / Mare-oglinde, de stânci negre și de munți împiedicat / Ș-un gigantic lac formează, într-a căru sâmb din soare / Curge aurul tot al zilei și îl împlin de splendoare, / De poți număra în fundu-i tot argintul adunat".

Ochiul uman distinge cu ușurință lucrurile apropiate pe care le privește, mai ales dacă acestea au o dimensiune suficient de mare. Există totuși niște limite ale vizibilității, consemnate științific. De pildă, două puncte alăturate nu mai pot fi distinse separat cu ochiul liber dacă distanța dintre ele este mai mică decât cinci miimi de milimetru. Această limită reprezintă distanța dintre două elemente fotosensibile ale retinei. Totodată, ochiul omenesc suportă o anumită sensibilitate și la culori, numită sensibilitate spectrală relativă. Există o sensibilitate diferită pentru culori diferite, adică pentru diferite lungimi de undă ale radiației luminoase. De exemplu, se știe că ochiul are sensibilitatea maximă pentru culoarea verde.

Bogăția de culori este un factor care caracterizează deseori frumusețea. În "Memento mori", râul este argintiu și capătă proprietăți magice de a reflecta la lumina lunii, prin oglinda sa netedă și lucioasă, culori și umbre de neasemuit, peste care natura își revarsă întreaga frumusețe: "Pe când greieri, ca orologii, răgușit prin iarbă sună, / De pe-un vârf de arbor mândru țes în nopțile cu lună / Pod de pânză diamantină peste argintosul râu, / Și cât ține podul mândru, printre pânza-i diafană, / Luna râul îl ajunge și oglinda lui cea plană / Ca-ntr-o mândră feerie strălucește vioriu".

(va urma)

Laurențiu PASCAL

Treaptă

În cutia pasului meu
 somnoros se înconvoaie
 lumina
 de o coapsă sub așternut se
 înconvoaie
 o sorb,
 din două zâmbete
 parcă și ea
 alunecare în veșmântul de
 gară
 cât o cutie întreagă
 d aici până în urmă doar eu
 și apăs în talpă
 într-un copil cu aripi mai mari

Aripa stângă

De-i foame pentru urmă
 să râd în gura lumii
 cu haina șifonată de un albastru
 sigur
 de-i farfuria goală
 nici gând să asfințesc
 în cubul ăsta care
 acut își sfarmă colțuri

Aripa dreaptă

peste umăr arunc hârlețul
 la mijloc de gând plantez
 poate târziu
 în toamnă, în palmă
 a ta sau a ta
 să cadă a fruct

Fereastră

Când
 Va trece umbra peste soare
 Îmi pun cămașa cu simțuri
 Așa
 Din doi în trei a cloșcă
 Pășind pe vârfuri
 Pășind pe o ață
 Numită viață

Terasa cu sufluri

Suflecat de tăcere
 e treacă aici
 acolo-i oglinda
 puțin zgomot în piele
 bag mâna în buzunar
 așa să mă scot
 fără seamă
 pe cel de ieri
 l-am pierdut

Ramura din ramură

Căscam
 bicicleta avea trei roți
 și mama mai bătrână cu trei
 frunze
 uitase cu vergeaua prin palmă
 căscam
 cu mâna de cerneală
 și buchia în gât
 și gândul la maidane
 căscam
 cu noaptea mult mai lungă
 aveam sărutul
 pe o mână de femeie
 tiptil veni bătrânul
 povață de vergea
 e timpul, e timpul
 să pui și mâna la gură

PRIMAVARĂ**Emilia Dumitrescu**

Triluri? Pițigoi?
axa terrei înclinând
spre primăvară

Dumitru Radu

Soare prin ceață –
trei fire de iarbă
înfruntând zăpada

Vasile Moldovan

Nici fluturi, nici flori –
totuși primul fluture:
vântul primăverii

Ana Ruse

Petale poposind
pe mâini îngemănate –
luna-i prea sus

Bocete-n casă –
caisul înflorește
prima oară

Tania Nicolescu

Tresar apele –
mâțișorii salciei
plesnesc pe ramuri

Umbre-n pădure –
lumina se înalță
dintre ghiocei

Alexandru Pătrulescu

Primăvară... iar!
seduși de lumină
cresc mugurii... alt câng!

Ion Untaru

Cireș greu de rod
bătându-mi în geam –
și-a atins menirea

PRIMAVARĂ**Ion Faiter**

Cântec de grauri
se pierde-n zare -
iarăși martie

Laura Vaceanu

Primii mâțișori –
pe o piatră albă
pasăre însetată

Adina Enăchescu

Primăvara-n toi –
un fluture albastru
nebun de zbor

Radu Patrichi

Un bec în noapte –
zidul a devenit
planșă cu fluturi

Dumitru Ene-Zărnești

Foc de frunze –
prin vălul de fum
câteva berze

Mihai Merticaru

Sub biciul ploii
ridică fruntea mai ferm
firul de iarbă

Dan Doman

Geamul grajdului –
în pânza de păianjen
o floare de măr

Anastasia Dumitru

Parfum de liliac –
rădăcini îmbătrânite
prind viață

*Notă: Semnatarii acestei rubrici sunt membri ai
Societății Române de Haiku din Constanța*

Ioan TODERIȚĂ

Războiul lui Puf

- fragment de roman -

Capitolul 1*Vezi, mă, de muiere, n-o da rusului de pomană!*

Noaptea, cea din cer coborâtă, pândea cu ochi de ucigaș satul. Amurgul o purtase de mână din pădurea Gârboavele ca pe un orb ascultător și, grăbit să-și însoțească soarele în alte zări, o părăsi pe creasta dealului lepurenii. Astfel, privind dintr-un zarzăr al viei lui Drăgușan, noaptea întuneca cu orbire depărtarea lacului care sfârșea în Prut, în dealurile Basarabiei. Lacul, se auzea sub pământ, cum sufla în oglinda din carnea lui pâlpâirea stelelor, ca-n lumânări pentru cei morți.

O râpă cât un pârau fără izvor, cât o crăpătură în coasta de lut a lepurenilor, aluneca în cascade line pe coama unui cal murg, purtat de căpăstru de un om negru, întunecând umbrele unor trupuri arhaice în rădăcina viilor din Tărtăcuța.

În dreapta scufundării acestor umbre, stâna lui Ciupitu priveghea moartea Soarelui, cu behăit de oaie albă spre fântânile verzi din gura unei alte râpi, mai lată în umeri și mai adâncă în vii, râpa lui Necoară.

Călărețul, descălecat, ce luneca pe trepte de el știute, în falia râpii mici, din cumpăna apelor secate ale Tărtăcuței, avea ochii aprinși să vadă, să audă, să scormone adâncirea lui și a calului în satul care începea în tâmpelul lui, în afara minții lui, undeva în glezne, undeva într-un scâncet de copil nebotezat. Uitase de stână, de strigătele ciobanilor care băteau oile în strungă pentru a le mulge, uitase de sine în nisipurile acestui drum subpământean. Se trezi biciuit - în această uitare - de crengi de salcâm, de lemnul câinelui, de mărar sălbatec și cânepă, de trandafiri altoiți cu măceși, cândva, la începutul lumii. Era înalt călărețul în această călătorie sub lună, așa descălecat sub mămăliga ei mereu aburindă, mereu mușcată de un câine astral, flămând în nopțile de ceară și fum și uitare omenească.

Nu-și amintea când răsărise luna, când se oprise să vadă răsăritul ei, cu ochii în lacrimi, cu obrazul zgâriat, cu fruntea încăruntată de gânduri la pândă. Calul trăda neliniștea călărețului, opintindu-și în nări un nechezat blând. Omul îl scărpină pe bot ca să-i oprească simțirea altui cal. Din josul râpii, de unde o fi fost gura ei, venea, trudită de suș, o umbră, un cap mare într-un trup de pitic, un om posibil, urmat de un cal alb uriaș. Calul strălucea atât de tare că argintul lunii turnat în albul lui făcea nevăzută ființa omului ce-l purtase aici, omului care se străduia să vorbească șoptit celui de piatră, celui stauar, din calea lui.

- Mă nenorocitul!, ți-am spus să fie murg, nu bălan!

- Lasă, că o să-ți placă! L-am prins doar pe ăsta, care s-a ascuns de ruși în râpă.

- Da, n-au plecat?

- Au mai rămas în sat cam vreo zece. Arată ca dracu', spânzurați în pepese-uri, cu pantalonii largi în tur, cu cămășile lor scurte pe dinafară.

Se opri, înspăimântat de cât vorbise. Argintul lunii topise repede cuvintele vorbărețului și hoțului de cai; fluturi sonori în urechi ciulite să plesnească.

În gura râpii, de unde venise hoțul infim - nu numai ochi înfundați în țeastă, se auzi o rafală de armă automată.

- S-au îmbătat!, şușoti hoțul de cai, încă posedat de imaginea armatei lui Stalin, din mintea lui.

- Și, nemții?

Întrebarea îl lovi în moalele capului pe ascultător. Nu se aștepta să-i fie pusă de banditul din întunecimea râpii, prea puțin argintată ca să oglindească un om rău; omul înarmat până în dinți, dintre calul murg-moldav și calul alb-ucrainian. Țiaș-da, fiul cel mare al lui Teteia, hoțul cunoscător de cai buni de furat, de cai de război, își opri suflarea: „Treaba asta a nemților risipiți în sat, nu-i a lui. Dacă ciripești, mă nalangătă mare, o mierlești! Ion Brânză îți va scormoni măruntaiele!”, auzea el în suflarea-i oprită ca-ntr-o fântână secată, care, uneori, era mintea lui, auzea el ecoul amenințării lui Ion Mândru, starostele satului, sfătuitorul lui în vremea aceluia război lung cât dracu', de la apus până la răsărit și dincolo de răsărit, cât brăul pământului pe gura Soarelui.

„De nemți, ne ocupăm noi, bătrânii, ca să le arătăm că românii de la Mărășești n-au murit! Că noi n-am vrut nici războiu' ăsta, nici pe cel de atunci, când tânăr și prost cum eram, omoram nemții cu fală!” „Păi! ți ștergi din păcatul uciderii taților, salvându-le fiii de ruși, acum? De ce nu-i lași pe ruși să-i omoare, că le-a călcat țara cu glonțu' pe țeavă în carne de om nevinovat?” „Mă, Mitică a Ilenei, nu-s eu făcătorul acestui păcat de a te război cu alții, nici Dumnezeu, care să judece cum se plătește păcatul gândit de unii și făcut de cei care nu gândesc! Ce, mie mi-a fost ușor să trag cu ochii deschiși la Mărășești, în tații lor? Războaiele se câștigă cu iertare omenească, nu cu praf de pușcă pus la rădăcina neamurilor!” „Ei, vorbe, tată Mândrule! Războaiele se câștigă de cei care ne cumpără viața cu bani. Uite, eu vând o mitralieră, aruncată din mâini de neamț împușcat la marginea șanțului, acolo sub gardu' lui Mitu și Cac' Sat. Doamne!, cum stăteau nemții împușcați în malu' care înalță casele lor spre cer! Parcă ne zâmbeau de dincolo, cu vorbe șoptite pe ochi: Noi am vrut să cucerim lumea, cu voi prieteni, da, ăștia, care ne-au luat viața, ce vor?”

Parcă, tată Mândrule, tot satu' auzise vorbele astea! Stăteau cu ochii în crăpăturile gardului nostru de stuf și plângeau, de parcă ar fi murit frații mei mai mici, ori mai mari, pe care tata-i

(continuare în pag. 48)

(urmare din pag. 47)

făcuse cu femeii necunoscute într-un pelerinaj la Sfântul Mormânt, ori într-o călătorie păgână, din mintea lui! „Mă, tată, nu-ți mai trudi amintirile cu suferința morții lor! În război, moartea e așa de vicleană, că-i lucru mare s-o păcălești. Uite, îmi dau eu seama, acum, că ascunzându-i pe nemții din calea rusului îi fac în ciudă morții!”

- Bă, unde sunt nemții?, se răsti Puf la hoțul ce adormise în oasele capului cu păr țepos, în ochii unui om care visa, cu orbite prea mari pentru visare omenească.

- În via lui Slădescu.

Puf privi în stânga râpii. Știa că via boierului pomenit de Țiașda, de hoțul calului alb, sfârșea acolo unde privea. Cimitirul era îngărdit cu grijă de via lui Slădescu.

Un nor își puse palma pe ochii lunii și îl lăsă fără gânduri pe Puf. Simțea, între scursura viei lui Slădescu și copitele cailor, vorbele nerostite a morților-vii din cimitir, un fel de vorbe bilingve: Das ist junker, asta-i tânăr, Johan, Ioan. Puf îl apucă de gură pe Țiașda, chiar în clipa vorbirii lui sâsâite. Țiașda se uită la mâna dreaptă a lui Puf cu ochi de mort trezit din somn. Degetele acelei mâini erau de aramă coclită, de pământ scormonit proaspăt, așa încleștate pe mânerul cuțitului de la brâu.

Apoi, cât să spui „ăsta-mi taie gâtul!”, în trei timpi, cuțitul sări din teacă.

Țiașda, îl auzi cum se înfipsea înfundat într-un piept de om nevăzut, din capul lui. Un scâncet de copil amuți valea râpii într-o tăcere de piatră. Se desluși un fel de „Bit tvoi mater!”, în gura celui înjunghiat.

Puf își smulse mâna stângă din gura lui Țiașda.

- Mă, când furi cai, omoară-le stăpânul!

Țiașda se întoarse spre zvârlitura cuțitului lui Puf, ca să-l caute pe cel înjunghiat.

- Lasă-l acolo!, îi ordonă Puf.

Parcă nu-i dădea pace curiozitatea și atât cât ochii mortului sclipiră spre el căută căpăstru calului bălan în picioarele lui. Nu-l găsi sub uitătura de pește a „rusului” cu față de var stins, cu chipiu răsturnat în moalele capului. Calul îl izbi pe hoț, cu botul lui cărnos, răscolind strămtimea râpii cu o răsucire de trup în aer, cu copitele cățarate pe lună.

Țiașda căzu în pelinul cald, plin de măceși uscați, în iarna dinaintea acelei primăveri, mulțumit că nu fusese călcat în copite.

Puf nu-și clinti statuia din murgul lui. Mai avea în mâna dreaptă „fuga cuțitului” în întunecimea nefericitului necunoscut. Își pipăi chimirul, teaca goală a cuțitului, pielea „șerparului” cu bani și gândurile care-l făcuseră fiară. Clipa de spaimă ce tremura îl ademenea să-și gândească o întoarcere triumfală din instinctele aducătoare de moarte.

- Ia stai, mă Puf!, îi strigă lui Țiașda, acolo în durerea țepilor lui, bine înfipti în fund omenesc. Țiașda, îi vorbi:

- Țiașda-i calu' lui! Țiașda-i calu' lu' Alexandru Purcaru!...

Făcu ochii mari pe sub copitele calului. Văzu, pe un zâmbet senin a lunii în râpă, ochii prietenului său din copilărie. Ochii râdeau, așa cum făceau de fiecare dată când, în fugă după o fată, la horă, unul se împiedica ca să-l lase pe celălalt să o prindă.

Puf știa că Alexandru era mare iubitor de cai, știa că numai el putea să-și ademenească „iapa în moarte”.

„Mortu” apucă gâtul „calului” și, cu o săritură a trupului bine înfășurată pe coama lui, dispăru în gura râpii. Țiașda își numără spinii din fund, bombănind la fiecare smulgere de „țap”. Puf începu să râdă ca un apucat.

- Mă, tu furi cai de la alți hoți de cai? Îl mustră între două sughițuri de răs negustorul de cai pe „hoțu” prostit de înfățișarea rusească a lui Alexandru Purcaru. Cum de n-ai știut a cui era calu'?

- Păi, rușii erau la crâșmă. De unde să știu cine-i rus, cine-i român? Că, așa afumați de țuică, tare mai seamănă oamenii între ei! Că, cu ce sunt îmbrăcați, Dumnezeu îi știe! Neamțu', cu haine de român. Român' cu haine de rus...

Puf trecu potolit de răs, pe sub lună, în umbra piticului Țiașda.

Scormoni cu gheare de șoim îmblânzit nisipul râpii încă uscat de înserare, încă proaspăt înfiorat de fuga calului pe fundul ei. Își găsi cuțitul în nisip, neînsângerat, cu vârful bont, cu lama tristă, cenușie. Zâmbi. Țiașda se feri din calea lui. Îndrăzni totuși să-i vorbească șoptit.

- Măcar de-o pâine, că nu mai avem din ce trăi...

Puf se făcu nevăzut spre calul murg. Umbra lui vorbi blândă, împăcată cu sine.

- Ia, mă!...

Palma care ținuse de gură calul se desprinse din cal cu trei degete numai, cu o monedă de argint clipind des între ele. Țiașda luă „jăromatic” înspăimântat, din palma cu trei degete. Știa că Puf fusese împușcat în palmă, atunci, Doamne! cum s-a-tors roata, atunci, când îl apucase de gât pe neamțul ce-i rușinase nevasta.

- Măine seară...

- Măine, nene Puf, pe râpa lui Ciucă pe coasta viei lui Drăgușan.

- Bine. Și ascunde-ți muiera de rus, de vederea rusului.

- Ei!

- Ei?

- Păi, da, că-i place, futu-i crucea ei!...

Puf dispăru pe o cărare din fundul râpii, pe una din cărările ei costale. „Să fi suit râpa în via lui Slădescu, ori în via lui Bulearcă?”, își frământă aluatul minții lui de hoț prost: Marin a lui Țiașda. Auzi din cer: Vezi, mă, de muiera, n-o da rusului de pomană!”

CATRENE

de OMAR KHAYYAM

I

Un om prin lume trece. El nu e musulman.
Nici infidel nu este. Nu crede-n legi și zei.
Nu neagă, nu afirmă. Dar vezi în ochii săi
Că nimenea nu este mai trist și mai uman.

II

Nu mi-am făcut vreodată din rugi șirag de perle
Ca să-mi ascund noianul păcatelor cu ele.
Nu știu dacă există o Milă sau Dreptate
Dar totuși, nu mi-e teamă: curat am fost în toate.

III

Spun unii că există un Creator și zic
Că pentru a distruge, ființe a creat.
Fiindcă sunt urâte? Dar cine-i vinovat?
Sau pentru că-s frumoase? Nu mai pricep nimic.

IV

Natura cu-ale sale stihii și elemente,
Sofismul și-adevărul - îmi sunt indiferente.
Dă-mi vin și-atinge harfa cu modulații moi
Asemeni cu-ale brizei ce trece ca și noi.

V

Mai toarnă-mi vinul roșu ca un obraz de față.
Curatul sânge scoate-l din gâturi de ulcioare.
Căci, în afara cupei, Khayyam azi nu mai are
Măcar un singur prieten cu inima curată.

VI

Sunt clipe când îmi pare că tot ce-a trebuit
Să aflu despre lume, de mult am deslușit.
Dar stelele mă muștră tăcut din patru zări:
"N-ai dezlegat nici una din marile întrebări".

VII

În această seară vinul mă-nvață-un sens mai pur:
Cu sânge cast, de roze, paharele ni-s pline,
Iar cupa-i modelată din închegat azur.
Și noaptea-i pleoapă unei lăuntrice lumine...

VIII

Renuma de-ai să capeți, hulit vei fii de vulg.
Dar dacă te vei ține departe de mulțime,
Uneltitor te-or crede. Cum, Doamne, să mă smulg,
Să nu mă știe nimeni și să nu știu de nime?

IX

Fii vesel, căci tristețea o să dureze pururi.
Mereu aceleași stele s-or învârti-n azururi.
Din cărămizi făcute din trupul tău, n-ai teamă,
Se vor zidi palate pentru neghiobi de seamă.

X

Avui vestiți maestri. Făcusem mari progrese.
Când mi-amintesc savantul ce-am fost, azi îl compar
Cu apa ce ia forma impusă de pahar
Și fumu-n care vântul năluci ciudate țese.

XI

Credința și-ndoiala, eroare și-adevăr,
Ca boaba unei spume, ușoare sunt și goale.
Opacă sau bogată în irizări de cer,
Această boabă-i chipul și tâlcul vieții tale.

XII

Atâta duioșie la început. De ce?
Atâtea dulci alinturi și-atâtea farmece
În ochi, în glas, în gesturi - apoi. De ce? Și-acum,
De ce sunt toate ură și lacrimă și fum?

XIII

Puțină apă și puțina pâine
Și ochii tăi în umbra parfumată.
N-a fost sultan mai fericit vreodată
Și nici un cerșetor mai trist ca mine.

XIV

Ivirea mea n-aduse nici un adaos lumii,
Iar moartea n-o să-i schimbe rotundul și splendoarea.
Și nimeni nu-i să-mi spună ascunsul tâlc al spumii:
Ce sens avu venirea? Și-acum, ce sens plecarea?

XV

Privește cedrul mândru: atâtea brațe are!
Dar nu ca să cerșească, ci ca s-adune soare.
Și limbi nenumărate au nuferii și crinii.
Vorbesc însă limbajul tăcerii și-al luminii.

XVI

Dă-mi cupa și ulciorul! Să bem fermecătoare
Făptura plămădită din rouă și eter!
Câte minuni ca tine zeflemitorul cer
De mii de ori schimbat-a în cupe și ulcioare?

XVII

Sărmane om, nimica tu n-ai să știi vreodată.
Nimic din ce-nconjoară această oră tristă.
Încearcă să-ți faci Raiul, promis de zei odată,
Aici, căci altul poate dincolo nu există.

XVIII

Să-ți faci puțini prieteni. Din tine nu ieși
Căci prea des falsitatea credința ne-o înfrânge.
Când ți se-ntinde o mână, 'nainte de-a o strânge,
Gândește-te că poate te va lovi-ntr-o zi.

POEME SELECTATE DE PE
CENACLUL ONLINE "NODURI ȘI SEMNE"
(www.cenaclu.inforapart.ro)

Ervin ONOFREI

Dimineți

De la o vreme nopțile
tot mai albe
îmi sunt
și diminețile
mă prind ascultând
cum sfâșie
câinii tăcerea
și-aleargă
amușinând
în vânt
urma stelei ce
de pe cerul sticlos
lunecând
între scaieții troieniți
a adormit
tot așteptând
din cenușii visului
în coji plesnit
să se-nalțe
aripi de cocor
lumina dezghețului
peste pământ
risipind.

Sanda GURIȚĂ

Poem 1

Când noaptea mănâncă
Din trupuri
Zac cu sufletul spânzurat
În degete.
Nu mai văd decât
Atingerea,
Nu mai simt decât disperarea gestului
Aninat
De frica de a te pierde,
De o frică abjectă,
Care mi se încurcă
În plete,
În gest,
În mirosul acela al tău
De bărbat,
De pământ
Senzual
Greu
Ca o altă moarte

Șerban STĂNESCU

Noapte de vară

Mi-e frig și mi-e ceață
și gheață
amară dulceată
în cușca asta de gheață.

Închid ochii și raze-aurii de lumină
îmi curg. Las-o, te rog! Las-o să vină,
prin vene, prin trup... și curgerea lină,
să-mi fie ora de cină.

Prin pleoape-mi răzbate-n afară
în moartea-nghețată ce cară
fragmente de timp care zboară
ca fluturi prin ceață, prin gheață,
prin seară,
un Paganini dintr-o vioară,
și-o noapte cu stele coboară,
cu flori, cu parfumuri și greieri și vară.

CORA

Te-aș ierta

Te-aș ierta
de-ar fi să-mi spui
cât de dragă nimănui
m-ai lăsat

Te-aș ierta
de-ar fi să-mi dai
flori din colțul meu de rai
cu-mprumut

Te-aș ierta
de-ar fi să-mi ceri
vis de azi pe vis de ieri
nevisat.

ANADOR

Durere mută

Am mers tăcuți pe drumul nostru
fără prea multe vorbe
și poate cu prea puține zâmbete.
Oricum știam că mă iubești
și tu știai că te iubesc.
Acum nu mai ești și cât de multe
aș avea să-ți spun
și ce păcat că am tăcut!
Ce trist e fără tine și cât de fără rost!
Și...plâng în gând tăcute lacrimi triste!

BOEMA

*Galati, cod 800010, Str. Al. I. Cuza, Nr. 45bis, Bloc Cristal, Sc. 2, Ap. 4
Telefon: 0236 411190, 0740 324472
Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com
Web site: www.boema.inforapart.ro*